AURORA

HAZAI ALMANACH.

(1823.)

KIADÁ

KISFALUDY KÁROLY.

(Második év.)

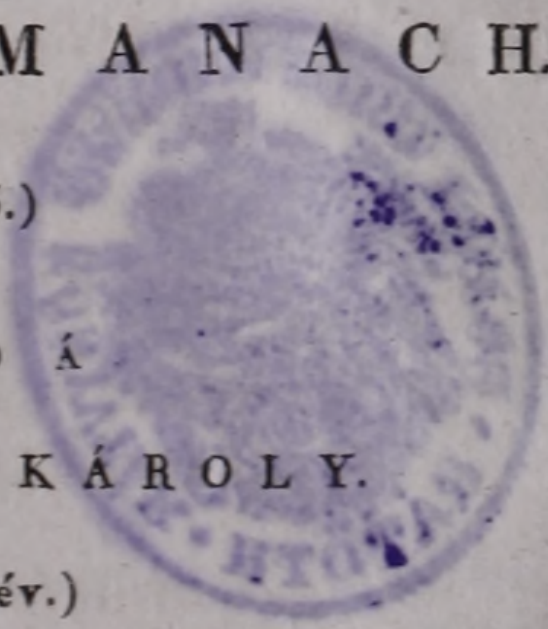

BOLYAI GRUF WHNAVO KÖNYVTÁR
RATOTH

AURORA
Clarot Sán. rajz.
Solaschke J. metsz.

901634

A MAGY. TUD. AKADÉMIA
VIGYÁZÓ FERENC
KÖNYVTÁRA.
8515.

FELSÉGES FŐHERCZEGNÉNEK

MÁRIA DOROTHEA

VÜRTEMBERGI HERCZEGASSZONYNAK

JÓSEF

CSÁSZÁRI KIRÁLYI FŐHERCZEG

MAGYARORSZÁG NÁDORISPÁNJA' HITVESÉNEK

mélységes tisztelettel.

M.T. AKADÉMIA KÖNYV-TÁRA

AJÁNLÁS.

Hozzád ki Mátyás' hajdani lakhelyén
Régibb dicsőség' fénypalotájiból
Igézve hinted Nemzetünkre
A' szeretet' 's kegyelem' sugárit:

Szelíd alázat' érzetivel siet
Nyelvünk' megújult hajnali csillaga,
Tetőled óhajt fényt magának,
Biztos erőt 's ragyogásra kedvet.

Fogadd el úgy, mint Néked örűl Magyar
Mióta kedves Nándora' karjain
Hódulva tisztel 's új Hazádnak
Nyelve szelíd ajakidra szállott.

Bájló erővel vonzani Nemzetet
Őtet szeretvén nagy fejedelmi dísz:
Így Herczeged már meghaladni
Tudta igaz Magyarok' reményit.

Csillag-vezérit tiszteli Bennetek
Rá-tolt homályból fényre derült Hazánk;
'S Nektek, Királya' szent nevénél
Áldozatúl viszi szíve' díját.

REZEK' MAGYARÁZATJA.

CZÍMREZEK.

Auróra nyájas tekintettel 's csendes méltósággal szövétneket és Rózsafüzért tartván kezében, fellebeg a' föld' szinére. Az éj' Istennéje sötéten körülleplezve, a' mákkal koszorúzott Morpheuszt és Iceloszt zárva karjai közé letün a' derülő fény elől. Ezen Allegoria nyelvünk' tenyészetét képezi melly most a' felséges Uralkodó Ház', és Hazánk' szeretett Nádorispánja' kegyelmes pártfogása alatt, fentebb díszre hajnallott.

Ő Császári Királyi Főherczegsége, dicső Nádorunk' melyszobra szerteömledező sugárzattal áll a' tudományokat és szép müvészeteket képező jelek között.

I.

Badacsonnak szürettyében,
A' hegy' felső felében,
Hol nehezen fogamszik már
Szőlő a' szirt' keblében;
Alatta egy vén Diónak,
Senkitől se láttatva,
Eggy legördűltt ormon űlve,
Csak rigóktól hallhatva,

Imígy zengé, elmerűlve
Tengerében kinnyának,
Szive gyászos történetét
Egyedűl csak magának,
Szegény Rózsa — —

Oda van ő! — felgyilkolva
Örömei éltemnek;
E' nagy világ semmit többé
Nem adhat már szivemnek! —

Az elesett mátkát könyezve, szinte bucsúzva a' világtól, a' gyönyörű vidéktől, mellynek kelleme nem

Schörmer Mór. rajz. Blaschke Ján. metsz.

Csobáncz

vala képes enyhítni a' vesztés' gyötrelmit, magányosan bús helyhezetben itt ül

A' szép Rózsa! Gyulafinak
Dicsőséges Leánya,
'S a' ki Őtet csak ismérte,
Minden férjfi' Bálványa —

Itt látható ifjusága virágában a' kegyes Szüz: kit a' szerelem és gonoszság olly korán sírba fektetett. Mély szomoruság fekszik szelíd képén, mintha kivágyna azon életből, mellyből László a' hív, a' szeretett, elköltözött.

II.

A' boldogúltt két Öreg is
Hogy szívek még dobogott,
És az arany billikomban
Ó Somlai csillogott,
Öszveülvén, 's öszvehordán
Harczaik' eggy rakásra, —
Köny gördűlve agg szemekből,
Igy köszöntek eggymásra:

„Adgya Isten, hogy a' Magyart
A' Félvilág urallya! —
'S vérrel szerzett szabadsága
Soha kárát ne vallya —
Adgya Isten, Barátságunk
Halálunkig állhasson, —
'S reménnyel töltt gyermekinkből
Eggy boldog Pár válhasson!"

Szánthó Gáspár és Rezi Bálint, kik minden tettbe, minden gondolatba szeretett Házájokat beszőtték, itt buzgókodnak; csendes lelkesülés látszató képökben,

Schärmer Már. raj. Blaschke Ján. metsz.

Tátika

és a' barátság, melly őket öszvelánczolá a' Haza' szent emlékével még inkább szentesűl.

A' goth-szoba' mélyében játszanak gyermekeik, kiket a' két jámbor öreg egymásnak szánt vala. A' Leányka rózsát nyujtva a' fiunak, szelíden néz fel reá, míg az kardocskát emelget karjával.

Oh, jobb sorsra méltó két szív!
De haj, — földnek gyermeke!
Rútúl járt el benneteket
A' sors' forgó kereke.

III.

Somlón készen vala Brúnó,
A' Dömölki Apátúr,
Öszveadni a' Mátkákat,
Eggy öreg, ősz, tisztes Úr.
Brúnó 's Kálmán megpillantván
Egymást, kiki elbámúlt:
„Kéry Kálmán? (kiált Brúnó)
De ő, hiszen már kimúlt?"

„Kéry Öcsém, és barátom!
Te Hazámnak olly fija,
Millyent többé soha se szűl
Az eltiprott Hunnia!" — —

Megismervén egymást a' két nemes öreg, Kálmán kifejté boldog gyermekeinek élete' titkait, 's elborítva a' multnak sajnos emlékétűl, könyek vegyültek a' viszonlátás' örömébe.

Eggymásba áltszakad vala
A' két agg szív' fájdalma;
Egymásba áltömlik vala
A' két agg szív' síralma; —

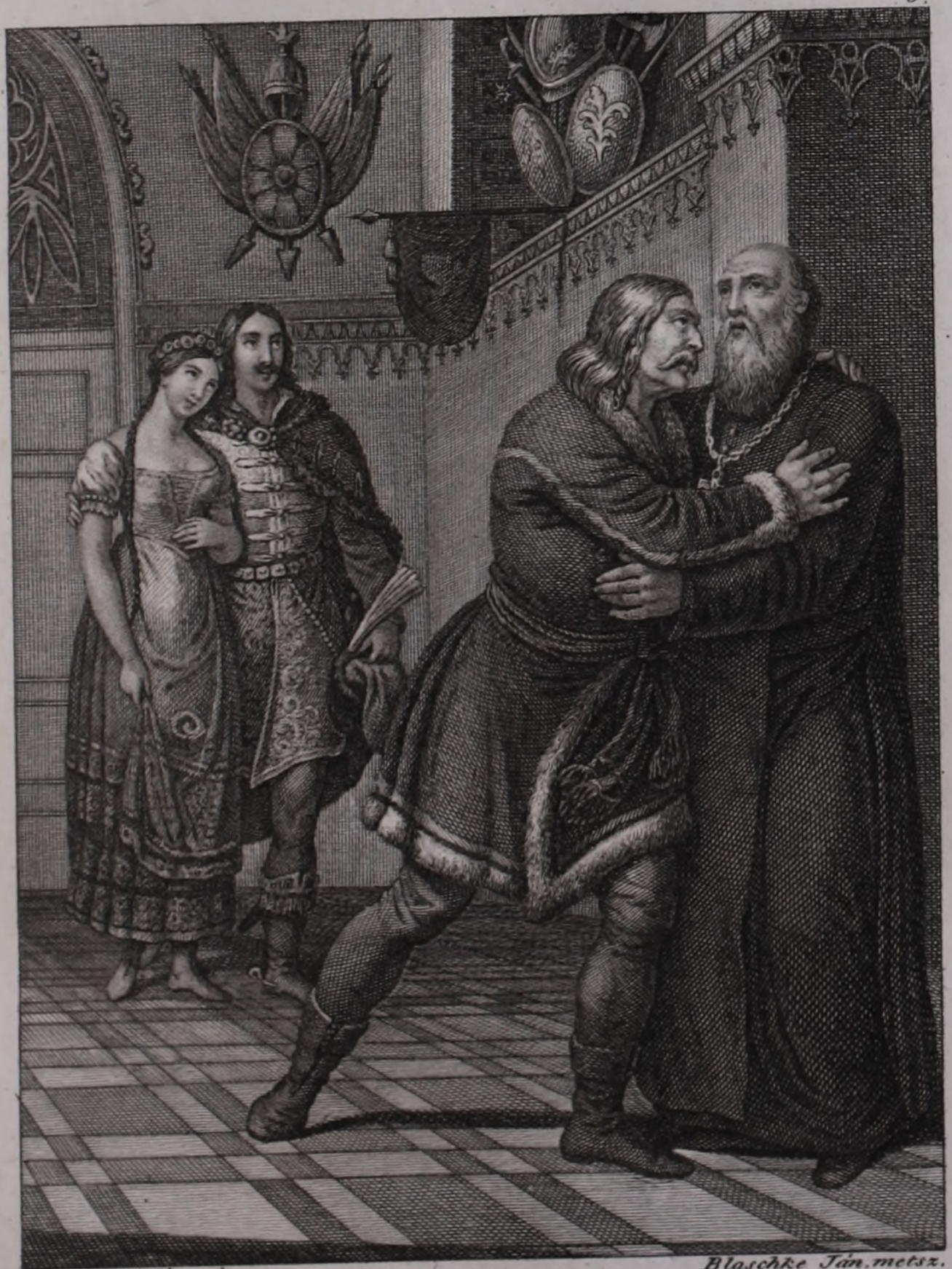

Schärmer Mór. raj. Blaschke Ján. metsz.

Somló.

'S eggymásra rá homorodva
Árpád' nemes két fija —
Így siraták Hazájokat,
Tégedet, óh Hunnia!

Bakacs Elek, melyéhez simuló szép Hölgyét általkarolva nézi e' nem várt jelenést. Boldogsága' teljében nem érzi az öregek' keservit, Lórát ölelve, a' jelennek édes örömeit éli.

IV.

Egy vasárnap' vala éppen,
Hogy haza vett úttyába',
Bakacs Úr is betért ide
E' Bakonyi csárdába;
Hol eloltván szomjuságát
Mind az Úr, mint Lovászsza,
Andor, Ura' 's maga lovát
A' fűre kipányvázza.

Most a' lovak' szájában már
A' fű eggyre ropogott;
Andor eggy nagy bokor megett
Mély álomban hortyogott; —
Elek oda lévén dűlve
Eggy tölgy' görcsös töv éhez,
Szívszakadva, sohajtozva
Vágyott kedves Hölgyéhez; —

Hogy egyszerre a' füleit
Reménytelen meghattya
Eggy közelről hangzó ének'
Lanttal kísértt szózattya. —

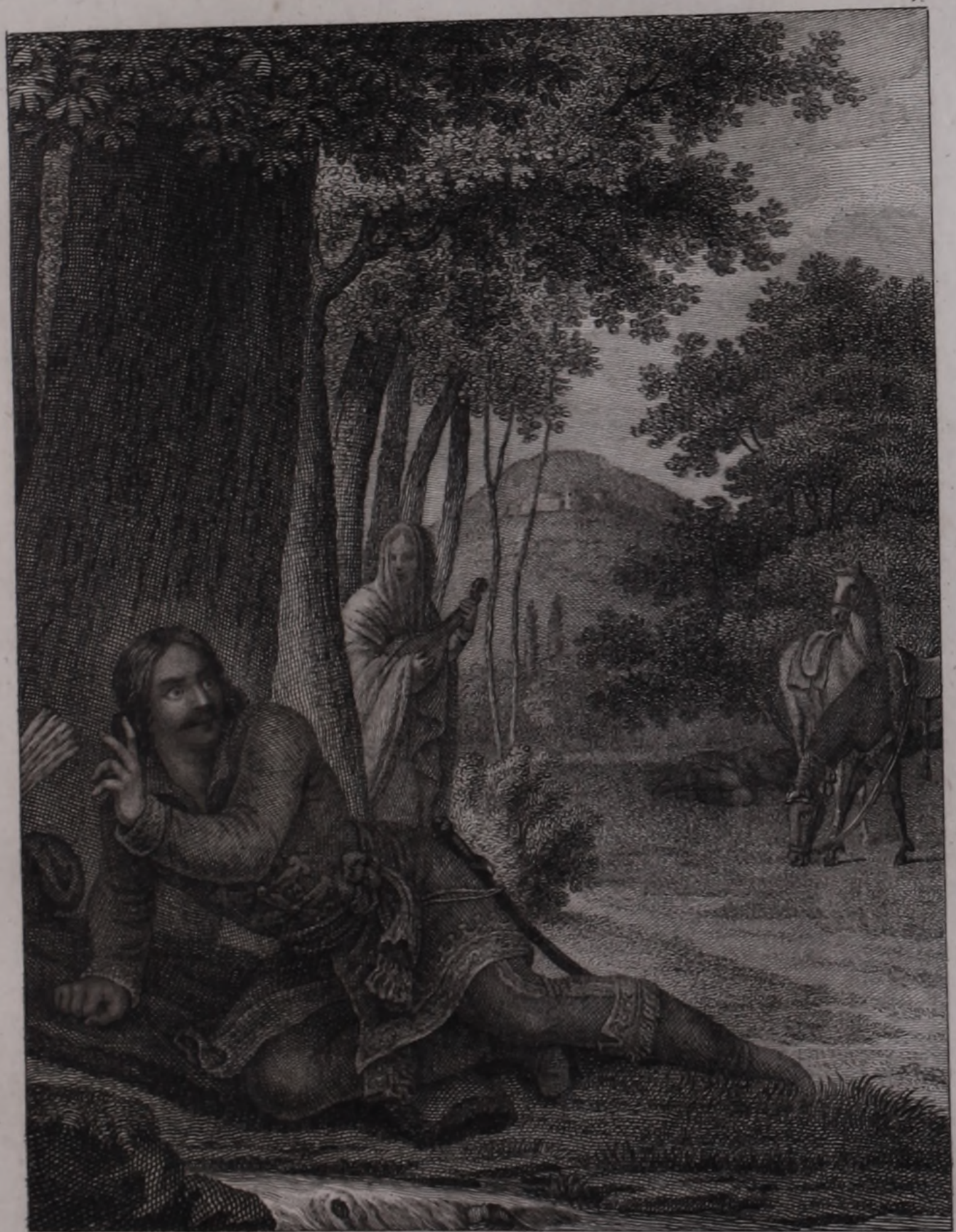

Schärmer Mór. raj. *Blaschke Ján. metsz.*

Somló

Mérges volt az ének, mellyet a' fák köztt lappangó Lucza énekelt: álruha leplezi, a' boszúlehellőt, hogy a' felhevült Elek ne ismerhesse meg álnok szándékát.

Eleket azon helyhezetben látjuk, midőn már harag 's megvetés elfutotta kebellel felkel nyughelyéről, hogy közelebb lássa az undok éneklőt.

V.

De — csak tartsd-meg falúidat! —
Miáttam ne csorbúllyon
Birtokod; se nemzetséged
Homályba ne borúllyon.
Bocsáss-meg, hogy szívem után
Ítélvén-meg szívedet,
Érzelmemmel egygyezőnek
Tarthatám negédedet! —
Élly sokáig! — és boldogúl! —
'S ha életem búmban megfúl, —
Gazdagé a' kedv és kény, —
Örűlly, hogy nem vagy szegény!"

„Téged, Lilla, kegyes, jó Szív!
Áldjon-meg én Istenem!
Óh Te! kinek szívét, lelkét
Megfognom és értenem, —
Kit szeretnem és imádnom
Sorsomnak volt vonása! —
Atyádnak érczkeménysége
Szerelmemnek sírt ása: —

Schärmer Mär. raj. Blaschke Jan metsz.

Sz=Mihály-hegyi Remete.

Hallyon-meg hát! — Élly boldogúl! —
Felejts engem! — Sirunkon túl
Lelkünk egymást felleli,
'S egymást bátran öleli."

Így búcsúza Bodor, Pethő Menyhárt' nemes szívű Apródja:

'S oda borúl lábaihoz
A' lankadó Leánynak,
És eggy néma csókot nyomván
Kezére a' Halványnak,
Késégb'esve ki- 's elrohan, —
Felül paripájára,
És elszágúld, éppen mikor
A' Nap leszáll nyugtára.
Lilla kínos érzelminek
Ostromában testvérinek,
Kik ott állnak fuldogva,
Ájulva dűl karjokba.

A' kevély, a' hálátlan Pethő hidegen távozást int a' Hívnek, 's keménysége által két öszvehangzó szívet örökre leszakasztott.

**

VI.

Salamon Király a' Belgrádi piaczon üli győzelmi ünnepét, 's Ilkát, a' bajnok leányt, ki diadalmát elősegíté, Gyulával, régi szerettével ujondan eljegyzi.

Ő az, — szól 's lesütve tekint Királyára,
Örömlángban olvadt gyöngyö ő könyet ejt,
Szerelmi szemérem terjed orczájára,
Sorsa' felderültén földet eget felejt,
Salamon mosolygva néz szemébe,
Gyulát látta azok' beszédébe',

Így Ilka! — midőn remegő kezét fogván a' Király őt a' Hivnek általaadja vitézsége dijában. Gyula előbb duló oroszlán a' csatában, most a' szerelemtől felszelídültnek Királya tartja kezét, 's ezen áldással rekeszti kegyességét:

Légy törzsökös Atyja nagy lelkü fijaknak!
Kik dicső nevedre uj fényt szerezzenek,
Mint te olly hősei a' viadaloknak,
Békében jámborság' példáji legyenek,
Rontsák a' ki pulya elméjével
Gyáván él 's nem gondol Nemzetével.

J. Scharmer pinx. Pl. Hefel sc.

Nandor—Fejérvár.

Ha lesznek: kik Hazánk' széles terjedségét
Alattomos gőggel csorbítni készülnek,
És megirígyelvén nevét dicsőségét,
Elnyomni bennünket kardot köszörülnek:
Véred oszlassa e' szélveszeket,
Gyujtson oltalmára ezereket.

VII.

Körmöcz szabad kir. bányaváros Barsban, völgyes tájan fekszik különféle magasságú hegyek között. Királyi városi szabadságát 1100ban nyeré nagy nevű 's századát túlragyogó Kalmán Királyunktól, mint Robert Károlynak 1342ben Visegrádon költ leveléből láthatni. 1230 tájan II. András' kereszthadi vándorlásakor sok sanyargatást szenvedett a' fukar zsidók' bányászati kormányok alatt, 1242ben Tatár pusztìtáskor, 1278ban ragadozás, égés, öldöklés 1424 — 1433ig a' Husszìtai dulongás, 1442 ben rablás, 1443ban földrengés, 1525ben Ozmán iga miatt melly szinte Buda' visszavételeig sarczolá. 1560ban égés, 1570ben éhség 's mirígyhalál, 1605től szinte 1624ig Bocskay 's Bethlen' zendületei, 1644—57ig Rákóczy György 's a' Török' zsarlásai, 1678 — 82ig Tökölyi' békétlenségei 's az egymással villongó versenyes pártok' zavargása, 1705ben Rákóczy Ferencz' háborgásai zaklaták. 1771ben szél- 77ben pedig tüzvész pusztítá a' béke' ölében üdülni kezdő várost.

Három kapuval diszesült. Belvárosa csak 32 ház, 's épületei közt az 1557ben épült, 1642ben és 1769ben megujìttatott Szentegyház ékeskedik; azután a' Sz. Ferencz' Szerzeti Atyáké, mellyet Lippay György Esztergomi Érsek 1653ban állìttatott. Ehez tartozik a' Loretto

J. M. Petrich raj.

P. Leos metsz.

KÖRMÖCZ.

Kápolna. Jeles továb a' kir. Kamaraépület, az érczválasztó 's pénzverő Intézet, bányász itélőszék, 's a. t. Két fallal 's bástyával erősitett kicsiny várában szembetünő sz. Katalin' temploma és sz. András' Kápolnája. Tágas külvárosai számos bányász-épülettel kérkednek. Felső Kórházának Szelepcsényi György volt alapitója, Szécsényi György pedig gyarapitója. Figyelmet érdemel még sz. Anna' 's István Király' kápolnája, a' Gymnasium, az Evang. templom, a' kir. Gabonatár. 26 szabados polgára bányászatüzés' kötelessége mellett, borméretési 's más kir. haszonvételekkel bír. A' Körmöczvíz nevű tejszinű bányapatak tizezer ölnyi távolról vezetteték ide különféle sziklás helyeken keresztül a' szomszéd Vármegyék' segéd erejökkel, ez forgatja malmait 's ezek közt ama' jövedelmest melly a' Beszterczei Püspökségé. Vára vizet földalatti csőkön nyer. Bányáji számosak 's többféle nevezetüek, 's arany-ezüstön kivül egyéb ásványt 's drágakövet is nyujtanak, 's többnyire a' Városhoz közel esnek. Érczereire leggazdagabb a' sz. Katalin nevű, mellynek mind torkolatja mind bel-csornokjai szemléletre méltók. Nagyobb része a' Várost környező hegységnek csupa bányaüreg, ez okozza a' gyakor süllyedéseket és szakadásokat. A' körmöczi aranypénz itt veretik a' rudakká nyujtott aranyból 's K. B. betűkkel különböz-

tik az egyebütt verettektől főkép 1766 óta; de most e' czímerlet csak aranyain szemléltethető, 's arany-ezüst rudai jobbára a' Bécsi pénzházba hordatnak. — 1751ben Ferencz, 1764 's 1777ben József Császárok 's más kir. Herczegek tisztelék meg látogatásaikkal melly szerencse örökösítésül emlékpénzzel is dicsőíttetett. 1822 Augustusában Felséges Nádorunk Főherczegnéjével együtt szemlélte meg. — Körmöcz Horányi szerént több Tudós' bölcsőjét ringatá. — Bél bőven leírja eredetét, viszontagságait, 's Vályi minden felíratait közli. — 4586 kathol. 's 708. evang. lélek lakja, 's közülök mintegy 700—750 bányászkodik: a' többi méh- selyemtenyésztés- vagy csipkekészítéssel foglalatos. 7 falu tartozik határához.

SZKLABINA.

VIII.

A' Szklabinai Várnak, melly mindenkor felső, közép és al részre osztatott, első talpkövei mikor tétettek-le, nem eléggé világos. Tudtunkra legelőször 1315dik évben Maczedóniai Danch Gróf és Gróf Thuróczy bírák ezen várat, mint a' Révay Nemzetség' levéltárából kitetszik. 1403ban Zsigmond Császár és Király alatt, ki a' Szklabinai Várat és Uradalmat bírá, ezen Vár erősíttetni és igazíttatni kezdett a' Husszítai zendűléskor. Ezen Vár és Uradalom Corvin Mátyás Király' idejéig mindenkor a' Kamara' birtoka alatt volt, és csak az említett Felségtől adattak elő zör által Corvin János Vezérnek a' Lykavai Uradalommal együtt; ennek magva szakadván Pók Antal és Péter az Ulászló Királytól zálogképen nyert Szklabinai Várba és Uradalomba beiktattatnak 1403ban. 1405dik évből találtatik a' Révay Nemzetség' archivumában Ulászló Király' jóváhagyása privilégium-formában, függő nagyobb pecsét alatt Ernesth Zsigmond Pécsi Püspök' és öccse Csáktornyai Ernesth János számára kiadva a' bennirt minden vallásokról és tulajdonképen adományokról, mellyek Mátyás Királytól Atyjoknak Buday Ernesthnek 1475dik körűl adattak, jelesen pedig a' Szklabinai Vár' és Uradalomnak általíratásá-

ról, úgy a' Turócz vármegyei Főispáni hivatalnak méltóságáról, melly az említett Vár' birtokos Urának örök jussal felűladatott. 1506ban ezen Vár' Tulajdonosa 1527ig Zápolya János lön. 1527ben közbejött 1-ső Ferdinand Magyar Király' adománya Révay Ferencz Személyviselőjének az Itéletekben, nem különben János és István Öcseinek is: kik a' Mohácsi vész után elsőben nyert ősi helyeiket, úgy mint, az Illoki Uradalmat Szerém vármegyében, és Aranyánt Bács- és Bodrogban elhagyták. Mindazáltal már akkor adományok vala a' feljebb említett Szklabinai Várra és Uradalomra Turócz vármegyében, mellyek ezelőtt Zápolya Jánoshoz tartoztak; nem különben a' Werbőczy István, Zob Mihály és Palócz Antal pártosok' jószágaikat is illy jussal tarták mindenütt. 1528ban ezen Vár- és Uradalomban, mellyhez az örökös Főispáni hivatal kapcsoltaték, a' Révay Nemzetség beiktattatik és 1556ban Bárságot nyer. — Ezen, még századdal ez előtt elhagyatott Vár lakja volt a' Révayaknak nem külünben tartózkodása a' Vármegyének és menedékök az Augsburgi Vallásuaknak, kik az üldözés alatt itt végzék ájtatosságaikat. Ezen Várban, mint az idő környülményei engedék, majd Katholikusok, majd Evangelikusok ajtatoskodának; mind-

azáltal úgy az első mint a' másik Valláshoz tartozó Szent Ilona' Plébánosa maradt a' Várnak örökös Káplánja· Ez a' Vár ezenkivül rakhelyök volt némelly írományoknak, nevezetesen a' Turóczi, Bársi és Nitrai nemes Nemzetségekéinek. A' közép Vár' bemeneténél az ajtó felett látszik bevésve eggy márványba foglalt czimer. Az alsó Vár Révay Péter Koronaőr által épittetett, és bir következő felírásokat:

Az első ajtó felett:

Anno 1630. die 1-a Julii. Pax N. R. A. Chris.
Illus. Spect. ac Magnif. Dnus. Franciscus Révay
de Réva, supr. ac perpetuus Comes Cottus. Thúr. L. B.
Arcis Szklabina, Blatnicza, Lictava, ac Beczkó.
Franciscus Paulusque duo — — — —
Arcis in his muris ultima septa struunt.
Cessit opus dextre, exstincto lumine Pauli
Francisco Portae Gloria tota datur.
Psal. CXL. Lingua perfida in his nequit esse prospera terris.

Imprimis cadet in suos
quos parat cito casses
Nam Deus miseros teget
et juvabit egenos.

Az ajtó mellett:

Anno Domini 1610.

Spect. ac Magnif. Dnus. Petrus de Réva, Comes perpetuus Cottus Thurocziensis, Sacr. Regiae Maj. Mag. Curiae et Consiliarius, nec non Conservator Sacr. Coronae, et Maria Forgács de Ghémess curari fecerunt.

Ezen Vár számos gyalogság és lovagok által őrzeték, kiknek mind a' magok', mind lovaiknak tartások (melly utóbbi maiglan Huszárok' szénájának neveztetik) Turány mezővárosa' minden házhelyes lakójitól teljesíttetett fejenként. — 1806ban Sept. 4dikén Felséges Főherczeg és Országunk' Nádora, JÓZSEF bejárván Magyarországot, ezen Várat is méltóztatott, megszemlélni, mellynek emlékét a' Révay Nemzetség által tétetett márvány a' maradékra hagyja. A' felső Vár' temploma még tudtunkra nem régen is látható vala. Boltozatja egy szájában gyürűt tartó holló látszott. Fala képfaragói munka, remek táblázatokkal. Öszvedő t 1800dik évben. Elhagyatva lévén ezen Vár, a' fegyverek 's más hadi ezközök eladattak, a' réz ágyúkból és más különféle fegyverekből, mellyek többnyire a' Zápolya Nemzetség' birtokában valának, öntettek Szent-Már-

ton mezővárosnak harangi. Ifjabb Révay László 1757-ben egyet ezen réz ágyúkból megtarta magának, és abból kettőt öntetett czímel és írással, mellyek Mosócz Várában eggy réz bombardának töredékével eggyütt, (melly 1817ben, Június' 18kán a' Szklabinai Várból egy darabfallal eggyütt leszakadt) 's több különféle fegyverek- és régiségekkel ezen Várban gond alatt tartatnak.

SZENT MIHÁLY-HEGYI

R E M E T E.

(Rege a' Magyar Előidőből.)

1.

Szigliget és Keszthely között,
Bele unván borába,
Mellyet terem, a' szőlőhegy
A' Balaton' tavába
Hoszszú keskeny nyelvet tolt-be; —
Fél gombolyag' képében
Gömbölyűen domborodott
Hegyecske áll végében.
Tetején egy kápolnának,
És Remeték' lakásának,
Omladéka látszik még; —
Mohos, mesés régiség.

2.

Szent Mihály-hegy neve ennek:
A' Pethő ház' tagjai
Lévén korább századokban
Keszthely' Birtokossai,
A' kápolnát Pethő Mihály
Szerzé jámbor elmével,
És a' Sátánt tapodónak
Jelelé szent nevével.
A' világtól menedéke
Volt néki a' csendes béke,
Melly a' sziget-halmon ott
Ritkán háboríttatott.

3.

Sok évek' lefolyta után
Mihály' onokájinak
Egygyike, — nem örökösse
Ősse' tulajdoninak,
Menyhárt, kemény 's kevély Nemes,
Zászlóssa a' Hazának,
Nemzője két Pethő Úrnak,
'S a' szép kegyes Lillának,
E' magányt a' szerelemnek,
Szív és lélek gyötrelemnek
Tevé szomor lakjává,
'S végtére — sírhalmává! —

* * *

4.

Erdélyből, hol a' Hazának
Vitézkedett harczába',
Pethő Menyhárt szerencsésen
Viszszatére várába.
Megtért vele Apródgya is,
Bodor Imre, — Pethőnek
A' haláltól megmentője:
A' mindgyárt elveszőnek
Bodor termett oltalmára,
Mikor legott dárdájára
Venné őt' egy Török kar; —
Bodor által halt a' tar.

5.

„Imrének, hív Apródomnak
Köszönnyétek éltemet!
(Így szóll Menyhárt gyermekihez)
Ő tartott-meg engemet.
Megismerem, Imre, hogy te
Ajándékod életem;
Mondsza! ezen adósságom'
Viszsza miként fizetem? —
Válassz számos falúimból,
Vagy, ha tetszik, pusztáimból!
Neked adom egygyiket;
Válaszd akármellyiket!"

6.

Imre, neki bátorodván,
Vélvén, hogy a' hálának
Érzésiben felolvadtt szív
A' kevélység' habjának
Dagályitól nem hajtatik,
Érdemének 's becsének
Érzésivel, — elkapattva
Lángjaitól szivének,
Lelkes, tüzes tekintettel,
Elszántt bús nagy érezettel,
Mellyet titkolt kebele, —
Menyhártnak így felele:

7.

„Uram! azzal, hogy éltedet
Haláltól megmentettem,
Úgy mint Nemes, és Apródod,
Adósságom' fizettem.
Egy pórszolgát illet a' bér,
Ki mindent csak bérért tesz;
A' nemes Szív jutalmakat
Másképpen ád, másképp' vesz:
Egy falúd nem elég bére,
Hogy kifollyon éltem' vére;
Hanem ha adsz, hát úgy adgy,
Hogy adósom ne maradgy."

8.

„Királyomnak sem kívánnék
Én adóssa maradni;
Hát neked, kit meg nem sérthet,
Jutalmam' elfogadni? —
(Így szóll Menyhárt) csak mond-ki hát,
Kedved miben tellenék? —
Hogy adósod én maradgyak,
Az — hozzám nem illenék.
Mi lessz elég? szabd-ki magad;
Pethő semmit meg nem tagad;
Csak körödből ki ne hágj,
'S határodon túl ne vágj!"

9.

„Most, vagy soha! (kiált Bodor,
Ki kebelben agyban ég;)
Most vállyon-el: Menny vagy Pokol!
Kárhozat vagy Üdvesség! —
Nemes vagyok, ámbár szegény,
Becsűletes nemzetem. —
Add én-nekem Leányodat! —
Rég' imádom, szeretem.
Lilla szívem' kivánsága,
Lilla éltem' boldogsága;
Szívednek ez irgalma,
Legyen tettem' jutalma!"

10.

Lilla földre szegzi szemét;
Minden vére szívének
Fellövellvén arczájába,
Ég a' hava képének;
De csak hamar viszszaszalad,
A' honnan jött a' vére,
És sáppadó halaványság
Terjed ijedtt testére:
Mert fergeteg' támadását,
'S legitt vészes lobbanását
Sejti Attya' arczában,
Ki már dúl-fúl magában.

11.

Menyhárt Úrnak ránczba vonúl,
Az Apródnak szavára,
Homloka, — mord harag-felleg
Terjed ábrázattyára;
Lélekzete boszszút fuvall,
Vonaglanak kezei,
'S hol Imrére, hol Lillára
Villámlanak szemei; —
És zordon felzúdulással,
'S boszszús neki mordulással
Így csattan fel: — nézése
Kétélű tőr' metszése.

12.

„Hah vakmerő! 's hogy megtevéd,
A' mi kötelességed,
Az, házomat meggyalázni
Bátoríthat most téged'? —
Eszeveszett merész Bolond! —
Nyelvem' majd elharapom. —
Takarodgy! — vagy ha csúfság ez?
Hát fejedre rácsapom.
Kérj 's végy sorsod' mértékével! —
Vagy elégedgy-meg fénnyével
Általam nyert hírednek,
'S jelessé lett nevednek!"

13.

Leányához fordúl Pethő,
'S káromollya tüzesen,
Gyanítván, hogy Bodornak ő
Kezet adna szívesen.
„Gyalázatos! (így szóll) látom, —
Olvasom a' szemedben,
Mivé lennél, ha nem élnék,
'S gát nem volnék kedvedben.
Tudd-meg: Dersfy vágy kezedre;
Ő méltó a' te véredre; —
Én reménnyel biztattam,
'S vőmnek őt' elfogadtam."

14.

„Esküszöm én Égre, Földre!
Hogy pártámból vagy senki,
(Ugy mond Lilla tökéllettel)
Vagy csak Bodor veszen-ki!
Én portéka-ként nem hagyom
Eladatni szívemet.
Ha terhedre vagyok, Apám!
Vess klastromba engemet!“
Dúl fúl Menyhárt szégyenében;
Mérget forral kebelében;
'S boszszúját csak az tartya,
Hogy — kezénél nincs kardgya.

15.

Imre — mintegy elégelvén
Boldogságát éltének,
Mellyet szerez tökéllete
Lilla' erős lelkének, —
(Mert nagy enyhét leli benne
A' szerelmes érzelem,
Ha bizonyos, hogy kedvese,
Ha övé nem, másé sem,)
Haragja megszelídűlve,
Es fájdalma megenyhűlve,
Imezt mondgya Pethőnek,
A' boszszút lehellőnek:

16.

„Szünnyön, Uram, büszke mérged!
Én tartám-meg éltedet;
'S tán megérdemeltem volna,
Hogy bal itéletedet
Rám tekintve elfelejtsed,
Melly másképp' is hiú füst, —
Mert az érdemnek mértéke
Nem az arany és ezüst: —
Nézd! ha halni engedélek,
Kegyelmedért nem kérnélek;
Hanem Lilla' kebelén
Most Mennyemet élném én; —"

17.

„De — csak tartsd-meg falúidat! —
Miáttam ne csorbúllyon
Birtokod; se nemzetséged
Homályba ne borúllyon.
Bocsáss-meg, hogy szívem után
Itélvén-meg szívedet,
Erzelmimmel egygyezőnek
Tarthatám negédedet! —
Élly sokáig! — és boldogúl! —
'S ha életem búmban megfúl, —
Gazdagé a' kedv és kény, —
Örűlly, hogy nem vagy szegény!"

18.

„Téged, Lilla, kegyes, jó szív!
Áldjon-meg én Istenem!
Oh Te! kinek szivét, lelkét
Megfognom és értenem, —
Kit szeretnem és imádnom
Sorsomnak volt vonása! —
Atyádnak ércz-keménysége
Szerelmemnek sírt ása: —
Hallyon-meg hát! — Élly boldogúl! —
Felejts engem! — sírunkon túl
Lelkünk egymást felleli,
'S egymást bátran öleli."

19.

'S oda borúl lábaihoz
A' lankadó Leánynak,
És egy néma csókot nyomván
Kezére a' halványnak,
Kétségb'esve ki-'s elrohan, —
Felül paripájára,
Ís elszáguld. — éppen mikor
A' nap leszáll nyugtára.
Lilla kínos érzelminek
Ostromában testvérinek,
Kik ott állnak fuldokva,
Ájulva dűl karjokba.

20.

Éjfél után a' paripa,
Melly Imrét elragadta,
Kelet felé, — de hová? — azt
Senki meg nem mondhatta, —
Menyhárt Úrnak udvarába
Meg' viszszatér nyerítve;
A' ló mintegy habos vizbe
Látszik lenni merítve; —
Forr és gőzölg, mert vére ég;
Nyereg 's minden szerszám rajt még,
Csak lovagja nem ül rajt'! —
Hajh! 's ez okoz legtöbb bajt.

21.

„Hová vitte a' jó Ifjat
Szívének nagy fájdalma? —
Talán csak a' Balatonban
Van már örök nyugalma!"
Így tünődött a' vár népe,
A' ki Bodort szerette;
Így még maga Menyhárt Úr is,
Ki most mélyen érzette,
Hogy éltének megmentője,
'S Leányának szeretője,
Ki bár szegény, de nemes,
Jobb sorsra volt érdemes.

22.

Az embernek szerencséje
Egy percztől függ gyakorta:
Egy percz amazt Égbe kapta,
Emezt porba tiporta:
'S az Örökkévalóságnak
Hatalmában néha nincs
Több pillantat már, melly által
Megtérhet a' veszett kincs.
A' sors, — mivel Bodor siet, —
'S Pethő késik, melly hiányt vet! —
Melly bú-bánat-örvényt nyit! —
'S milly szerencse vész-el itt!

23.

Száz embert is lóra ültet
Pethő, hogy kinyomozzák
Bodort, 's neki, élve, halva, —
Akárhogyan meghozzák:
Ha él, tehát — Isten néki!
Lilla legyen jutalma,
Kit másképpen úgy is megöl
Szíve' makacs fájdalma;
Ha nem, — a' mit inkább kiván,
'S a' mire Ő mindent rá szán:
Temetése' pompája
Legyen kevély hálája.

24.

De csak kevés nyomát lelék
A' kétségbe-esettnek;
Tűrhetetlen fájdalmában
Balatonba veszettnek
Gyanította egész Világ;
'S nem ok nélkül: mert lova'
Nyoma szerint, Bodor előbb
Csavarogván tétova,
A' Balaton' híg parttyában
Vész folytatás a' nyomában;
'S a' vízből ki 's viszsza ott
Könnyebb lónyom láttatott.

25.

Egygyik cseléd Szent Mihályt is
Szorgosan kinyomozá;
De a' honnan Pethő Úrnak
Ő csak ezt a' hírt hozá:
„Éppen akkor temette el
Egy Barát a' Remetét,
Ki ott ötven évig látta
A' nap' nyugtát 's keletét.
A' Holtt előbb beavatott
Egy tanítványt; 's az lesz most ott
Remete a' szent helyen,
Négy halász volt még jelen.“

26.

Minden újjabb hír üresb lön,
'S nagyobb bizonytalanság;
'S Menyhárt Úrnak komorsága
Már a' legfőbb pontra hág.
Szégyenlé önmaga előtt
Éltének illy váltságát;
Félt, a' világ megátkozza
Undok hálátlanságát;
Mert bár nagy volt büszkesége,
Szint olly nagy volt nemessége;
'S e' kettőnek sérelme
Keblének mord gyötrelme.

27.

Mint a' tavasz' szép virága
Fogy ékében, éltében,
Féreg ülvén, rágván, hízván
Titkon tömött keblében;
Úgy Menyhártnak szép Leánya
Néma búban hervadoz;
Boldog, mikor nagy fájdalma
Néha könyre olvadoz.
Oda minden reménysége!
Szívének nagy vesztesége
Életét kiapasztya,
'S Őtet öszvefonnyasztya.

28.

Komor szemmel nézi Menyhárt,
Büszkeségének súllya
Miként nyomja szép Leányát,
'S a' bú szegényt mint dúllya;
'S néha úgy felkiált vádgya
Lelki esméretének,
Hogy csak alig titkolhattya
Lágyulását szívének; —
A' büszkeség tartóztattya.
Bodort titkon nyomoztattya
Mindenütt, mindúntalan,
De mindenkor hasztalan.

29.

„Szünny-meg, Apám, keresni őt'!
(Sohajt Lilla) hasztalan
Fáradozol: Ő énnekem
Már örökre oda van!
A' mit egyszer olly sértőleg
Tagadhatál-meg tőle,
Ha elvenné, — sokat én sem
Tarthatnék már felőle.
Van a' szívnek olly érzelme,
Mellynek kedvesb a' gyötrelme,
Mint sem hogy ő koldúllyon
Azért, hogy boldogúllyon."

30.

Így folytak-el napok, hetek,
Hónapok, — és végtére
Két tél, két nyár; de Bodornak
Nem kaphattak hírére.
Lassanként már felejteni
Kezdék az elveszettet;
Csak Lilla nem — a' szív' minden
Ütésével érzettet.
Csüggő feje, és szemei,
Fogyó, tünő kellemei,
És keserű könnyei —
Mély emléknek jelei.

31.

Megjelentek Dersfy, 's mások,
Mind Nőszők, kik Lillának
Kezére, — vagy tulajdonképp'
Jószágára vágyának;
De a' nagy szív híve maradtt
Bodornak 's önmagának,
'S mindenkor csak ezt felelte
Szívét kémlő Attyának:
„Esküszöm én Istenemre!
És kínlódó kebelemre!
Hogy pártámból már senki,
Csak a' halál veszen-ki!"

32.

Eljött az Ősz; 's akkor Dorka,
Szolgáló az Udvarban,
Rokka mellett ezt beszéllé
Szó- és dolog-zavarban:
„Apám régi Halász immár
A' Balaton' vizében;
'S néha ő is visz egy süllőt,
De csak Isten' nevében,
Szent Mihálynak bús hegyére,
A' Remete' tüzhelyére.
A' meghaltt vén Remete
Köszöné, és nevete.“

33.

„A' mostani jó szót sem ád,
Pedig, mondgyák, fiatal;
Mintha nem is ennék innék,
Sovány 's halvány mint a' fal.
Csak bújdosik; 's minden fának
Jelt metélget kérgébe;
Minden jelre más imádság
Juthat, mondgyák, eszébe.
Mikor kérdi, mint van az Úr,
Szeme szinte keresztűl szúr;
'S ha Leányát kérdezi,
Szemét földre szegezi.“

34.

„Hanem mikor énekének
Keserves bús hangjai
Csendes éjjel zengedeznek, —
Haja' minden szálai
Felborzadnak, (mondgya Apám)
Annak, a' ki hallgattya;
Hogy az esze majd megbomlik,
Belsejét úgy szaggattya.
A' Nagypéntek' keservei
Lehetnek bús énekei.
De most, már majd egy hete,
Elnémúlt a' Remete."

35.

„Ő az! Ő az!" kiált Lilla,
Köny forrván-fel szemébe,
Hogy Dorkának e' beszédgye
Eljutott a' fülébe.
'S mikor éppen gondolkodnék,
Mit tegyen, mit ne tegyen?
'S szeme kinos érezettel
Csüggne Szent-Mihály-hegyen;
Ime belép ősz hajával
Az Apát, és bús arczával
Imezt mondgya Lillának
Kedves tanítvánnyának:

36.

„Béke néked, Boldogtalan! —
A' bút te rég esmervén,
'S én is téged, 's erős lelked',
Hozzád bátran szóllok én:
Szent Mihályon voltam tegnap,
A' Kápolnát 's Remetét
Látogatni, — 's megtartani
A' Betegnek életét; —
(Egy a' sorstól eltapodott
Szív volt az új Remete ott!)
De már halva leltem őt',
A' búban rég' sínlődőt!"

37.

„Egy vén tölgynek a' tövében,
Arczczal erre fordúlva,
Ülve halt-meg, — feje kínos
Melyére lekonyúlva.
Több napokig kelle néki
Immár halva ülni ott,
Mert felette néhány holló
Igen bátran károgott.
Kedves helyén ásattam sírt;
Szemem annyit régen nem sírt,
Mint mikor eltemettem.
Szántam őt', mert szerettem."

38.

„Ne tartózkodgy (mond a' bús Szűz)
A' holttat megnevezni!
Imre az, — a' kiről beszéllsz!“
És elkezdvén könnyezni,
Megerednek siralminak
Elrekedett árjai.
Az Ősz némán inti, hogy az, —
'S tovább ezek szavai:
„Belevésvén fakérgekbe,
'S kisohajtván énekekbe
Szíve' kínos érzetét, —
Kilehellte életét!“

39.

„Vidd-meg e' hírt, 's mond Apámnak:
(Úgymond Lilla) ne féllyen,
Tovább már, hogy Bodor Imre
Velem gyürűt cseréllyen!“
„Vígasztallyon, (mond a' bús Ősz)
Ama' boldogító hit,
Hogy több öröm lesz jutalmad,
Mint a' mennyit veszthetsz itt.
Szívének mintegy fedele
Feküdtt keblén e' levele.“
'S néki adván Lillának,
Sírva indúl úttyának.

* 40. *

„Te! szerelmem' lángjainak
Boldogtalan kedvese!
Keblem' fanyar kínnyainak
Tovább ne légy részese.
A' mi bennem élet vala,
Neked, veled, benned élt;
De mind ez most oda hala; —
Nézz éltednek vígabb czélt!
Áldgyon Isten szerelmedért! —
Egy kínnya száz életet ért.
A' Föld nyelvén hívedet,
Nyugtasd-meg már lelkedet!"

* 41. *

Imrének e' levél fekvék
Már kiégett kebelén, —
Mint a' forgács, melly holtt szén már
Az elalutt tüz'helyén.
„A' te szíved elhamvadott! —
Az enyim még most is ég!
(Sohajt Lilla) de megszán majd
A' földnél jobb 's kegyesb Ég.
Jobb az Előbb az Utóbbnál
Annak, a' ki már torkig áll
A' bú-bánat-tengerben,
'S szíve már csak kínt ver benn'."

42.

Menyhárt Úr megtartá szavát:
A' Holttat felásatá,
És hat lovon Szent Mihályról
Őt' Keszthelyre hozatá.
'S Bodor Imre, ezer égő
Szövétnekek' lángjában
Tétetett-le nagy pompával
A' Keszthelyi kriptában.
Az életét megmentőnek,
A' Leányát szeretőnek
Temetési pompája
Menyhárt' kevély hálája.

43.

Az ablakról nézte Lilla
A' temetés' pompáját;
Szemét oda meresztette,
El sem vonván arczáját.
Eltünvén az szeme elől, —
Miben mintegy kedve telt,
A' bús legott ágynak esett,
Mellyből — soha fel nem kelt.
Azt izente az Attyának:
Tartsa nyitva a' kriptának
Ajtaját még számára, —
Bele száll nem sokára.

44.

'S úgy lett: el nem felejtette
A' nép a' történetet,
Hogy megújjúlt az, — 's Lilla is
Bodor mellé tétetett.
Komor bánat ülé holttig
Menyhárt' büszke arczáját;
Mosolygásra öröm soha
Nem vonítá-el száját. —
'S kik még élve lángolának,
'S elszakasztva kínlódának,
Egymás mellet fekszenek,
Mikor — már nem érzenek.

KISFALUDY SÁNDOR.

ÖRÖM-ÉNEK.

Serkenj porodból Pannoniánk' sebes
Győzője Árpád! szent seregid' kemény
Erősivel, kik vas karokkal
Édes örökjök után követtek

Kivívni a' szent földet, az Istenek'
Változhatatlan végzeteik szerént,
Mint rég sajátját Attilának,
A' gyülevész csapodár' kezéből.

Ti is keletnek délcz jövevényivel,
'S a' hold' merészebb szarvaival csatát
Mérkezni bátor szent Vitézek,
Szálljatok a' nyugalom' helyéből.

Ime' sokat tűrt 's vérfolyam-öntözött
De bajnokul védt általatok 's a' hír'
Szárnyán dicsőül kelt Hazába,
Magzati' új örömén örűlni! —

Uj pálya nyilt-meg, 's uj diadalmakat
Gyüjthet Hazánknak nagyra-hevült fija;
Uj izzanatját uj borostyán
Fogja fején koszorúzni már már.

Nem Marsz' dühének szenteli csak tovább
Elszánva éltét, 's másra ezer halált
Villantva száguldó lováról
A' magyar Ős' csinosult szülöttje;

Jobb 's boldogítóbb Isten ereszkedett
Hozzá Olympról, Szittya kemény fülét
Illetni bájos vesszejével
'S ércz kebelét finomabbra edzni.

Duló csaták' bús romjain állanak
A' bölcs Apollon' templomi; számtalan
A' Béavatták' száma; bőven
Dűlnek az áldozatok körültök.

Hevülve a' Hon' nemzeti Bardjai
Versenyt kiáltják a' mohosult kövek
Közt rég feledten szunnyadókat
A' maradék' kebelébe vissza.

Hallám nagyhírű lantod' ezüst szavát
Külföld-irígylett Pannoni Jánuszunk!
És, ah nem érzém: nem! te zengél
Mert idegent idegen hurokkal.

Keblét Magyarnak csak magyar ősi tett
Gyulasztja tartós indulatokra fel,
'S nagy tettre ellentállhatatlan
Kiszti, ha szól magyar ajk füléhez.

Alig ragadtad Gyöngyösi Múza meg
A' honni lantot, 's nemzeti húrjait
Alig veréd-el: már Szalának
Zengtek utána kies leányi.

Bús, víg szerelmét itt Badacson fuvá
Édes furuglyán, — Tátika ott nyögé —
Utána Somlónak szikláji —
Hajdan idők' szomorú regéjit.

A' minden ajkú Tichoni Szűz vevén
Lejtő Zephyrtől a' rokonok' szavát,
Majmolva mindent a' csalóka,
Felcsevegé Balatonnak alvó

Nymphájit; a' nagy zaj behatott hamar
Erdős Somogynak mély kebelébe, 's itt
Énekre vonzá a' magányban
Álmodozó philoméla' torkát.

Azolta száz lant, száz koboz' húrjai
Ébresztik a' hon' szellemivel, nemes
Lelkét Magyarnak, felhevülni
Kóros unalma után dicsőebb

Pályára 's versenyt a' tudomány' körén
Európa' mívelt nemzetivel, kivánt
Nagy czélra törvén, futni, 's itt is
A' maradékra nevét kivivni.

A' boldog elmék' útmutatásain
Így kél az alvó Szorgalom, a' Nagyok'
Példája lobbant ezreket fel:
'S Pannoniánk' teje méze gyűlöng. —

A' Felderültség' közhelye, Pest, te vagy,
Pest, o Hazám' szent Városa! több ezer —
Nem fényüző és lomha nép ez —
Munka alatt pezsegő raj' anyja.

Terhelt hajókkal lepve nyomattatik
Széles Dunádnak háta; gyümölcsiket
Hozzák az áldott tartományok
Tárt kebeledbe vevők-'s adóknak.

'S terhelve úsznak vissza remek kezű
Munkásid' ékes műszereikkel: a'
Kereskedés így él, virágzik
Általad oh Magyarok' Athénje!

Itten Hazánk' szent Áreopágja Per-
Patvarkodók közt bűnt igazat birál,
'S megszerzi a' szép eggyeséget
A' rokonok' hidegült szivökben.

Itt a' tanító székeken eggyesül
A' bölcseség' szív-'s elmederítgető
Világa, melly polgári fénnyel
Messze megyék' fijait tetézi.

A' honni elmék' tengere vagy te Pest!
Hozzád sietnek, 's nyájas ölelkezés
Által tebenned párosulnak
A' magas ész 's magyar ajk' folyási,

'S ágakra osztván fel magokat, körül-
'S áltfolydogálják szomju vidékeink',
'S a' gyönge vagy száradni indult
Elmeeret fakadásra kisztik.

Szív elme így kél Pannoniánk' nemes
Polgáriban fel jóra, magasra; így
Lesz nagy nagyok közt a' magyar név,
Mint az a' Marsz' mezején, imitt is.

Szállj már, oh Árpád! vissza sirodba, 's mondj
Áldást fajodnak szent igyekeztire!
'S addig nyugodj, míg egy jeles Bard
Ujra riaszt 's nevedet feladja

Nagy tetteiddel hű követésre a'
Késő időkben fénnyel elöntetett
Méltó maradványod' sorának:
Hogy soha el ne fajuljon! — Ekkor

Uj lélek, új tűz, buzgalom, új erő,
Serkenti vérét a' magyar ifjunak;
'S e' Nemzet esk'szik szent porodra:
Hogy soha Hős soha Bard ki nem hal.

GUZMICS IZIDÓR.

JULIA.

(Az Egri leány a' Török-kiveréskor.)

Hah, óriási ösztön' tengerében
Forrok, 's szörnyű agyváznak hódolok!
A' Kedvest látom vére' fürdejében.
Bocsássatok! mi borzasztó dolog!
Röpűlni vágyok fájdalmim' dühében. —
Vér! áldott Hűmnek vére párolog!
Lelkembe végső haldoklása zenge. —
Most lettem, ah most, e' csapásra gyenge.

Kit ostorozhat súlyosabb kar ennél?!
Mért roskadoztok ah gyarló inak!
Te hű lelkem lángszélben ott jelennél, —
De a' test enged megrázójinak.
Tovább ne múlass illy erőtelennél; —
O szállj az ütközet' csapásinak! —
'S ha átkaid mint tűznyilak kiszöknek,
Ezekkel nyiss tág poklot a' Töröknek!

MAKÁRY.

A' JÖVENDŐ.

Néma gondolatim között
Néztem az idők' setét
Határin öszveütközött
Kezdet- 's vég enyészetét.

Láttam a' nagy természetnek
Örök munkás kezébe'
Az életek mint születnek,
'S mint folynak tengerébe.

Ezer napok' feljöttének
Ezer lement volt vége,
'S a' századok' remekének
Elmúla dicsősége.

Így a' természet' világa
Az erkölcsire hozott;
Lelkem már itt feljebb hága,
'S a' sorsrul gondolkozott.

Kérdést tettem az időnek:
Mit hord titkos méhébe'?
'S kértem: hogy a' Jövendőnek
Avasson éjjelébe.

Tünődtem az Emberiség'
'S Hazám' végzési felől:
Nem jön e a' mord régiség'
Setétje ismét elől?!

Aggódásim' kinevette;
Láthatárim' haladá;
Elmém hijába követte;
Feleletűl ezt adá:

„Menj-el, mulass a' Boldogok'
Andalító örömén;
Ne aggódj, mert majd el fogok
„Magam hozzád jönni én".

SZATTHMÁRY.

HONVÁGY.

Sötét olajfák' illatos hüsében
Ül a' bus Vándor, köny ragyog szemében,
'S mélyen sohajtva vissza-visszanéz;
Kedves hazája tün fel képzetében,
Hajlékát véli a' távol' ködében,
'S örömreszketve nyúl felé a' kéz.

Az esti szellő honnyelvét sugallja,
Szeretti' nyájas üdvezlésit hallja
A' szép családás' szellemajkain;
Ujulva kél a' multnak égi kéje,
'S vidám alakként lengedez feléje
A' boldog sejtés' fellegszárnyain.

Szülőföldéig terjed láthatára,
'S békén mosolygva csendes alkonyára,
Edes felejtés' karján ringadoz;
'S mint egykor ősi háza' szűk körében,
Első vágyási' lobbadó hevében,
Könnyült kebellel ifjan álmadoz.

De ah! sietve tündér képe illan,
Midőn a' déli nap halmára villan
'S dicső felséggel a' nagy térre száll;
Fenérzi most, milly messze szép hazája!
'S bár itt szelídebb ég lehell reája,
A' sínlő szív nyugpontra nem talál.

Örök tavasz bár zöldel itt körűle;
Ott a' természet téli gyászra dűle
'S hegy-völgyet zord fagy, zúz, köd, hó tetéz;
De ott szabad — 's a' gazdag lét' öléből,
A' földi szépnek büszke lakhelyéből,
Vadon berkére vissza-visszanéz.

Megy a' bus Vándor sorsa' végzetében,
De él hazája bánatos melyében,
'S andalgva meg-megáll minden fokon;
Keservit tördelt hangokon kiönti,
Nyugottrul térő felhőket köszönti
'S elszenderül mohlepte sírokon.

Borongva járdal kérkedő vidékin,
A' régi nagy kor' roppant omladékin,
Hol minden honni Hőst előidéz:
Kik tettikért bár nem nyertek magas bért,
'S bér nélkül tudtak halni a' hazáért,
Azon Dicsőkre vissza-visszanéz.

Az élet' telje bár gyönyörre inti,
'S biztatva utját fris rózsákkal hinti,
Kényén röpítve ösztönárjait;
De túllebegve hont-esdő reménye
A' külföld' minden bájos tűneménye,
Nem oltja lelke' csendes vágyait.

Szakaszt is néha kellemes virágot,
Csak félig érez minden boldogságot,
Nyiltában hervad minden élemény;
Szelíd hüségért lángol indulatja,
Mi itt magát lágy készséggel mutatja
Muló hab, szinlett kegy, csalóka fény.

'S tovább tovább megy míg a' czélhoz ére,
Hol mind az, mit hajdan fellengve kére,
Édes valóra létesülni kész;
Bár a' szerencse nyilt ölébe zárja,
'S körűltündökli a' hir' csillagárja,
Mig szíve ver, csak vissza-visszanéz.

KISFALUDY KÁROLY.

ELSŐ LAJOS
NÁPOLYI HADVISELÉSEI.
1347 — 1351.

Robert Nápolyi Király halálával nem tsak a' vérség, hanem a' sz. Szék régibb rendelése szerént is az Anjou ház Magyarországi ágazatát illette a' Birodalom. De ez végrendelésében idősb unokáját Joannát; ennek magtalan halála után öttsét Máriát nevezé örökösseinek, Andrásnak, Joanna férjének, Lajos Magyar Király testvérének, csak a' Salernoi Hertzegséget hagyván. Ezen igazságtalan intézet által alattomos mesterkedéseikre új mezőt nyertek Katalin, Konstantinápoly' névszerénti Császárnéja, és Durazzo Ágnes, a' Királyi ház legközelebb rokoni. Az egész Királyi ház szövevényes elnyomatásával kiváná amaz; Joanna és András' kora megbuktatásával, — Máriát fiának Károlynak szánván, ohajtá emez, a' birodalmat nemzetségére szállítani. — Szinlelve mind a' kettő eggyesűl a' testi gyönyörűségek közt nevelt Joannával az Anjou ház Magyar ága ellen; mellynek ekkori feje, az ifiú Lajos Király, András öttse számára kiványa az ősi koronát megtartani.

A' két Aszszony serkentésére és VI. Kelemen Pápa eggyezésével Királynénak kiáltatja ki magát a' 16 esztendős Joanna mindjárt az öreg Király halála után. Vizeszúségében, — mellynek Nénjei az egész buja udvartól segítetve, szüntelen bókoltak, — ezeknek szövevényes-mesterkedéseiket nem tudja megfogni, nem látja, hogy ő csak titkos törekedéseik kész eszköze. Míg eggyfelől tapasztalatlan férje, kedveltjeitől, kivált Altamura Pipintől, vezéreltetve minden férjfiusb lépésekre alkalmatlan, magát a' több Nagyok előtt gyülöletessé teszi: addig más felől Joanna is megvonja tőle szeretetét, őt az uralkodástól eltávoztatja, hiú mulatságokban, testi gyönyörűségekben keresi fő boldogságát, nagyattyának gondosan gyüjtött kintsét gondatlanúl elfetsérli 's férjével eggyütt magát veszedelmes örvénybe veti.

Sikeretlen ügyekszik Lajos követségek és tetemes summák által az Avignoni Udvart más gondolatokra hozni, foganatlanúl küldi Anyját, a' méltósággal tellyes Erzsébet Királynét fényes követség- sok költséggel Nápolyba: hogy a' szelíd András 's a' szép Joanna közt házi csendességet szerezzen. VI. Kelemen a' végrendelés erejét felbontja, de eggy I. Károl-

lyal tett eggyezésnél fogva Joannát birtokában még is megerősíti és csak abban eggyez meg nagy nehezen: hogy András mint Joanna férje megkoronáztassék; azért mindazáltal az Országot halála után magáénak ne vélje. Hogy a' felindult Ersébet, fiát magával haza ne vigye, Joanna férjével külsőképen megbékél, kétszinű könyekbe lábogván bájoló szemei: de eltávozása után mindent elfelejt. A' két özvegy Hertzegné tsalfa alattomos szövevénye is ujra elkezdődik. A' Durazzoi Herczegaszszony, ki fiával Máriát a' hiúságba elmerűlt udvarból éjjel elragadtatá, a' Pápa feloldozása mellett elvéteté 's így új erőt nyere, vetélkedőtársa által méreggel végeztetik ki; pártja mindazáltal fiában fenmarad és a' különböző factiók eggyesűlt erővel hátráltatják az ifiú Király koronáztatását.

A' lágy András nyiltszivüségével nem alkalmatos ezen felette mindenfelől öszszetolakodó fellegek eloszlatására. A' megvesztegetett udvarba mindég idegen maradt és annyira elnyomatott: hogy ha csak köntösre is volt szüksége, előbb a' Tanátsnak kelle a' dolgot megvizsgálni, 's a' Királynétól engedelmet nyerni; bár ez gyönyörűségeinek részesseivel mulatságot

mulatsággal váltott fel, a' költséget nem kímélve.

Azonban Joanna tiltott szerelme gyümöltsét nem titkolhatja el. Némellyek Artus Bertalant, mások Tarenti Lajost nevezik a' szerencsés atyának. Mélyen érzi András megfertőztetését, de haragját sokáig elfojtja; végre mindazáltal eggy bajnoki Játékban eggy zászlóval jelenvén meg, mellyen a' királyi tzímer alatt eggy tőke és bárd látszott, — tudomását és boszszuszándékát elárulja. Jelszó ez a' bűnösöknek. A' vigyázatlan Fejedelem vadászat színe alatt Aversába csalatik. Itt hitetlen felesége mellől éjfélkor kiragadtatik, és eggy anyától nyert bájgyürű, a' közvélemény szerént, fegyver és méreg ellen oltalmazván, arannyal keresztűlvert selyem sinórral, mellyet, a' mint némellyek állíták, Joanna maga készíte, kegyetlenűl megfojtatik, holt teste a' kertbe vettetik (Aug. 20. 1345.) Így veszett el, Petrarca szerént, alacsonyúl, gyujtogató vagy tolvaj módjára a' legszelídebb, ártatlanabb ember, a' ritka elméjű ifiú, nagy reménységű Király.

Az undok gyilkosság az öröm közt élő udvarban hamar el volt felejtve. De híre, a' Ca-

lábriai Herczegség megtagadása- és Joannának Tarenti Lajossal való menyegzői készülete által felingerelt Durazzo Károly segítségével hamar elhatott Visegrádig. A' tüzes Lajos testvér-szeretete, nemes lelke, igazságérzése fellobban az Aversai siralmas történet hallására, mellyet részről az Avignoni Udvar részrehajló késkedésének is tulajdoníta. A' gyilkosok és tzimboráik fejére boszszút esküszik, e' szándékáról több Európai Hatalmasságokat tudósít, az Austriai Fejedelmekkel és Lajos Német Császárral, a' Pápa halálos ellenségeivel, szoros szövetségre lép. Mindenek előtt mindazáltal Joannát, a' Durazzoi és Tarenti Herczegeket, mint a' gyilkosság előmozdítóit, VI. Kelemennél elvádolja; törvénybe idéztetésöket 's érdemök szerént megbüntetésöket kivánja, addig is pedig a' megüresült Királyságot maga 's testvére számára kéri. A' Pápa, — kit Joanna ravaszúl gyermeke keresztatyjának és oltalmazójának híva meg, — az utólsót egyenesen megtagadja; az elsőre nézve pedig mindent igér; jóllehet a' Nápolyi Fő-Birónak az egyenes lelkű Montescaglioso Grófnak, ki a' bűnösök ellen vizsgálatát Durazzo Károly segítségével el-

kezdette volt, már előbb meghagyá: hogy a' Királyné vagy a' Királyi Herczegek ellen valami kisülvén, a' dolgot nagyobb veszélyek és zavarok elkerülése végett titokban tartsa. Az ősz Birónak tehát meg volt kötve keze. Mind e' mellett a' gyanúba esett személyek közűl többen elfogatnak; ketten hoszszasabb vizsgálat nélkül lófarkhoz kötve kegyetlenűl vesztetnek el; később pedig újra kettő elevenen égettetik meg, szájok mindazáltal gondosan kipeczkeztetvén, hogy a' legnagyobb titkot el ne árulhassák (Jun. 1346). Irtózatos a' Nápolyi nép dühe ezen boldogtalanok ellen. Az eggyüttélő Gravina bizonysága szerént: szemök közzé köp, őket kővel hajgálja, a' farakásról lerántja, szétszaggatja, tetemeiket eggyenként veti a' lángba, megmaradott csontjaikat örök emlékezetre, késnyeleknek, koczkáknak használja. A' gyilkosság eredeti kútfejeinek kikerestetése még se vétetett egyenesen munkába, és azt végre VI. Kelemen az özvegy Ersébet Királyné unszolása' következésében Nunciussára bizván, a' sok akadályok és hátraltatások miatt ez se mehetett semmire is.

Eszre vevé ebből Lajos: hogy igazságos ügyében szelíd uton boldogulni nem fog, hogy fegyvert kell ragadnia. Ezt annyival biztosban

teheté: mivel magok a' Nápolyiak a' szörnyű tetten és váratlan következésein felindulva bűnösnek ismért Királynéjok ellen felkeltek. Cajetani Miklós első ki népével Itrit meglepi, a' Magyar Király számára elfoglalja; majd Gaeta mondja fel Joannának a' hűséget; végre a' vitéz Lalli is pártot üt Aquilában 's Joanna vezérét a' sok ütközetben győzött Cavalcante Jakabot megveri, elfogja. Lajos tehát az Ország Nagyaival tanácsot ülvén hív alattvalóit felkéri és Konth máskép Tóth Miklóst előre elküldi Nápolyba az elmék elkészítésére, pártjának erősítésére (Máj. 1347.) Ez Lallival eggyesűl 's a' Nápolyi sereget, melly egyedűl 3000 Lovagokból állott, Durazzo Károly vezérlése alatt, — kit Joanna és szeretője, majd titkos férje Tarenti Lajos, legszebb ifiú az egész Országban, a' Calábriai herczegség igéretével megnyertek, — Aquilánál elszéleszti. Később a' bölcs Miklós Pétsi Püspök vezérlése alatt Magyarországból érkezett lovas seregetskét magához vonja, Sulmonát Ovidius szülötte helyét, ostrommal megveszi, több helyeket elfoglal, és Fejedelmét előmeneteleiről, az egész nép jó gondolkozásmódjáról tudósítja. —

Erre a' Király — bár legbuzgóbb barátja Lajos Német Császár, medvevadászaton életét elvesztvén, 's több szövetségessei segedelmökkel késedelmeskedének, — ugyan azon esztendő végével személyesen megindul nem nagy, de bátor hív seregetskéjével. Utjában, mellyet Udine, Pádua, Veróna, Modena és Bologna felé vön, az Olasz fejedelmek nem csak tisztelettel fogadták, hanem seregét népeikkel is nevelték. Udinénél várt reá Joanna követsége melly által irásban mentegetvén magát, azt állítá: „hogy férjét, ezen legjobb em„bert őrülésig szerette, 's csak gyilkossai„nak ismeretlensége akadályoztatá halálának „méltó megboszszulását.“ „Szeplős életed,“ felele a' Király Lákoni rövidséggel, „a' birodalom „eltulajdonítása, az elhalasztott boszszú, más„dik férjhez meneteled, mostani mentegetésed „eléggé bizonyítják vétkedet. Emlékezz az eggy „élő Istenről ki a' gonoszokat megbünteti.“ Epen illy foganatlan Deux Bertalan Kardinál és Pápa követjének ügyekezete is: ki Foligno nál azon eggyházi Fenyítéket tartá eleibe, mellyet még XXII. János Nápolynak, mint a' sz. Szék feudumának minden megtámadói ellen szórt. Büszke megvetéssel monda La-

„ jos: „Nápoly az Avignonban elnyomott
„ igazságnál fogva enyém; ügyem törvényes;
„ akaratom azt fegyverrel védni tántoríthatat-
„ lan; igazságtalan kirekesztésed azt nem hajt-
„ hatja meg, engem nem érdekel.“

Igy érkezik meg seregével, melly előtt eggy gyász zászlót vitetett ártatlan testvére képével, Aqvilába (Dec. 22. 1347) Itt Konth, Lalli, és több Nápolyi Nagyok vele eggyesülvén, további előmente inkább győzedelmi pompához, mint hadviseléshez hasonlíta. Az utjában lévő városok ellentállás nélkül adják meg magokat. Tsak a' gyáva Tarenti Lajos és a' vitéz Acciajoli Miklós akarják Cápuánál akadályoztatni áltmentét a' Volturnón. De Gróf Fundi seregével Urticellonál költözködik által a' vizen, és így a' vigyázatlan ellenséget megkerűli. A' Nápolyi sereg három óráig tartott tsata után, mellyben a' Magyarok dzsidáik- és nyilaikkal Lovasságát nagy robajjal támodván meg, hamar zavarba hozák, elszélesztetik. Ez után Cápua, Benevento megadják magokat, és Lajos Király győzedelmes seregével, melly már számos gyalogságon kivűl 6000 Lovagból állott, Aversa

felé nyomul, itt ugyan azon palotába száll, mellyben szerentsétlen Ötse öletett meg.

Azalatt Joanna Nápolyba szaladott férjével, hirtelen készített gályákon Provenceba szökik ált, alattvalóit a' hűség hite alól feloldozván, 's az Országot a' győzteseknek áltengedvén (Jan. 15. 1348.) Az Ország Nagyai 's Nápoly várossának követei Aversába megjelennek hűségesküvésök letételére; amazok közt Tarenti Robert és Durazzo Károly is. De a' Győzedelmes azt kiváná: hogy minden vérbeli Hertzegek személyes jelenlétekkel ditsőítsék Nápolyba mentét. Hoszszasb unszolásra elérkeznek Tarenti Filep és Durazzo Lajos is. Nyájasan fogadja ugyan őket az ifiú Király; de majd némelly megromlott 's a' Királyi Hertzegek ellen boszszút lehellő Nápolyi Nagyok kísztetésére, különösen az öreg Nápolyi Érsek tanátsára hoszszas tusakodás után mindnyájokat elfogattatja. Durazzo Károlynak, kire Mária elvételeért különösen felgyulasztatott, azt is szemére veté: hogy ellene fegyvert fogott és magyar segítséggel Joannát elkergetvén, maga akart a' Királyi Székbe ülni. Ezért feje azon helyen, hol András megfojtatott, üttetik el; a' többek, mivel Királyok gyil-

kossait felkeresni's megbüntetni elmulasztották, Magyarországba küldetnek, a' hol Visegrádon fogságban tartattak, de azon kíméléssel, mellyet születésök kivánt. Ez azon örökös vád Lajosunk nevezetes életében, a' mellyet semmi fényes tulajdonság, semmi győzedelem se moshata le és a' mellyre örömest vonna a' Történetíró sürű fátyolt, hogy kedvelt Hősének betsületét felmentse.

Eggyszerű de díszes pompával tartá győzedelmes Fejedelmünk bementét a' fővárosba (Jan. 24. 1348.) Egész katonai készülettel vezérlé bajnok seregét. Melitonál áll Nápoly városának fényes követsége üdvezlésére; de az ifiu Lajos puszta szó-pompájára nem hajtván, hallgatást parantsolva lovagol el mellette. Jobban nem fogadja az Ország Nagyait kik a' város kapuinál várák őt gazdag baldachinnal, hogy alatta bévezessék. Megveti ő ezen fényt. Belső érdemének érzésében büszke paripáján folytatja utját; szelíd méltósága 's nyájas de komoly tekintete által mindenek szívét megnyeri.

Nápolyban a' Királyi nevet felvévén, az Országlást megváltoztatá. Nagy-Váradi Püspök Nethke Demetert Kormányzónak; a' Kisded Károlyt, Joanna fiát, Calábriai

Hertzegnek nevezé ki. Nem sokára András nyilványos és büntetés nélkül maradott gyilkossainak eggyikét elevenen égetteté meg, másikát pedig éles késekkel megrakott kerékre fonva töreté öszsze. Illy kegyetlenűl áll az ifiú heves Király öttse halálán boszszút.

De a' Pápa akaratja ellen meghódított Ország megtartása nem könnyű feltétel volt. Ezt tsak a' megbántott sz. Szék iránt kemény és hathatós lépésekkel, az Országban lévő helytelen szokások ideig óráig való elnézésével lehetett volna eszközleni. De Lajost istenfélő kegyessége újra a' Keresztyénség fejéhez, igazságszeretete a' viszszaélések erőszakos eltörlésére vezérlé. Így a' Pápának Nápolyban fő hatalmát elisméré; 's az Ország Nagyait magától elidegeníté. Amaz, fiúi bizodalommal tett esedezésére, melly által Joannának perbe idéztetését és magának megkoronáztatását sürgette, büszkén azt felelé: hogy a' Királynét próbák nélkül nem itélheti meg, de ha vétke bebizonyíttatnék is, kérdés: vallyon fiát, a' kisded Károlyt vagy a' sz. Széket illeti e az ürűlt Ország? Egyébiránt Nápoly fegyveres elfoglaltatását, Durazzo Károly törvénytelen megöletését, a' több Hertzegek elfogatását szemére

hányván, azt kiváná: hogy az Országból tüstént költözködjék ki seregével és várja el Avignonból a' további határozást. Mellynek lehető minémüségét eléggé bizonyítá az: hogy Joannának az Avignoni Udvarnál fényes megjelenése nem akadályoztatott és Tarenti Lajossal öszszekelése jóvá hagyatott.

A' Nagyok békételensége kiütött, mihelyt Lajos kiment az Országból. Eggy szörnyű döghalál, melly a' föld nagyobb részét elborítván, sok helyen a' népességnek alig kímélé meg negyed részét, — meggyengült seregének helyreállítására szükségessé, élete kotzkáztatása miatt tanátsossá tette eltávozását. Nápolyt tehát oda hagyván (Máj. 1348.) haza siet, minekutána Kormányozónak legyjobb Vezérét Apor István Erdélyi Vajdát, Város-igazgatójának Wolfhart Ulrikot nevezte 's öszszeolvadt seregét reájok bizta volna. Az ujságon kapó Nápolyi Nagyok, kik nem tsak a' viszszaélések eltörlése — hanem a' Német zsoldosok kifizetésére, 's némelly kapzsi Vezérek fösvénységének kielégítésére bészedett nagy adók által is fel voltak ingerelve, 's a' Durazzo Károly törvénytelen megöletése miatt a' Magyar Uralkodástól elidegenültek, — a' Király

eltávozásával Joannát mindjárt viszszahívják. Ez hűséges vezérét Acciajolit előre elküldvén, Avignont 80. ezer aranyért, és férje számára a' Királyi névért a' Pápának, drágaságait a' Provencei aszszonyoknak eladja, eggy kis sereget gyüjt, tiz Genuai gályákat bérel és maga is Nápolytól nem meszsze kiszáll. A' városi köz nép a' változás reményétől buzdíttatva, 's szép Királynéja nyájas tekintetétől telhevülve, nyilván pártot üt a' Magyarok ellen. István Vajda kénytelen a' várost oda hagyni. De Wolfhart még eggy darabig védelmezi Castelnuovo erősséget. Se a' bájoló Aszszony kellemetes tekintete, ki személyesen alkudozott vele, se tsiklándoztató igéretei nem tántoríthatják hűségét. Hiába vettetnek a' levegő megrontására undorító dögök a' szoros várba, sikeretlen támasztatnak pénzzel az őrsereg közt zendülések, a' vitéz Ulrik rendületlen; tsak az élelem fogyatkozása hajthatja meg vas akaratját. De viszszavonulását ekkor is olly tsendesen, vigyázva és olly szép renddel eszközlé, hogy az ellenség tsak hatod napra vette észre eltávozását. A' gyengült 's hirtelen meglepett Magyarok hamar eggymás után elvesztik Acerrát, Aversát, Cápuát és

Apizzit. Joanna szerentsés előmentéről tudósítja tüstént a' Pápát és ez tanáttsal, tselekedettel segíti őtet. —

A' békeszerető Lajos király még ekkor is barátságosan kivánta a' dolgot elintézni. A' kisded Károly kora halála után új követsége által a' Pápától azt kérte: hogy István testvére Máriát, a' boldogtalan Durazzo Károly özvegyét vevén el hitvesül, ezek lépjenek a' Nápolyi trónra. Ezen követség utban érte a' Pápáét, melly Visegrádra érvén Nápolynak kiüresítteté-sét, a' Királyi Hertzegek szabad elbotsájtatását sürgette. De VI. Kelemen előbbeni szinlelt okainál fogva Lajos kivánságát nem teljesíté és azért ez is annak kettős kérését megtagadá.

Míg ezen alkudozások Avignon és Visegrád közt folytak, Nápolyban nagy változás történt. A' magahitt Tarenti Lajos egész erejével kiindul a' fő városból; de sikeretlen ostromolja Manfredóniát. Csuzy János Várnagy hat holnapig (Juniustól Novemberig 1349) vitézűl védelmezi magát, az ellenségnek minden ügyekezeteit foganatlanná teszi, kiütéseiben sok kárt okoz; míg más felől Wolf Konrád Guillionosiból zsákmányozó

hartzait nagy szerentsével űzi; egyedűl Foggia megvivásakor 22 ezer untzia aranyot rabol el. Így István Vajda időt nyer seregeinek összegyüjtésére; mellyek 300 Magyarországból jött Nemesekkel neveltetvén, Wolfot is magához vonja, a' Tarenti Hertzeget megtámadja, Lucerra alól elkergeti; innen a' a' hitszegett Wernerre üt. Ez már régtől fogva Olaszországban tartózkodott; ott számos Német és Olasz haramiáival pénzért hol egyik, hol másik Olasz fejedelem szolgálatjába állott; különben mindent pusztított, főként rablásból élt, magát Hertzegnek, a' kegyesség 's irgalmasság ellenségének nevezte. — Konth Miklós Olaszországba érkeztekor őtet Királyának szolgálatjába fogadta; Lajos mindazáltal illetlen magaviselete, a' vitéz Wolfharttal való izetlenkedései miatt hirtelen elbotsájtotta, 's az Országból számkivettette. Így szolgálat nélkül maradván, Acciajoli kísztetésére Joanna mellett fogott fegyvert. Ezen, a' háborúban ugyan ismeretes Vitézt, de a' nyugalomban gondatlan szerentse-vadászt az Erdélyi Vajda Cornetto várossában éjjel megtámadja véletlenül, meglepett embereit a' zavarba elegyedett polgárokkal eg-

együtt levagdalja, őtet magát, — ki a' hirtelen lármára ágyából kiugordván, hogy a' bizonyos veszélyt elkerűlje, a' ház fedelére szökött és az egész éjjelt ott töltötte, — reggel eggy ingben elfogja és magyar zsoldba állani kínszeríti.

Ezen szerencsés esetek után számos városok önkényt megadják magokat; István pedig 10,000 emberre szaporodott seregével Cápuát kirabolja, Aversát elfoglalja 's Nápoly felé nyomul.

Nagy dühhel folyt a' haború mind a' két részről ezen egész idő alatt. A' Nápolyiak a' Magyarokra különösen annyira felingereltettek, hogy Caurattot vitéz oltalom után elfoglalván, az Olaszok és Németek megkíméléséve a' Magyarokat mind felakasztják, és ezek közűl némellyek csak németűl beszéllve mentik meg magokat. — Ezen kegyetlen bánásmódot, az Ország meghódításán és több rendbéli sarczolásaikon kivűl számos vitéz tetteik által is vonták magokra; mellyek közűl némellyek, mivel az egészre különös befolyások nem volt, a' történet fonalának megszaggatása nélkül nem említtethettek magok helyén. Így Mitsbán Filep, Astili várát vitézül oltalmazván, midőn eggyszer kiütne, eggy alacsony árulás következésében a'

számos ellenség által körűlvétetik; de vitéz tsoportjával ennek sürű rendjei közzé rohan és mind addig nem adja meg magát, míg halálaért előre bosszút nem áll, társai majd mind le nem vágatnak, lova el nem esik, és maga lábszárán veszedelmes sebet nem kap. — Másszor Pipin János, Altamurai Palatin Német zsoldossai Baroli várossát feldulják. Miklóssy Tamás és Konth Dénes tehát huszad magokkal Manfredónia alól oda robognak, az Andria felől viszszatérő ötször erősebb Németeket véletlen megtámadják, huszat közűlök levágnak, 75töt elfognak, a' zsákmányt tőlök mind viszszaveszik. Az illyen eggyes, a' dolgok folyamatját nem vezérlő ugyan de az idő szellemét világosító, 's a' Nemzeti characternek, mint az eggyes cselekvő személyeknek becsületére váló történetek is méltán kivánnak évkönyveinkben helyet. —

István Vajda még Aversában létekor Tarenti Lajos által eggy adandó ütközetre, mint valamelly kettős viadalra, kihívatik. Az öreg Vezér ezt elfogadja. A' nap és vidék eggyesség szerént meghatároztatik, a' hely kiméretik, a' készületek megtétetnek. Azonban Tarenti Lajos a' fegyverben őszült Vajdát

reá akarván szedni, a' határnapot megelőző este eggy napi haladékot kér. De István a' dolgot észre veszi, még éjfélkor 300 Magyar Dzsidást rejt el a' Nápolyi ut mellett, és eggy más csapattal Wolf Konrádot a' fő város felé küldi az ellenség szándékának kikémlelésére. Ez a' Magyarokat meglepni akaró Olaszokkal hajnalban összszetalálkozik, azokat minden tétova nélkül megtámadja ugyan, de a' sokaságtól körűlvétetvén, vitéz oltalom után elfogatik. Véres boszszúra gyuladnak emberei ennek láttára, a' győzedelemben elbízott tomboló ellenséget újra megtámadják, 's a' leshelyből maga idejében kirohanó Magyar Dzsidásoktól segítetve zavarba hozzák, nagy részét levágják, sokat elfognak, a' többit elszélesztik és szeretett Alvezéröket kiszabadítják.

Könnyű lett volna Istvánnak ezen fényes győzedelem után a' rettegések közt lévő fővárost elfoglalni; de a' Német zsoldosok a' nyughatatlan Werner és a' két Wolf vezérlése alatt hátralévő zsoldjok miatt pártot ütnek. A' Vajda őket nem elégítheti ki, 's hogy általok megfogatván, a' Nápolyiaknak ált ne adathassék, kénytelen kevés számú hív Magyarjaival a' táborból megszökni, Manfredóniába vo-

núlni, honnan Magyarországba megy által a' Királyt mindenekről tudósítani. A' pártosok ellenben a' Nápolyiakkal mindjárt eltávozása után fegyvernyugvást kötnek, nekik eggy bizonyos summáért a' szabad szüretelést megengedik, később pedig Lajos segítségökre nem jövén, 100,000 aranyért a' Terra di Lavoronak minden erősségeit általadják. Werner eggynehány század magával Romániába vonúl más szolgálatot keresni; a' jobb gondolkozású Wolf ellenben, a' hátramaradott Magyarokkal a' Király megérkezésére vár, vad csoportjaival a' környéket minden különbség nélkül pusztítván.

Erdélyben éré ezen viszontagságok híre Lajost. Hoszszas tanátskozásra idő nem volt. A' Fejedelem hív népét tehát Országgyülésen kivűl kéri fel segedelem adásra. A' Szabad Városok ezt pénzben nyujtják, a' Nemesség pedig csoportonként jelenik meg szeretett Királya körűl, Gilet Miklós Nádor, Széchy Miklós, a' két Bebék, a' Latzkovitsok, Konthok, Csuziak, Kanisaiak 's a' t. jó példával menvén előre. Hamar készen állott az új tettek után szomjuhozó szép sereg. A' szükséges serénység a' szárazon való utat nem engedé meg; hajók elégséges számmal nem voltak.

Azért a' Király csak kevés Nagyaival tétethetté magát által Szkardonából Manfredóniába; (1380. elején) de már csak személyes jelenléte is más fordulást ad dolgainak, mivel Trani, Barletta és Bari városok önkényt megadják magokat.

Nem sokára nagy serege is megérkezik és az ifiú Király 15 ezer Magyar- 8 ezer Német- és 4 ezer Olaszszal indul el Barletta alól. De a' nyughatatlan 's csak rablást forraló Német zsoldosok új gondot szereznek neki. A' gazdag Baroli várossa éleszti kapzsiságokat. A' Királynak, ki a' zsákmányozást gátlani akará, az engedelmességet felmondják, Wolf Konrádot némelly csoportjaival kivéve. Az ifiú Fejedelem ezen annyira felindul: hogy személyesen akar közikbe vágatni, és a' körűlállókat, kik tartóztaták, első hevében kezében lévő pálczájával csapdozza. Lecsendesülése után mindazáltal fenyítésöket Apor Andrásra bízza. Két ezer Magyar Lovaggal rohan ez közikbe, elszéleszti, a' városból kikergeti őket; de a' Németek eggy más kapun újra viszszajönnek. Ekkor végveszedelmet mond fejökre a' felboszszantott Fejedelem és parancsolatát Magyarjai olly ponto-

san teljesítik, hogy az engedetlenek közűl alig menekede meg eggynehány száz.

Canosánál, mellyet a' nagy sereg ostromlani kezdett ezután, személyes bátorságának szép jeleit adá Lajos. Ő veti a' legelső tűzgolyóbisokat, ő rohan legelőször a' betört kapukon a' városba, ő ér legelőbb a' vár falaihoz, ő első az ostromlajtorján nyilak és kövek zápora közt. Ezt látván a' Várnagy, embereinek csendességet parancsol és a' Fejedelem felé fordulván: „Félre Király!" ugy mond „nem itt helyed éle„ted veszélyeztetni." Nem úgy felele az ifiú Lajos, „Fejedelemé hadban az első hely." A' Várnagy magát majd önkényt megadá és számos más várasok is meghódoltak. Azonban Lajos megosztja seregét. Miklós Nádort és Wolf Konrádot 10,000 emberrel Aversa alá, Miklóssy Tamást, ki István Vajda távollétében Tarentet vitézűl oltalmazta — kisebb sereggel az Otrantoi föld meghódítására küldi, maga pedig fő seregével Melfit kezdé ostromlani. Itt éré őt Tarenti Lajos levele, mellyben előre bocsájtván: hogy ha bár a' Magyar Király a' Kunok és más Pogányok életét annyinak veszi mint a' kutyákét; ő még is keresztyén alattvalóinak vérét megkíméleni kö-

teles, — eggy kettös viadalra hívja ki és Párist, Avignont, Peruggiát vagy Nápolyt jeleli ki helyéül. A' Király a' kihívást elfogadja; de az említett helyek iránt kifogást teszen és azt kívánja: hogy a' viadal a' Német Császár, az Ángoly Király vagy az Aqvileai Patriarkha előtt, — vagy ha ez nem tetszene, a' két sereg jelenlétében történjen meg. Ezen ajánlás mindazáltal felelet nélkül maradt.

A' Pápa uj követe Annibaldi Kardinál sikeretlen ügyekszik a' Magyar sereget utjában tartóztatni; ez tehát Melfi alól, melly magát olly hamar megadni nem akará, Salerno felé nyomúl. Ezen utjában eggy ifiú a' Negro vizén az áltjárást Lajos parantsolatjára meg akarván vizsgálni, eggy lappangó örvénybe az összecsapó hullámok által lováról lesodortatik és elmerűl. Ennek látására az ifiú Király mindenről megfelejtkezik, kényes paripájával utána ugrat. A' víz nagy ereje lováról őtet is lekapja, de széles palástja gátolja elmerülését. Erős kezével tehát a' gyenge ifiat megragadja, az egész sereg szemeláttára a' partra kivonja és éltét tulajdon személye kotzkáztatásával megmenti. A' csendes lakosoknak megkímélésére sokféle nemzetekből álló, zsákmány után ásítozó

seregével a' városokat, a' mennyire lehet elkerűlte; ha nem volt mód benne, népét István Vajda vezérlése alatt előre küldötte; maga a' város kapuinál egész áltköltözködését elvárván.

Salerno csak hamar megadá magát, de Casalénál a' Saraon lévő hidat az odavaló Apát elszedeté. A' Magyarok nem gondolnak vele; mindenhez szokott lovaikkal a' sebes vizen áltusztatnak, a' bámulásba merűlt várost felprédálják. Az alatt új híd készűl, az egész sereg áltszáll és Sorrento alá robog. —

Aversa mindazáltal a' vitéz Pignatelli Jakab kormánya alatt az ostromló Nádornak nyakasan ellent áll. Erről tudósítatván Lajos, seregének vezérletét István Vajdára bízza, maga pedig 300 lovaggal a' Nádorhoz vágtat. De személyes jelenléte 's ezen új segedelem se törhetik meg a' Várbeliek bátorságát; azért a' Vajda parancsolatot kap: hogy Sorrento ostromát felbontván, egész seregével csatolja magát a' Királyhoz. Szommánál a' Vezuv alatt a' lakosok által megtámadtatik az öreg István. Eggy kis lovas csapatot küld megbüntetésökre. Apor Dénes, a' Vajda fia, és Hebinger csak hamar a' városba nyomják a' rendetlen csoportot. De a' kapuk utána bezá-

ratnak; eggy mély árok oltalmazza a' falakat. Dénes és Hebinger tehát leugranak lovaikról, az árokba szöknek, utánnok az egész csapat. A' lajtorják hijányosságát eggy más vállai pótolják ki; így mász fel Dénes Hebinger hátán a' falakra, nagy kőeső közt. Itt dühösen maga körűl vagdalván, helyet csinál a' többeknek. Hiába rohannak reá az Olaszok, dárdák- bárdok- és buzgányokkal; sisaka, pánczéla áltjárhatatlan, vad bátorsága győzhetetlen. Az alatt feljönnek több társai is. Most kezdődik a' szörnyű öldöklés: az ellentállás megszünik, tehetetlen kétségbe-esés váltja fel azt; előbb véres boszszú, majd rablás ingere vezérli a' Magyarok karjait. Régolta nem volt illy bő zsákmányok.

Aversa alatt népei öszszegyülvén, Lajos nagy seregnézetet tart. Itt áll 30 ezer Magyar, 15 ezer Német, 20 ezer Olasz. Ezen szörnyű erő minden ügyekezetei mellett a' város csak három hónapi véres ostrom után vétetheték meg. Maga a' Király, ki életét soha se kímélé, lábán eggy nyil által nagy sebet kapott, mellyből csak nehezen tudott kigázolni. Ez alatt a' sereg vezérletét az öreg Vajda elmellőztetésével Konth Miklósra bízta, a' mi nagy

békétlenséget szült. Különben is az ostrom alatt a' Magyar sereg sokféle nyavalyák által nagyon megrongáltatott.

Végre mindazáltal Aversa magát megadja (Nov. 1350.) a' megijedett Tarenti Lajos Gaetába vonúl feleségével, és a' győzedelmes Lajos nagy fénnyel másodszor is megjelenik Nápolyban. Itt előbbeni zendülésökért a' városiakat meg akarván büntetni, nagy hadi adót kiván, ellenkező esetben zsákmányozással fenyegeti őket. A' lakosok erre fegyverhez fognak, a' szállásaikon eloszlott Magyarokat véletlen megtámadják. De vigyázóbb Vezéreik hamar ott teremnek, hirtelen összevonják az egyes csapatokat. Nem sokára rémítő rendben áll a' nagy sereg a' Largo del Castello piaczán, Királyának csak intésére várván: hogy az egész várost elpusztítsa, felgyujtsa, 's a' hitszegő polgárokon szörnyű boszszút álljon. Lajos mindazáltal a' további vérontást el akarja kerülni; boszszút lehellő népét Drugeth Miklós és Apor András vezérlése alatt a' város négy erősségeibe elosztja, maga pedig a' Nápolyi nép eránt megvetéssel tele Cápuába megy által.

Ez idő tájban vevé Kazimir Lengyel Királytól, régi bajtársától is azon kedvetlen hírt:

hogy a' Litvánoktól megveretetve, kénytelen volt Lembergbe keresni menedéket.

Ezen környülállások, némelly vallásos Nagyainak megujított unszolási 's a' maga keresztyén gondolkozásmódja arra bírák Lajost, hogy a' Pápával tartó ellenkezéseinek valahára véget vessen. Ennek két követjeivel tehát Wilhelm Kardinállal és Guido Tusculanumi Püspökkel barátságos alkudozásba ereszkedik. Nem sokára megköttetik a' fegyver-nyugvás (Aprilis elsőjén 1351.) olly feltétel alatt: hogy mind a' két sereg birtokát megtartsa; mind Lajos, mind Joanna férjével eggyütt az Országot oda hagyják; hanem azalatt itélje el Joanna' perét egy Kardinálokból álló Biztosság; ha hibásnak találtatik: szálljon Nápoly Lajosra, ha ártatlannak: adja ez viszsza minden hódítványait 300 ezer aranyért. Csak az egyenes lelkű Magyar Király teljesíté ezen feltételeket.

Latzkovits Andrást ugyan is a' Magyar seregek és Nápoly nagyobb része Fő-Kapitányának, Drugeth Miklóst Salernoi; Morialis Auranai Priort Aversai Várnagynak nevezvén ki, ezen kötés értelméhez képest az országot oda hagyá és Róma felé vevé utját. A' Tanáts eggy Tribuntól vezérel-

tetve, itt eleibe jön, Róma Urának nevezetével kinálja. De ő a' Pápát jobban felingerleni nem akarván, azt nem fogadja el, és megelégszik azzal: hogy a' Pápa' palotájából, hol megszálla, a' templomokat megnézegette, megajándékozgatta. Innen pedig haza siet, és Veróná nál Német zsoldossait elbotsájtja. Joanna ellenben csendesen Gaetában marada, míg férje egész Olaszországot bejárá, alattomosan és nyilván munkálódék a' csalást nem ismérő Lajos ellen. A' fegyvernyugvás sikeretlen elteltével, az ellenségeskedés is tüstént elkezdődék részéről; a' megvesztegetett Morialis és Wolf Aversát, Lucerrat és Goglionnosit áltadák.

Sok haladék után megjelent az Avignoni Udvar itélete. E' szerént a' Királyné hitelesen bebizonyítá: hogy eggy titkos varázs erő Andráshoz minden szeretetét elfojtá és meggyilkoltatásakor tehetetlenségben tartá. Így mint eggy varázsolt minden bűntől felmentetett és a' Magyar Király emlékeztetett: hogy seregeit Nápolyból vonná ki, a' királyi Herczegeket bocsájtaná szabadon.

Mélyen érzé Lajos ezen itélet különös fordulását, igazságának egyenes elnyomatását; sza-

vát mindazáltal megmásolni nem akará; azért követeket küldött Avignonba, kik által abban nyilatkoztatta ki magát: hogy Salerno és St. Angelo Atyai tartományait kivéve kész egész Nápolyt kiadni, 's a' Herczegeket elbocsájtani. Ellenben a' Pápától azt kivánta: hogy minden pártossainak Nápolyban közönséges botsánatot adjon, Andrásnak még életben lévő gyilkossait büntesse meg, és őtet, a' mennyiben a' Keresztyénség fejét megbántotta volna, minden bűn alól oldozza fel. A' 300 ezer arany forintot, mellyet Joanna a' fegyvernyugvás értelme szerént lefizetni tartozott volna, nemesen elengedte. — Ezen ajánláson épülve az eggyesség véghez is ment (Jan. 14. 1352). (A' Magyar seregek csak hamar rendelést kaptak a' viszszajövetelre és Tarenti Lajos nem soká Nápolyi Királynak koronáztatott). A' Pápa tehát és általa Joanna, Lajosnak minden fényes győzedelmei mellett, czéljokat elérék; de egész életökre vetett setét homályt eloszlatni nem tudák. — Joannát különösen az örök igazság kérlelhetetlen itélete még ezen életben eléré; nem háríthatá el azt se a' Pápa kedvezése, se itélő biráinak szövevényes felszabadítása, se Lajos nagylelkűsége.

Illy vége lön a' Nápolyi hadaknak, mellyeket Lajos Nagy Királyunk az Ország valóságos java ellen személyes sértéstől felgyulasztva, ifiú tűzzel kezdett, férjfias erővel folytatott, de aszszonyi mesterkedések, 's az Avignonból tett akadályok miatt kénytelen volt minden foganat nélkül bevégezni. Hazánkra ebből semmi haszon sem háramlott, a' meszsze Nápoly két ízben történt meghódításából méltán eredett dicsőségen és azon kivűl, hogy Lajos a' Nemességnek ez alkalmatossággal tett hív szolgálatiért II. András aranypetsétes Levelét megerősité.

Gr. TELEKI JÓSEF

A' LANTOS' SZERELME.

Nem földi ösztön melly magát emészti,
'S czélnál is kétkedő homályba dől,
A' szívet birtok közt uj vágyra készti
'S mérget ráz ön virági' kelyhiből,
A' bút komordan akkor is tenyészti,
Ha rég kivált kisértő fényiből,
'S nem hű karral, mit egykor fenn igére,
Mirígy tüzzel sujt a' Küzdő' sebére;

Nem játszi kény, melly a' port vonzogatja
'S hiú gőzén vakon csügg a' közlét:
A' Szép- 's Nagynak felséges hódolatja
Erinti a' Lantos' meleg keblét.
Dicsőn mereng jós lelke' villanatja,
'S álttörve a' jelen' ködéjjelét,
Az égi Szűz bájtegzét nyujtja néki,
'S tavaszt lihegnek lelkesült vidéki.

A' SZEM' HATALMA.

(Triolet.)

Midőn bájos szemed reám tekint,
Egész létem gyönyörben olvadoz;
'S bár rettegek, ha más szerelmet int
'S tömjényt hódolva kellemidre hint:
Midőn bájos szemed reám tekint
Szívem biztos reményre lobbadoz,
'S ég föld ezer kéjben ringat megint;
Így boldog én! nem érzek semmi kínt,
Midőn bájos szemed reám tekint,
'S egész létem gyönyörben olvadoz.

M. F.

AZ ÉLET.

Míg tavaszunk zöldell ezer indulat edzi fulánkját;
Megbékít az idő: akkor az élet iramt.

ZORDY.

AZ IDEÁLOK.

(Schiller után.)

Eltünsz tehát tőlem hitetlen
Edelgő báj-képzelmeiddel?
Végkép eltünsz kérlelhetetlen
Minden kéjid- 's gyötrelmeiddel?
Nem késthetem szárnyad' villámi röptét
Arany tavassza életemnek?
Hasztlan! hullámid az Öröklét'
Bús tengerébe béözönlenek.

A' víg napok mind elröpentek
Mellyek virány pályám' derítgeték,
Az Ideálok szétlebentek
Mellyek részeg szivem' hevítgeték;
Oda van Ő, az édesded hiedlem
Álmom' tündéres lényitől!
A' zord Való kidúlta keblem'
A' hajdan Szép- 's Istenitől.

Mint egykor Pygmalion bálványa' szobrát
Esdő vágyhévvel áltölelgeté,
Mig azt, marványkeblébe öntve szikrát,
Lángzó érzetre lelkesítheté:
Olly szerelem' karján öleltem én
Ifjontan a' természetet,
Mig tűzmelyemtül álthevülvén
Lobomtul vett lélekzetet.

'S lángösztönimben osztakozva
A' néma egy nyelvet lele,
Szerelmim' csókját viszonozva
Szivemnek értett hangin kéjdele;
Élt akkor a' fa, rózsa nékem,
Dal volt a' csermely' csörgzete,
Érzésre buzzant lelketlen vidékem,
'S rokon viszhangot zengete.

Mindenható iparral feszülönge
Egy nagy Minden kerengve szűk melyemben
'S életre lépni készülönge
Tett- szózat- hang és képmivekben.
Milly nagy volt e' Világ' alakja!
Mig még bimbóba rejtezett,
Ah melly picziny 's mazur divatja!
Mióta kifejlengezett.

Miként iramt merész bátrátul lelkesítve,
Boldog dőrálma' karjain,
'S még semmi gondféktől se félszegítve
Az Ifju az élet' pályáztain!
Az aether' fenső csillagáig
Emelték őt a' terjek' röptei;
Nincs távol mellynek Zenith 's Nádiráig
Nem szárnyaltak fellengtei.

Milly könnyeden odalebelge!
Mi volt nehéz a' boldognak?
Milly sok ledér kalauz enyelge
Élethintómnál 's rám mosolygnak:
A' Szerelem édes dijával,
Szerencse dús kincsözönében,
A' Dicslet csillagkoronával,
A' szent Való napfényiben!

De ah már pályám' közepén
Kalauzaim eltüntenek!
'S pártos léptök máshoz szegődvén
Egymás után elszöktenek.
Sik lábbal a' Szerencse elröpűle,
Tudásszomjam nem csillapult,
'S a' szép Való' napfényinek körűle
Sötét kétségfelhő vonult.

Látám a' Dics' szent koszorúit
Köz homlokon pulyán bitolva,
'S eltünt a' szép szerelmi kor, rövid
Tavasz után odavirulva!
'S mindég mindég csendesb magányra járt
Pályám göröngy vadonomon;
Alíg nyujtott még eggy csillám sugárt
A' véd remény sötétes útamon.

Mind e' toborz kisérő Egyetem
Közűl ki volt párthívem ekkorig?
Ki áll vigasztalólag itt mellettem
'S gyámol karon vezet sirhantomig?
Te ápoló Baráti szent kéz!
Ki minden sért megorvosol,
Korán nyomzott 's fellelt rokon sziv-ész!
Ki terhimmel szeretve osztozol.

És te annak szives testvéri párja,
Midőn az szívzajt csendesít,
Csüggedtlen Munkásság! kinek buvárja
Lassan teremt, nem dúl, csak létesít:
Ki alkatához az Örökleteknek
Porszemt porszemre téveget,
Még is roppant adóibul az időknek
Leródal percz- nap- éveket.

HELMECZY.

CSATADAL.

(La sentinelle nótájára.)

Harsog a' trombita, lóra Vitéz!
Szerelmes Anyahazánk' védelmére.
Hunyadi 's Zrínyi' árnyéka ránk néz,
Hogy nem fajult é el az Árpád' vére.
Mert a' váltó sors bár mit hoz:
Az igaz törzsökös Magyar szív
Kedveséhez 's Hazájához
A' míg csak lehel, mind végig hív.

Bömböl az ágyú, — halld az első jel!
Fel fel Vitézek! csata' kezdetére;
Hunnia' dicső neve buzdítson fel,
'S úgy Hazánk' mentsége lesz e' nap bére.
'S a' változó sors bár mit hoz:
Az igaz törzsökös Magyar szív,
Kedveséhez 's Hazájához
A' míg csak lehel, mind végig hív.

AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

Lobog a' zászló, rajta Vitézek!
A' szittya görbe vas sebesen talál;
Fegyver villámlik a' merre nézek,
Harcz' koczkáján áll most élet 's halál.
De a' váltó sors bár mit hoz:
Az igaz törzsökös Magyar szív,
Kedveséhez 's Hazájához
A' míg csak lehel, mind végig hív.

'S hogy ha elesem, 's halál a' bérem —
Hazámért éltem — Lelkem Istenemnek!
'S tőletek Pajtásim még ezt kérem,
Mondjátok meg Hazámnak 's Kedvesemnek:
Hogy bár sorsom halált hoza:
Bennem is lehelt olly Magyar szív,
Melly soha meg nem változa,
'S holtig marada hozzájok hív.

GR. TELEKI FERENCZ.

M.T. AKADÉMIA KÖNYV-TÁRA

A' FÉLTÉKENY.

Hah féltésnek vad dühei
Mint duljátok keblemet!
Elkárhoztak' érzései,
Oh pokolnak kór sérvei
Mint marjátok lelkemet!

Mi az a' mi bennem buzog?
Mi forr keblem' mélyében?
Bőszült szivem kint mért dobog?
Milly emésztő tüzláng lobog
Testem' minden erében?

Mi ellenzi ah bezárnom
Ázott szemem' héjait?
Mért kell vándor-vázként járnom
Éjjel, 's fanyar vággyal várnom
A' hajnal' sugárait?

'S ha rózsaszín fellegiből
Kitün piros orczája,
Lelkem' fondor gyötrelmiből
Mért nem vesz el 's keserviből
Semmit szelíd pompája?

Mért ohajtom most a' halált,
Mért a' holtak' nyugalmát?
Sok békehont akkor talált
Midőn csendes sirjába szált,
Ez törlé el siralmát! —

Te vagy Féltés, oh átkozott
Szerencsétlen indulat!
Téged pokol gyanú fajzott,
Az őrjöngés' dühe rajzott
Beléd annyi kínokat!

Kinek egyszer balmelyében
Megraktad lángfészkedet:
Sem Isten a' szív' keblében,
Sem kehely a' pap' kezében,
Nem enyhíti mérgedet.

Az életnek örömeit
Kegyetlenűl gyilkolod;
Megfojtod a' szív' kéjeit
Emberlétünk' szebb édjeit
Kaján szomjjal sarczolod.

Az egészség' virágai
Lehedtől elhervadnak;
A' józan ész' kőfalai,
A' csendes sziv' gyémántjai
Harmatként elolvadnak. —

Hajh! ha mással enyelegni
Látom Lindit, elhalok:
Nyelvem alig tud rebegni,
Keblem kínnal kezd lihegni;
Majd fagyok, majd gyúladok. —

Tudom én Őt nem csak értem
Alkotá a' Teremtő;
Ah de mihelyt megismértem,
A' jó Istent arra kértem:
Hogy csak enyím legyen Ő!

Esztelen vágy! — sugárai
A' nap' fényes körének,
A' szép hold' csendes bájai,
Az éj' ezer csillagai,
Nem csak értem fénylenek;

A' fa édes gyümölcseit
Nem csak nekem kinálja;
A' méh nektár lépmézeit
Mint a' bogár lágy selymeit
Nem csak nekem csinálja;

Nem csak nekem term a' szőlő
Búkergető nyirkokat;
A' kalász nem csak értem nő,
Nem nekem tör a' malomkő
Csupán buzamagokat:

Hát Lindinek kellemei
Csak értem volnának é?
Szivhódító kül kecsei
Mindenható bel díszei
Csak engem bájolnak é?

Nem! angyali mosolygása
Nem csak engem üdvezít;
Teste' gyönyör mozdulása,
Fülemile dalolása
Nem csak engem részegít;

Kéjsugárzó szép szemében
Nem csak rám mosolyg az ég;
Lágy, irgalmas, szűz melyében,
Malaszttal dús jó szivében
Élet nem csak értem ég;

Csókjainak édessége
Nem csak értem adatott;
Barátsága' dicsősége,
Szerelmének üdvessége
Nem csak nékem szánatott;

Ah de még is illy remeket
Bírni ki ne kivánna
Csak egyedűl? illy ékeket,
Illy angyali kellemeket
Másoktól ki ne szánna?

Láthatom é keserv nélkűl,
Hogy örömim' világán,
Melly egyetlen környös-körűl
Minek szegény szivem örűl
Az egész föld' határán —

Láthatom é hogy kebléből
Nektárt szivnak mások is?
Üdülhet e küzdéséből,
Edző fulánk mirígyéből
Testem is bús szivem is?

Mennynek, földnek Alkotója,
Véghetetlen hatalmú!
Természetünk' Formálója,
Létünk' bölcs Igazgatója
Könyörülő irgalmú!

Hajh! rettegő félelemmel
Mondom ki e' szavakat:
Mért kötél a' szerelemmel
E' legbájosb érzelemmel
Öszve annyi kínokat?

Mért vegyítéd, mért ürömmel
Eltünk' legszebb poharát?
Mért kötsz öszve bút örömmel?
Szivünk' vérző sarcz körömmel
Mért vájja önönmagát?

Hát nyomorúlt te mered é
Itélni az Alkotót?
Bűnödet nem szégyenled é?
Por! törvénybe idézed é
Őt, kitől nyersz minden jót? —

Nagy sulyáért vétkeimnek,
Ne kárhoztass Istenem!
Nyujts fényt vakult szemeimnek,
Alton alélt bús lelkemnek
Uram, Atyám, Mindenem!

Hagyd lássam: hogy mindeneket
Legbölcsebbül teremtél:
Adsz enyhünkre örömeket,
Bár adsz számos gyötrelmeket,
Sérvinknek irt rendeltél. —

A' szív melly vad fájdalommal
Mély keservek közt lobog,
Ott fog méltó jutalommal
Kezet örök nyugalommal
Hol már többé nem dobog.

F—Y.

PANASZ.

Ah, elborúlt virágkorom,
Engedd, könyezzelek!
Így zár e' majd a' sírorom?
'S illy árva testbül lett porom'
Hordják e a' szelek?
Hadd zengjem én siralmamat;
Hadd ássam el nyugalmamat.
Sok szív borong, de mellyik önt
Értem keservözönt?!

MAKÁRY.

A' TYRÁNN POÉTA.

Diénes, a' lelkes, jeles Tyránn,
Félvén az ostorát morogva fájlaló
Nép közt gyakorta megjelenni, hogy
Elűzze a' komor magány' unalmait,
Végtére versirásra is fakadtt,
Vélvén: hogy a' milly nagy Király,
Poéta is szint olly jeles lehet.
'S mint mindenik Poéta, bár nem is Király,
Jóknak találllya verseit, Diénes is
Jóknak találta. Ez bocsánandó hiba.
De néki, a' Tyránnak, ez nem volt elég:
Mindenkitől tömjént, dicséretet csikart
Magának Ő erőszak által is.
Éhes Poéták, csélcsapó Udvarnokok
Bal véleménnyének nagyobb, erősb
Győzelmet és hitelt szereztenek.
Philoxenes, ki szíve, lelke, és tüze
Által jeles Poéta 's ember volt, maga
Nem hagyta csak magát ama' ravasz
Rablelkek által félre csábíttatni: és

Sem a' Tyránntól rettegő köz félelem,
Sem a' királyi kegyetlenségnek gyakor
Példáji arra kénszerítteni
Őt' nem tudák, hogy a' Valót
Bátran ne merné vallani: —
Azt, hogy Diénes nagy 's hatalmas eggy Király
Ugyan; de verse 's költeménnye rossz,
És így igen kicsiny Poéta csak;
De a' mi nem szégyen Királyoknak soha.
A' fürge Vizslák ezt hamar, homlokhanyatt
Fülébe vitték a' Királynak. Ő maga
Kivánnya ezt a' vakmerőtől hallani,
'S Philoxenest legott magához rendeli.
„Philoxenes! (mond a' Király) ha Aetnaként
Nem ád is elmém Dithyrambokat,
Pindár' nyomán repűlni még is mertem én;
Hallyad 's itéld meg versemet."
Sokáig olvas a' Király. Philoxenes
Bátran kimondgya: hogy nehéz, hibás
A' verse, 's költeménnye helytelen.
Haragra fortyan a' Tyránn, 's a' Vakmerőt,
Irígyet, (így vádollya mérge Őt')
Legott setét börtönbe vetteti. —
A' város, és minden lakos, sőt a' mi több,
Magának a' Tyránnak Udvara,
Nagy és Kicsiny sajnálta a' derék,

A' lelkes és elmés Philoxenest,
'S addig könyörgött a' Tyránnak, míg Ez azt
Más nap' szabadnak lenni engedé megint. —
Tanúlhatott, úgy vélte a' Tyránn,
A' Vakmerő, 's megváltozott, 's kétségkivűl
Most már dicsérni fogja verseit.
Illy nagy Poétának magasztalásait
Megnyerni, és egész világgal is
Tudatni égvén a' Tyránn, Philoxenest,
Barátit, és Udvarnokit
Magához öszvehívja mindgyárt más napon
Ebédre, 's megvendégeli.
Kedvez Philoxenesnek a' Király;
Es a' mikor váltig lakoztanak,
Meg újra Pindárt, és Homert,
Verset, Poézist emleget:
Furdalta néki oldalát azon hegyes
Vágyása, benn ragyogni a' nagyobb,
'S jelesb Poétáknak kicsiny, de olly dicső
Számában, és Philoxeneshez így beszéll:
„Hogy, a' mit én tegnap neked
Poézisemből olvasék, nem tetszhetett,
Természetes; mert érni kell, hogy jó legyen,
Minden gyümölcsnek, — agyvelőnknek is.
Ifjonta írtam azt: hibás tehát, mivel
Éretlen agynak költeménnye volt.

Most hallyad érettebb agyom' költéseit."
És a' mit ő költési közt
Legérdemesbnek gondola,
Philoxenesnek mind elolvasá, —
Es büszke önhittséggel, a' mire
Vendéginek magasztaló tekinteti
Adhattak ingert, végre Ő azt kérdezi:
„Hát most ezek mint tetszenek?" —
Tapsokra zendűl a' nagy társaság;
Csudál, dicsér, magasztal és imád
Minden királyi verset, és teli
Torokkal azt kiáltya: „nem csak Aethna már
A' birtokod; Parnaszszus is tiéd,
Te ember- és Poétafejdelem!" —
A' gajdolók között csupán maga
Philoxenes hallgat vala.
„Philoxenes! te néma vagy? (mond a' Tyránn)
Holott tetőled kértem én itéletet?" —
Philoxenes körűltekint: tekintete
Bátor 's vidám: „Örök! vezessetek megint
Csak viszsza (úgymond) engem, a' honnan jövék."
Menykőmegütve áll, remeg
Minden jelenlévő; — mosolygva a' Király,
Kit tiszteletre ránt Philoxenes'
Viselte, melly a' nagy Csoport' mindennapi
Természetétől illy nagyon külömbözik.

Egy illy erős szivet csudálni kéntelen;
És egy nemes, nagy érzelemnek ösztönét
Követve így szóll: „Csak maradgy Philoxenes!
'S győződgy meg arról, hogy kicsiny
Poéta lévén a' Király
Tyránn sem olly nagy ahhoz, a' kinek
Több lelke, szíve 's emberérdeme.
Ezeknek itt szükséges a' Tyránn; — neked
A' jó barát: fogadgy el annak engemet!"

KISFALUDY SÁNDOR.

SZÉPEMHEZ.

Hogy szórhat villámot, bár mosolyogjon is a' menny,
Elhiszi a' ki szemed' tiszta egébe tekint.

Pri. SZENTMIKLÓSY ALOÍZ.

BARÁTOMNAK.

Ha majd az est' szelíd homályain
Elöntve rád mosolyg a' hold' sugára,
'S a' csendes, lágy ohajtozás' szavára
Egy hang felél szivednek húrjain:

Gyanítsd, hogy az barátod' csókjain
Lelkedbe szállt, midőn melyére zára!
'S bár elborít a' messzelét' határa,
Hiven kisér az élet' habjain.

'S míg Phoebusz rakja lauruszát fejedre,
Kebledbe gyúlasztván a' szent világot,
Repkényt kötök számodra 's kék virágot;

Ő halhatatlan fényt hoz életedre,
Én — 's én örömremegve hirdetem:
Hogy érted lángol tiszta érzetem.

VÁNDORFY.

AZ IDŐ ELJÁR.

Búcsút vett húsz esztendő!
Sok multtá lett már,
A' mi vala jövendő;
Az idő eljár.

A' tavaszt elkergeti
Ezennel a' nyár:
'S azt az ősz 's tél követi;
Az idő eljár.

Lillim' tellyes orczáji
Lángként égnek bár:
Hervadandók rózsáji;
Az idő eljár.

Míg forrón ver kebele
'S tüzes csókra vár:
Addig vígadok vele;
Az idő eljár.

A' jót hálátlan venni
'S nem becsülni kár:
Sietek boldog lenni;—
Az idő eljár!

Superint. KIS JÁNOS.

OHAJTÁSOM.

Áon' berkeiben zaj nélkül folyjon el éltem
Mint kristály csermely myrtuszok' árnyai közt.
Ollykor kis felhő víg kedvem' egére borúlhat,
'S a' szerelem, mint nap szórja szelíden el azt.
Könnyű lélekkel lássam közelíteni végem',
'S kedvesemen függve hunyjanak el szemeim.
Emlékül nyiljék minden kikeletre poromból
Gyászló hívemnek síromon egy Nefelejts.

Pri. SZENTMIKLÓSY ALOÍZ.

BARÁTSÁG
ÉS
SZERELEM.

„Gyöngeség más semmi!“ ezt dörmögé magában az öreg Illyés, félre rakván az orvosszereket, és főcsóválva néz urára, ki a' tükör előtt áll, 's felsohajt „Illyés! én megint roszabbul leszek, ez a' halvány szin jövendő sulyos betegségre mutat.“

„Tekintetes ur! mindég a' tükörből szedi elő a' nyavalyákat“ felel Illyés: „a' sok ülés, gondolkodás. Tán nem ártana a' friss levegő? ma olly szép tavaszi nap vagyon.“ Tovább akará javalgatásait folytatni, de az ajtó zörren, és Sírházy Doktor bukkan elé; lassu kiszabott léptekkel közelít: „Hogy vagyunk?“ mond „mint állunk kedves ur?“ és egyenest kéz után nyulva, rejtélyes vizsga szemekkel, bölcs ránczokba húzott homlokkal a' pulsust tapogatja.

„Most is csak a' régiben sinlődöm“ mond Kétesy; mellyre tudós „hm, hm“ lön a' válasz.

Különféle kérdések után leül Sírházy, merőn egy helyre néz, lábhegyét emelgeti, és nagy fekete pixist, mellyen halálfő fejérlik, forgat kezében, de nem szippant. Egyszerre talpra szökik, mintha valami nagy gondolat ötlene lelkébe, ismét tapogatáshoz fog 's néhány köhentés után így szól: „Én ezen rejtező, sötét homályba borult betegségnek mivoltát, fekvését, okait sejtem ugyan, de valódi tulajdonit, 's annak gátló szereit meghatározni nem tudom; ennek rövid következése az — tessék bevenni!"

„De a' főfájás, álomtalanság?„ kérdé Kétesy. „Ezek symptomáji a' betegségnek, valamint a' közelgető 's már küszöbön álló gyógyulásnak. A' főbe gyült fatalis elementom küzd velem, de én győzni fogok." Elhallgat, 's megelégedve lesi mély bőlcsesége' csudáltatását; felcsikorja szelenczéjét, és valósággal, és pedig hosszan szippant.

Kétesy elfojtott haraggal kirántja kezét, kelletlen, néhány aranyat vesz elő, és a' kuruzsló' markába nyomja. Szelíd mosolygásra vonúl Sirházy' fanyar képe, 's lágy „hm, hm" leng féligtátott ajkain: „Tollat ide, hadd irjak!" kiált hirtelen; de Kétesy köszönve fáradságát, gyöngéden az ajtón kitolja.

„Ez már ötödik“ mond Illyés „ki Tek. urat kinozza; a' többi, úgy rémlik, még is okosabban beszélt.“

„Ez utólsó!“ viszonzá mérgesen a' komor beteg: „A' még gyönge életerőt bosszuság öli el, ha illy embert látok a' hanyatló természeten mesterkélni. Többé ne hivjátok!“ Ezt mormolván nagy csomó receptet nyujt Illyésnek azon paranccsal, hogy tüstént égesse meg. Azután léte' annyi bajait számlálva, karszékébe veti magát, és sok kérdő 's felkiáltó jelekkel irja napkönyvébe: miért születtem —

* * *

Mindenki könnyen sejtheti Vitézünk' bajait; azt nem vér, sem tüdő, hanem azon gonosz idő okozta, melly akkor leginkább lepi meg az embert, midőn ifjukorból férjfikorba lép, 's minden szegletben komor mássára, vagy pénzleső hideg szivekre talál; midőn az ifjuság' fellegvárai szétpattannak, az élet lepletlen áll elő, 's az elbitangolt belső erő nem képes kivánt partra, hová egykor a' csapongó képzelet kincseit raká le, juthatni.

Így Kétesy. Gazdag nemes házból eredvén, korán árva, 's önura lön. Több törpe Nagyok' ámító példája után hiú vágyai szüknek itélvén Hazáját, tágasb kört ohajtva külföldre üzék. Tanult ugyan, 's fogékony szíve kész vala jóra; de elméje még is miveletlen maradt, hasonló azon kerthez, mellyben sok nemes virágok' csiráji szendergésökből a' gondatlan kertész miatt bájillatra nem létesülhetnek.

Pillongást szeret a' világ, 's az aranysujtás eltakarja belső ürességét a' jól kitömött melynek. Kétesy is, így felkészülve nyilt öllel fogadtatott; 's minthogy az ember minden szerencsés környülményt 's különböztetést önérdemnek vél, néki is az önhittség gőznimbuszt fona homloka körül. Olcsó barátok elméje' legkisebb villanásit is égig emelték, midőn tajtékzó poharak közt kerengve az éjt nappallá tombolák. Menyekzőről gondos anyák, pártaunt szüzek, ezer hálót szövének a' gazdag ifjunak; ajánló külseje, domború erszénye mindenütt nyilt szivekre talált, és így a' szerelempályát első sohajtástól fogva első ásítozásig, ő korán futá meg.

De, ki vágtatva megy 's elesik, ritkán kel fel épen. Ő is akkor rezzent fel álmából,

midőn azon rettentő gondolatot: volt és nincs, hová? de miből? magán megvalósulni látá. Szélgyüjtötte társaságát uj szél röppenté széllyel, 's maga állott a' sokaság között dermedező kebellel pillantva bizonytalan jövendőjébe.

Ha délre harangoznak, 's valami kegyes Tündér asztalt nem terít, míg másnak kéményfüstje orrunkat boszontja, mingyárt a' sorsnak kell szenvedni; Kétesy is azon ártatlant vádolva, czéltalan tévelyg a' világban; de az ingyenélők' utja mindég mélyebbre süllyed. A' révparton is csak a' terhes hajót köszöntik, vagy a' dolgost, ki izzadva fárad.

Akkor jut eszébe édes Hazája — nincs mit tenni, a' külföld' minden kéjei nem foghatók érdekleni a' szegényt — minthogy idegen fénytől a' sziv nem melegszik —; haza felé indúl:

Mert az ember házi állat,
'S bár mint nyomják itt a' vállat
Az életnek terhei,
Édesebbek sebjei.

Sokszor felmúl egy halál száz életet: e' mondást igazlá Kétesy, midőn Atyjának egy nőtelen fösvény testvérjét eltemeté, 's annak kész jószágába üle 's megint urrá lett.

Most eltökélé magát a' közjónak élni 's mezei gazda lön.

Míg az ujság' kelleme tartott, örömmel lesé a' vetések' tenyésztét, virágzatát 's kövér kalászait; kedvesen hallgatá a' kaszások' 's aratók' meséjit, dalait; de csak hamar megunta ezt is, és zavarhoz szokott lelke mulatságért epedt. Ez okból eljárta nemes szomszédjait; de honszokást nemzeti sajátságot, melly minden Magyart anyira bélyegez, nem ismervén, a' nyiltszivüséget szemrehányásnak, hazaszeretést öntetszésnek, önérzést gőgnek tartván, honjában is mindenütt idegen maradt.

Társaságban maga lenni, kivált ön hazájában kínos állapot; ezt igen érezvén Kétesy visszavonúla, és szük körébe zárva, részszerint unalom, részszerint a' multnak sajnos emlékei belsejét az élettel vad küzdésbe hozák. Hypochondria, ez a' tehetetlenség' komor szülöttje, szállá meg keblét, 's a' jelen' szépeit, a' munkás élet' nyugtató érdemeit elfedé előle. Különben jó szíve elfásult, elhidegült, 's tespeteg ridegültén kérődzve minden léptén árulást gyanítván, baráti részvét nélkül sötét komolyságban tengeté napjait, nem gondolván: hogy azon hijányok, mellyeket másban kerese, magában

sarjadnak. Csak az öreg Illyés, még Atyja' hiv szolgája, ki jót roszat vele oszta, forog körűle, 's minden mód' iparkodik, bár sikeretlen, urát süllyedtéből ismét felemelni.

Végre betegséget gondolt 's beteg lett; minden mozdulatin halált sejtve, ezer sérvet, fájdalmat képzelve télen izzadott, nyár' közepén farkas-bundába didergett. Orvosok jöttek mentek 's egymas' rendeléseit gúnymosolygva fonákolván, éleszték, nem olták az emésztő mérget, míg türhetetlensége annak is véget szakasztott.

* * *

Kezére borulva ül Kétesy, 's napkönyvét, érzelmei' egyetlen biztosát, olvasgatá, midőn Illyés nagy robajjal, örömszikrázva szobába rohan: „Tek: ur! hálá Isten, megint egy nap a' régi időből! Vendég jön, pedig micsoda vendég."

Ijedten ugrik fel Kétesy becsapván könyvét: „Mondd, nem vagyok itthon!" felel 's bezárkozni akar.

„Ez itt a' házibarátság!" harsog kivül egy szózat. Az ajtó nyilik, és Rényi, karjai közé szalad az álmélkodónak. Megszorulva ment-

séget rebeg a' háziur; de a' nyájas vendég csókjaival fojtja el szavait.

„Barátom! bár mit téssz velem, nem hagylak el, míg nem jobbulsz, az az beteg képzetidet orvosszereiddel együtt ki nem hajgálod“ mond Rényi, 's körűlnézvén nem győzi eléggé csudálni Kétesy' találmányos eszét, ki mindent előszede bús rémleteit táplálni.

„Kriptában vagyok é, vagy nálad? minek e' sárga száraz kaponya, minek e' sok enyészet-képéztető jel?“ kérdí Rényi.

„A' beteg embernek“ mond Kétesy: „jó a' halált szemben tartani, 'melly úgy is minden perczét mohó pontossággal számlálja!“ Rényi mosolgyva megrázza kezét 's félig halkan fülébe sugja: “Barátom! a' melly katona mindég csatát penget ajkain, az többnyire félénk!“

„Igazság más semmi!“ szól közbe Illyés, 's elbeszélli ura' különösségeit, bár az dorgáló tekintetet lövelgete reá; kimegy azután, 's minden cselédet talpra kiált, csak hogy e' kedves vendég semmi hijányt ne érezzen.

* * *

„Ej, ej“ mond Illyés az öreg gazdaszszonynak, ki egy macska sereggel a' tornácz-

ban üldögelt, látván urát karon fogva, pedig halósüveg nélkül Rényivel sétálni, 's derengő tekintetét 'a tavasz' zöldjén legelni; hallván gyermeksége' csinyeit 's együttlétök' örömeit említtetni: „Mit nem tehet egy okos ember!“ — elbeszéllé azután hosszasan: mint vevé a' boldogult ur, e' vendéget kisded korában magához, miként nevelteté 's taníttatá; hogy míg az urfi messze járkált ez hires ügyvéd lön, szegény anyját is tartja, hintón jár, 's ma holnap, tudja Isten! mi vál még belőle. A' jámbor ősz alig lelte helyét, hogy Rényi őt most is mint hajdan bácsikának nevezé. —

Atyák' jótéte a' gyermekek' bizonyos örök sége; 's habár a' nemes szívet sírhalom fedi is, szent hála kél hintett magvából és szelíden öleli a' fenmaradtakat. —

Rényi, kit szép idomjai pulya községből kiemeltek, Kétesy' zordon életét hallván, szerencséje' alapítójára visszaemlékezve hozzá siet, 's iszonyodva szemléli jótevője' fiján 's nevendék barátján, az elmehomályból sarjadó munkátlanság' sötét nyomait; eltökélé a' lelkibeteget derültebb láthatárra vezetve, kiesb hatáskörbe avatni.

Azonban jól tudván az emberismerő: hogy

a' szokás' vasláncait csak távozás oldhatja fel, mindenkép' azon törekedett: hogy az alélt képzelgésben tespedező kebelt uj czélokra ébresztgesse. „Neked“ ugy mond „ismét világba kell lépned, Hazádat megismerned, hogy annak hasznos polgára lehess. Szép mondani: én is követém a' század' irányait, 's nem utólsó tagja valék a' szabad nemzettestnek. Még elég ifju vagy ültetvényed' gyümölcseit szedhetni, 's rokon szivekkel azokban osztakozhatni!„

„Boldog, kinek vágya túl nem szállt azon halmon, melly a' szomszéd határt ővétől választja!“ sohajt fel Kétesy 's kiömlik a' világ ellen, mellynek egyedűl bal részeit látá. Rényi elhallgat; de a' csendes nyúgalom, melly képén elöntve volt, a' békevesztett szívet még inkább ingerli.

Illy versenygésök' haszna még is az lön, hogy a' komor eszmélkedő, kit előbb a' fülmile' csattogása is boszonta, most szinte várton várta a' szóváltást, felejtve, hogy az ember beteg is lehet.

Tartós vendég háziteher a' munkás gazdádának; itt ellenben Rényi napról napra kedvesebb lön 's Kétesy busongva érté, hogy őt kötelességei ismét haza hívják.

„Jer velem“ mond Rényi az utolsó napon, fogadom változva térsz vissza!“

Ijedve hátra lép Kétesy: „Mit gondolsz? En — 's utazni!“ hirtelen fel 's alá jár, tükörbe kacsingat, mint áll egészsége, Rényi esdeklik; végre száz meg száz közbevetés mellett elhatározza magát, de csak egy napra.

Illyésnek nagy dolga volt a' sok balzamokat, életcseppeket ládába rakni; ezer baja volt urával, ki egész éjjel tépelődött, le-lefeküdt 's megint felkelt, meg-megbánta szavát, de visszavonni szégyenlé: míg a' hajnal szürkül, a' kocsis előjár, durrogat, a' lovak tüsszögnek, 's Illyés urát a' hintóba dörmögi.

Ott ül Kétesy barátja mellett bepongyolázva, és — panaszkodik.

* * *

„Megállj! megállj!“ felkiált Kétesy, hogy a' lovak is megugrottak 's a' szunnyadó Illyés majd lebukott a' bakról: „Szerencsétlenség!“

„Mi történt?“ kérdi Rényi.

„Engem a' sors csak örökké üldöz!“ sohajt Kótesy.

„Mi bánt? mit vesztél?“ kérdé ismét Rényi érzékeny hangon.

„Napkönyvem elmaradt“ felel Kétesy 's komoran a' kocsi' szegletébe vonúl. Rényi nemakarva nevetésre fakad, 's hogy nála is találand papirost, vigasztalja a' nyugtalant.

„Mint ijesztik az embert!“ mond nyujtózva Illyés, 's kalapját szemébe billentvén, karjait keresztbe veti, 's alszik.

Halad a' két útas, szebbnél szebb vidékek változnak előttök. A' nap' sugára játszik a' harmatgyöngyökkel hímzett mezőkön; csicsergő pacsirták fenlebdesve, bájosan zengik a' tavaszt, melly édes kellemeit minden serdülő tárgyban tünteti szemökbe, 's a' viruló természet felséges diszletében a' lelket csendes imádásra gerjeszti. „Mi szép e' világ!“ mond Rényi szorult kebellel; mi szép ez élet benne! ha becsét méltánylani tudjuk 's magunk nem tépjük le örömvirágit! Felhőtlen néz fel Kétesy; nem szól: de mélyen érzé Barátja' szavait.

Azonban e' lágy benyomást az első fogadó eltörlé, hol őket a' dél meglepé. Egy fias-pulyka, melly Kétesynek kocsiból-szálltakor hátára ugrott, a' vastag fogadósné' vékony szava, az udvarló, ki megbotlott 's Kétesyt leönté,

eczetes bor, sótlan étkek, egy vak koldus' csikorgó hegedűje, Illyés' jó kedve, Rényi' türelme, mind ezek sínleték vele elhagyott magányát; csak a' vélt áldozat, mellyet barátjának tön nyugtatá meg, de az is mulólag; mert alig ülének kocsira, nagy záporeső támad, mellyet a' szemközt üvöltő szél képökbe verdese. Kétesy eleint' csendesen nyögdel, utóbb háborog 's maga ellen dúlong, miért hagyá el mint beteg az ágyat.

Alkonyatkor ismét hálásra térnek, de milly nagyra nőtt Kétesy' nyugtalansága, midőn érté hogy egy szoba vagyon csak, 's azt is más utazó foglalá már el. Már már pattogni kezd, 's csak a' baráti kímélet gátlá zúdulását.

A' korábbi vendég egy városi kalmár vala, ki is Rényit mingyárt megismervén, nyughelyet ajánl szobájában.

Vacsora felett, kölcsönös beszéd közt Kétesy fel-vidúlt; azután egymásnak boldog éjszakát kivánva lefeküsznek. Kétesy örvend az álomnak, mellyben mult éjjel sem részesülhete 's be is záródtak szemei szerencsésen. De alig szunnyad el, éktelen hortyogás felébreszti; ez a' kalmár gondolja, 's egy ideig hallgat, jobbra balra forog, utóbb fütyöl, ujjaival kopog, öklé-

vel dobol, mind hasztalan: folyvást harsog a' kalmár' tágtorka; végre vánkosát veti hozzá, Rényi titkon nevet, a' kalmár fordul 's ujra trombitál; Kétesy lassan felkel, gyöngéden megrázza az alvót, kérvén, hogy kímélje melyét. Erre csend lön 's Kétesy elalszik.

Félóra alig telt, az ajtón koczognak: „Ki-vagy?" kiált Rényi. Kétesy felretten 's szörnyü haragra lobban —

Fogadós: „Két Asszonyság érkezett, tilalmok ellen jövök kérdezni: nem méltóztatnának é Nagyságtok a' szobát nekik általengedni? mint férjfiak inkább fekhetnek a' földön."

Kalmár „Részemről szívesen."

Rényi. „Minden örömmel" s' ajtót nyit.

Kétesy kifakadva. „Az ördög hozza öket illy későn!" Mit volt tenni kettő ellen; Ő is felkel, öltözik. A' fogadós gyertyát hoz, Kétesy befogja szemét 's morog.

Mig az ágyak bontatnak, kimegy a' társaság. Két Asszonyság áll a' folyosón; egyik azonnal hozzájok közelít és szerényen igy szól: „Bocsánatot urak!" —

„Vilma! Vilma!" kiált örömmel Rényi 's a' beszéllőnek karjai közé omlik.

„Kedves fiam!" megszólala' másik; Ré-

nyi ahhoz fordúl, kezet csókol, és mind a' kettőt általkarolva tartja. Csudálva nézi a' többi e' nem várt jelenést.

„Hitvesem 's jó Anyám!„ mond Rényi, a' szobába vezetvén kedveseit, 's ott Kétesyt, mint régi barátját előmutatja. Ez a' kiejtett ördögért megszorulva, alig lel szót; sőt nagy zajgást okoz: mert a' sok hajtogatás közt az asztalkát, mellyen a' mosdómedencze 's gyertya állott, eldönté, 's midőn ijedtében előre szöktk Rényi' Anyja' lábára hág, ki felsikolt; arra ismét hátra iramt 's a' sötétben úgy a' kalmárba ütközik, hogy az a' kályhának tántorog 's azt bchorpasztja, ő pedig hosszan a' pallóra zuhan 's egy cserépbe vágja bal kezét. Most közönséges a' zavar; Rényi világot kiált, az Asszonyok fohászkodnak, a' kalmár sopánkodik, a' fogadós tüzet akar ütni, de siettében mindég csak körmét 's nem a kovát találja; és káromkodik. Nagy későn érkezik Illyés 's gyertyát gyujt. „Katona dolog mas semmi!" mond látván urának vérző kezét.

Vilma veszi által az orvosi tisztet 's bekötözi a' sebet, mellyre Kétesy nem is ügyelt, sőt neveté a' körűlállók' ijedelmét. Nem sokára búcsut vesz a' kalmár 's kocsijába fek-

szik, Vilma pedig kifejté váratlan jöttöket, hogy levél által értvén férjétől utazások' napját, itt őket véletlen meg akará lepni, de a' rosz idő késleté annyira utjokat. Azután elválnak; a' férjfiak egy külön pajtában választák nyughelyöket, de ott sem alhattak, mert egy komondor minduntalan bedudolt a' deszka-hasadékon.

* * *

Másnap korán Kétesy Vilmával, Rényi Anyjával utnak indultak.

Kétesy, ki a' nemesb asszonyi társaságtól egészen elszokott, elsőben igen nehezen lelé fel magát szép társa' körében, 's bár miként erölködék, egyszínü 's hideg lön mulatságok: az idő, ez a' gondolatlanság' potlója, vala beszédök' fő tárgya; de Vilma' szelíd elméssége 's hajlékony esze játszi könnyüséggel győz félelmén, 's a' legkisebb dolgot bájalakba tudván leplezni, serkenti, bátorítja csüggeteg érzeteit; 's ez utóbb andalgva csügg Vilma' tekíntetén.

Lágy hatalmu ösztön! melly eltöltve a' komor életet, uj napot ragyogtatsz feléje, 's édes bájával hódolatra kíszted a' bezárt szíveket! — Ki nem érzi egy szép 's elmés Asszony mellett azon égi gyönyört, melly távol minden ala-

csony vágytól és hévtől, a' tisztább lélek' ömledö sugárinál kéjelg, 's a' multat, jövendőt, egy bájos pillantat' fényébe meríti! Kétesy előtt röpültek az órák, 's alig vevé észre, hogy a' városba értenek; azon városba, hol zsenge korát tölté.

„Tekintsd házamat mint tenmagadét!“ mond Rényi, barátját vezetvén szállására, „Minden kivánatidat bizd szorgalmimra 's ne felejtsd, hogy olly embernél vagy, kit örök hála csatol nevedhez.“ Míg Kétesy eláradt érzelminek szót keres: egy szép sugár alak lejt bé könnyüden az ajtón, 's örömláng szemében az idegent nem is sejtve Rényi' melyére röpül. „Testvér hugom Lina!“ mond Rényi; azután Linához fordul: „Ezen urban tiszteld jótevőm' fiát, barátomat, 's ezentul kedves vendégünket!“ Gyöngéd pirúlat, fejledő rózsaként, midőn kelyhén hajnali fény remeg, futja el Lina' arczáit. Gyönyörű hüledeztében édesen zengő szavakkal üdvezli ez Kétesyt, kinek egész lénye csudálatba oszla fel, 's néma elfogódás 's ámulat közt uj világba szédeleg.

Azalatt Vilma is oda szövetkezik 's kezét vizsgálván az érzékenyülőnek „Ezentúl“ mond „ketten ápoljuk barátunkat; hahogy házi gondjaim elvonnak, Lina váltja fel tisztemet; re-

ménylem lesz sikere szíves igyekezetünknek. Kétesy lángol ügyetlensége' elárultathatásán 's felejtetni kéri csekély sebét. Lina, nagy kék szemét földre függesztve 's öve' fodrával játszva rebeg: „Ha értelmem megfelel akaratomnak, kész segéd leszek.“ Vilmától kiván előbb megtaníttatni tisztére; a' mi tüstént meg is történt. Kétesy' keble feszűl, vérláng borítja képét, midőn a' szép szűz' hókarjai érdelik.

Kéz! ne gyógyulj meg, szól Kétesy magában, midőn a' társaság eloszlott 's titkon áldja az erős kalmárt, kinek vas könyöke őt a' földre teríté. Illyés jő: „Tek. ur! rendeljek lovakat?“ kérdé; „csak egy napot tetszett említeni.“

„Ne alkalmatlankodj!“ dörög Kétesy; hirtelen azután a' távozót magához vonja: „Hív szolga! te öreg vagy, én beteges, mindegyünknek nyugalom szükséges.“

Illyés elballag, 's ő még későn estve is andalog; álomkerülte szemeit édesen lengék körül a' mult órák, 's az élet, előbb olly kietlen, most örömszínben tünt fel előtte. Lelke' harczai lágy érzetekre olvadozva, ifjusága' homályos képeit fényre derítik; szebb jövendő edzegeti serdülő erejét, melly önalkotott sulyai

alatt lankadoza, 's léte' fenmaradt javait eltökélé nemesb czélra érlelni; ábrándozva tollat ragad, hogy érzelmit kiöntse, és — Lina' nevét irja reszketőleg.

* * *

Hirtelen nő a' szerelem, egy könnyben, egy égő tekintetben röpül elénk, 's éltünk' fele elandalító karjában tünedez, míg édes titkait kifejtjük; boldog! ha csendes tisztelet szövetkezik hozzá, így halandóságunk a' fentebb égi lét' előérzete.

„Uram!" mond Illyés biztosan, „igen roszul állunk!"

„Mi történt?" kérdé vigan a' háziur.

„Az én uram" felel Illyés „előbb zúgolódó, most fohászkodó beteg, más semmi. Tegnap estve, midőn levetkőztetém, azt mondá — de talán meg se mondom, úgy is hasztalan."

„Még is mit mondott, édes Bácsikam?" szól hizelkedve Rényi. Illyés délczegen megpödörinti bajuszát „Hamisak" mond „a' városi urak! mindent kivesznek az emberből; tehát azt mondá: hogy ő szerencsétlen szeren-

csés halandó, más semmi! Köztünk maradjon!“ 's eldöczög.

Rényi, kinek épen egy zavaros per forga fejében, ezt a' komolyság' puszta szavainak vélte; azonban szerencsétlen szerencse az: mikor az ember véletlen kincsre talál, és nem bízik magához hogy azt fel tudná emelhetni, mással sem közli pedig örömest.

Messze szállong a' férjfi' lángesze, világokat ölel, multan, jövendőn mereng tekintete; de a' jelenlét' titkába csak Asszony hat be; amaz bátran ítél a' külső életről, ez a' szív' érzeteit méri 's gyöngéd keble első biztosa a' serkenő, eget lebájló szerelemnek.

Vilma volt első, ki e' titkot sejté, 's Kétesy' ömlengéseit, forró nézteit elérté. Maga boldog a' szerelem által, idegen szerencsét sem gátla; csak a' gyors láng' irányait kémlelve ohajtá: hogy e' hév külső zavar közt se gyöngülne; azért férjével együtt, ki örömmel osztá szándékát, Kétesyt lassudan nagyobb világba iktatni tökélé.

És Lina — ez ártatlan lélek, ki távol minden hiú fénytől, nem tudva díszeit csendesen virágza; kinek indulattól nem érintett szíve szabadon, de szerényen lebdez az élet felé — Lina

maga nem sejté titkos imádóját. Bátyjától függve, kit határtalan szeret, annak barátját is mély tisztelettel illeté: csak néha, midőn égő tekintete szemébe lövell, vagy remegő kezét bekötvén érzi keble háborgó hullámait, gyönge szorúlat, homályos eszmélet szálla belsejére; hogy boldogtalan, hallá, 's nem ügyelve szenvedése' okára, szelíd érzeménye részvétre buzdul.

Voltak ugyan többen is, kik tömjényeztek a' serdülő szépnek; hány szem csügge virágzó kellemein, 's beszökni vágyott a' szép szűz keblébe; de Lina mind azt világi puszta szokásnak tartván figyelemre se méltatá! Vilma' csendes erkölcsét követvén, városi zavar közt is magányosan élt 's Kétesy vala első, kivel mintegy érzékeny barátságba lépett; ki is figyelmét iránta minden módon kimutatni törekszik. Soha nem ment ki, hogy valami érzetére czélzó ajandékkal ne lepné meg. Virágait öntözgeté 's úgy rendelte, hogy értelmet adhasson nekik. Részt veve legkissebb örömein 's hacsak illendőség engedé, hozzá szövetkezett. Eléggé sajnálta: hogy keze meggyógyult, ámbár önmaga hátrálta, és ha Rényi valahová vonta magával, mindég otthon felejtett valamit, vagy százszor is visszanézett, hogy őt láthassa.

Szűzi barátság fél szerelem; mosolygva lappang már a' szeszélyes kis gyermek, szárnyait lebegteti, iját vonva tartja, leskelődve czéloz — egy pillantat 's nyila elröpül.

* * *

Szerelem bája! ki rajzolhat le téged? Azon kies nap melly egész létünkre elárad 's minden titkait felfedezni látszik; azon könnyü emelkedése a' léleknek, melly minden érzelmet dicsőítve örökléthez csatol; azon büszke távozás minden köz dologtól 's édes megnyugvás a' legkissebb tárgyon is, melly a' kedvest, a' hívet érdekli: mind ez égi kelyhedből ömledez, te vagy a' szegény halandók' mennyei örökje! Érzem én is lágy ihleteidet: de sorsom' tőreit rettegem.

Ezeket irá Kétesy indulatja' forrtában; azután régi szokásként homlokdörgölve hosszu monológot tart sorsa ellen, nem is sejdítvén barátja' jelenését, míg az őt megszólítva felkőlté álmából; ez félve, nehogy titka elárultassék, rejtegeti irásait. Rényi kímélve a' rettegősködőt köztárgyakra ereszkedik: többi között kérdé:

mint mulatá magát a' tegnapesti társaságban? hová együtt mentek vala.

Kétesy. „A' mit láték, régi tapasztalásimmal megegyez; hideg barátság, kelletlen mulatság, sok pompás üres szó kit érdekelhetnek? Tudod kilépvén a' világból, kedvet ezekben már nem lelek, sem a' játékban, mellynek veszélyeit most is sajnosan érzem.“

Rényi. „Még is a' játéknak is vannak jobbrészei: hány gondolatlanság' paizsa? mennyi ügyetlenség' palástja? hány unalmas ásítozás' kémélője? hány jó név' megmentője, melly odahalna, ha nem tudná megcsalni a' hosszu időt.“

Kétesy. „Mind igaz; de ne kivánd ezentul hogy veled menjek. Leginkább szeretek itthon.“

Rényi. „Örvendek, bár nyugtalanságod ellenkezőt mutat. Mi bajod ismét a' sorssal?“

Kétesy hallgat 's Rényi' tekintetét kerűli.

Rényi. „Szabad é nekem is egy pár emléksort jegyzéseidhez irnom?“

Kétesy int; remény 's félelem változnak szívében.

Rényi ír:

Nincs sors, nincs hatalom, ha erőd van küzdni magaddal,
Légy szabad, álhatatos 's mennyei pálma tiéd.

Kétesy ezt szerelmére magyarázván „értelek“ sohajt fel „ez annyi, mint tanulj lemondani; vajha ki lemondani kénytelen, felejtni is tudna!“

„Mit nem tud az ember, ha akar“ viszonzá amaz, „ez épen legfőbb tulajdona 's az észnek' isteni sugárzata, melly őt maga' 's a' világ' urává teszi. „Szomorú tehetség!“ felel Kétesy“ ha legszebb érzeteink elhunynak általa. Markába veti fejét 's mély gondolatba merül.

Az alatt idegen inas lép be, és Rényinek levelet hoz, ki is általfutván azt mosolgyva nyujtja Kétesynek; de az visszaadja mondván: magával is elég pere van nem kiván máséba avatkozni.

„Csak olvasd“ mond Rényi „mint házibarátomat téged is érdekel.

Kétesy olvas: „Barátom! előre ezen sorok, utóbb magam jövök. Halljad és csudálkozz: házasodni akarok. Te ismersz, tudod, nem megvetendő birtok mellett jó kedvü 's merem mondani nem rosz ember vagyok: azért ha hugod eltudná felejteni az 50 esztendőt, jöjön hozzám.“

Keserüen mosolygva mond Kétesy: „örvendek!“ 's akadozva tovább olvas:

„Peremet megnyerted, kivánnám hálámat hugodra is terjeszteni: különben Hypochondriától is félek, melly féltékeny szeretőként szünetlen kísér 's kerűlget. Bennem hugod mindenkor igaz barátra és tisztelőre talál; azonban kosárra is el vagyok készülve, minden esetre hív barátod Szendery.“

„Vigan! vigan!“ rebeg Kétesy „minő jó alkalom készűl!“ 's nem akarva öszvetépi a' levelet.

Rényi mintha észre se venné mond: „Ez egy derék, jó szívü ember, én őt nagyon szeretem.“

„És Lina?“ kérdé hirtelen Kétesy.

„Erre Lina maga feleljen“ lön a' válasz. „A' szépnem más szemmel nézi a' férjfit; nekem illyetén dologban csak tanácsom lehet.

Kétesy ujra lehell; már szerelme' vallása reszket ajkain, 's ime az ajtón koczognak, és egy ifju ember, diszes ruhában lép előkbe. Rényi szívesen köszönti az érkezőt 's mint nem régi segédjét, most megyebéli tisztet előmutatja Kétesynek; ki ezen urban is kérőt gyanítván egyik szögletből másikba bujdosik; még in-

kább nő szorongása, midőn nehány mindennapi kérdés 's ujság után az ifju Rényit titkos beszédre kéri „Tessék tartózkodás nélkűl szólni!“ mond Rényi „ezen Barátom előtt nincs titkom.“

Halkandy (így hivták az ifjut) félig vonakodva, hideg nyájassággal így szól: „Azon három esztendők, mellyeket szerencsém vala Tek. ur mellett töltenem; a' kegyeség, a' bizodalom, mellyel Tek. ur irántam viseltetni méltóztatott, engemet azon hizelkedő reménységgel kecsegtetnek, hogy, Tek. ur ajánlásomat, respective alázatos kérésemet, mellyre irdemetlennek érzem ugyan magamat, legalább, ha nem is kedvesen, még is haraggal fogadni nem méltóztatik. Házi környülállásaimat tetszik tudni Tek. urnak, így tehát egyedűl személyemet illető vizsgálat jöhet fontolóra, azon csedezésem mellett, a' mellynek valóságos sikere engem boldoggá tehetne.“

Kétesy vigyáz; egy szó, egy hang se lebben el hallatlan előtte.

„Én Lina Kisasszonyt különösen szeretem!“ mond tovább Halkandy, és képe nyilt instantiaként fejlett ki előttök.

Kétesy ujjait töri, szine változik, elfordúl keble harczait titkolni.

Halkandy. „Azért tehát, ha Tek. ur ellenzeni nem méltoztatnék a' feljebb említett Kisasszonyt teljes alázatossággal 's orczapirulással megkérem.“

Rényi. „Milly szerencse lepi ma meg házomat! mi engem illet, kevély vagyok ezen megkülönböztetésre; de hugom e' dologban a' fő személy, hozzá tessék' folyamodni.“

Halkandy. „Ama drágalátos Kisasszonnyal volt már szerencsém szólani, és ha veszem azon szinte öszveborzadást titkos szerelemnek jeléül, hozzá tévén azon kegyességet, mellyet az általam többször érintett Kisasszony ittlétemben irántam mutatott, tehát boldog véget bátorkodom jövendőlni.“

Rényi. „Tessék akármennyit jövendőlni, én gát nem leszek, ha Linának kedve van.“

Kétesy erre ki fakad; minden csöppvére fellázad, soha nem érzett kín szoritá kebelét: szük lön néki a' szoba, kalapját ragadja, 's kirohan az ajtón. „Illy és lovakért!“ kiálta, hogy a' folyosó megrendül 's Lina ijedten kiszalad nézni mi történt. Ott áll Kétesy az imádott szűz előtt; „Ott! ott!“ rebeg 's az ajtóra mutat, honnan kiomla — „Ott, ott!“ sohajt, könnyet törül szeméből 's Lina' kezét hullámzó

melyéhez szorítván el's kisiet a' házból. Lina bibor arcczal szalad Vilmához 's annak' kebléu ömlik ki érzete.

Halkandy odabenn bámulva kérdi Rényit: „Tek. ur! mi volt ez?“

* * *

Időnkben többnyire minden alku szerint történik — érdem és szív külszín, melly már csak üdvezlő 's búcsuzó tiszti beszédekben kellő, itt is jobbára csak képlag; azért a' gazdag nősülendő bátran lép a' leány elébe, és pénzcsörgetve keres útat érzékeny szívhez.

Kérőink is így jövének Linához, tudván, hogy szegénynek válogatni nehéz.

Szendery, különben nyilt elméjü, lelkes hazafi, már őszűlő korában vevé észre, hogy hív asszonyi kebel nélkül ez élet még is hijányos 's így barátné után vágyott inkább mint szerelemre. Linát megismervén, jónak vélte öregségét gyámkezére bizni, látván miként különbözik a' köz leányseregtől, melly ékei' hódoltatásában 's fényüzésben leli boldogságát; az ifjukort gondolván értékkel kipótolhatni.

Halkandy meg vala győződve fonák eltökéléssel: hogy a' magyar Nemes életczélját eléri, ha törvényt tanul, megházasodik 's növevénylétét általszendergve végre meghal. Más tudományra nálunk nincs szükség gondolá 's így minden egyébb cultura nélkül is nagy polczra léphetőnek képzelgé magát; azért a' törvényen szerencsésen általesvén, a' masik ponthoz fogott. Linát megismervén ismét gondolá, hogy jó gazdasszony válhat belőle; azért jött, látott és győzedelmül kosarat nyert.

* * *

Kétesy azonban Illyést nem találván maga indul postára lovak után. Siet, mintha a' sárga halál sarkalta volna; jobbra balra ütközik, de ő azzal nem gondol csak előre törtet — nem lát nem hall senkit és semmit, csak a' kérők' szava zúg lélekharangként fülébe. Sötét homályba feküdt előtte az egész roppant teremtménység, mert Linát más karjai közt vélte.

Utjában egy ember szorong hozzá: „Boldog Isten!“ mond alig lihegve, kezét kárjába öltve „tüdőm majd meg szakad úgy sietek' Tek.

ur után!“ Megfordul Kétesy 's íme Sirházy Doktor áll előtte. „Örvendek'!“ szól ismét: „örvendek orvosságimnak illy hathatós foganatjokon; de még talán tovább is szükség — —“

„Mérget nekem!“ dörög Kétesy villámló tekintettel; kirántja kezét 's tovább iramlik. Meghökkenve néz utána a' halál' Ágense 's lassudan, hem-getve elballag.

Azon határnál, hol minden földi szerencse távozni látszik, a' lélek magába tér, 's önérzés nyujt erőt a' sinlődő szívnek. Kétesy is, első tiszta szerelmét édesb bérre méltónak itélte 's a' gondolat, hogy Linát, habár előbbi puszta élete vádja lön, mostani érzete megérdemelhetné, őt felemelte, 's csak azon tünődik mit tegyen? tanúja lenni más szerencséjének öldöklő kín a' vesztőnek; de tőle megválni kitől megválni lehetlen? — elszökni barátjatól, kit szeret 's tisztel, illetlennek tartá — azért semmit sem végez. A' postához ér, elmegy mellette, és száz meg száz ellenkező feltételek' után ismét Rényi' lakása előtt áll. Egy szőke főt lát az ablaknál, megdöbbenve int feléje, de az visszavonúl, egy kérő tekintetet hagyva maga után. Mit vala tenni? csak felballag. Rényi elébe jön 's kezét megrázva 's rejtélyesen intve szobába

vezeti, hol már Anyja, hitvese 's huga együtt valának. Lina lángzó arccal állott elborítva a' szent szemérem- 's fejledő érzelem' szinétől, és az üdvezlő szó elhal ajkain, Vilma' karjai közt keresvén menedéket. Kétesy alélva küzdő érzelmeitől tétováz, egész léte ezen pillantatban elolvadni látszik, és álmadóként, kit egy tündérkép bájerővel vonz, Rényi' karjai közé akar dőlni, és — Lina' lábaihoz omol. Egy tekintet, mellynek sugárain a' szerelem' angyala renge, fogadá őt, 's végre dagadt kebellel, elragadtatván a' gyönyör' árjaitól csókolá le Imádottja' szemeiről a' viszon-szerelem' édes gyöngyeit.

Az élet csak egyszer ád illy pillantatot.

Fellengve néz Rényi forrón-ölelte hölgyével a' boldogokra, kik istenülten, egymás kebléhez szorulva, üdvesség-fénytől elöntve az élet' legszebb, legédesb örömeit élték. A' szerencsés Anya hálakönnyel áll közöttök „Jótevőnk' nemes lelke! szállj alá 's hintsd erkölcsid' sugárait boldog gyermekeidre!" így szól 's áldást rebegve rájok, dicsőíti a' barátság és szerelem' ünnepét.

Azután Rényi kezét nyujtván Kétesynek: „Barátom!" mond „még egy titokkal tartozom neked; halld azt: Lina nem olly szegény, mint

a' világ tartja; most a' tiéd, és semmi titok ne rontsa ezen frigyet, mellyel egyike teljesül legszebb reményimnek."

„Semmit! semmit! csak őt!" kiált a' boldog; de Rényi nem engedé szólani „Üdvezült Atyám" ugy mond „a' tudományokat és szép művészeteket üztében (a' mi nálunk inkább ürít mint hoz) elszegényült, egy boldogtalan per, mellyben a' közlét' aggodalmin túlemelkedő meg is csalatott, minden jószágitól megfosztá; halálát érezvén, legjobb barátjának ajánlá gyermekeit, ki is nagylelküen pártjokat fogta; ez Atyád vala — ő taníttata 's Anyámnak bizonyos tőkepénzt rendelt; azt egy részben még te fizetéd ki, a' Nemesnek elhunyta után. Te elhagyád hazádat, én a' törvényre adám magam, és szorgalom, szerencse által birtokra, becsületre vergődtem. Titkon, csak szülőmtől tudva kiváltogatám Atyám' elzálogosított jószágait, a' pert megujítván 's a' felekkel megegyezvén azokat jó rendbe hoztam 's magamnak független sorsot szereztem. De mind ezt Atyádnak köszönöm, azért is Lina mint Hölgyed minden vagyonunkban hasonfelü birtokos velem, azonkivül az egész tőkepénz, mellyet Atyád tartatásunkra rendelt, az ő saját örökje. Lina neked vala szánva,

hogy vérség erősítse meg a' szép lánczot, mellyet hála 's ifju barátság füzött, 's im szívetek öszvehangzása e' szép czélhoz vezérle.

Néma elfogódás közt Kétesy most már Övéi' karjokba hanyatlik; alig foghatván meg szerencséjét, csak Lina' pillantatiból lesi, való e, mi történik vele 's midőn a' kedves szemekben csalhatatlan jeleit olvassa a' viszonérzetnek, örömsohajtva rebeg: „Mennyit kell élnem még, hogy illy jutalomra érdemesülhessek!

Mindenki örült a' háznál e' frigynek, kivált az öreg Illyés; ifjultan ragadja meg Lina' kezét 's ezer csókot hint reája; ősz pillája alól nagy csöppekben görgedeznek könyei, csendes tanúji igaz hűségének.

* * *

Szendery jő; egy tekintet elég vala megtudni elkéstét. „Itt látom nászra nem vőlegényre van szükség!“ mondá, azután Liná hoz fordul: „Ej édes Kisasszony! de sietett, más becsületes embernek ideje se marad felmondani

jól megtanult kérelmét; azonban jó barátok maradunk 's legyen az megvettetésem' boszszúja, hogy sokszori vendége leszek, talán más is — így jár a' világ, az őszülő ember inkább illik komának mint vőlegénynek. Lina lángolva kiillan." Édes öcsém! mond tovább Kétesyhez: „Atyádat ismértem; légy hozzá hasonló. Örvendek hogy annyit tévelygvén a' külföldön, még is hazádban találtad fel a' kincset, mellyet bár minden Magyar itt ohajtana megnyerni, de sok vagy el nem érhet, vagy ha elérhetné is, a' külföldre száguld párosodni nemzeti becsünk' feledtében vagy nem ismertében; mintha opálunknál, aranyunknál, Tokaji nektárunknál 's így szüzeinknél is, a' földnek legmiveltebb szeglete teremhetne becsesbet, dicsőbbet, fejedelmibbet?"

Délfelé Halkandy is megjelen, nem kis irígységgel kacsint Kétesyre, ki miatt néki hátra kelle állni. Szerette volna tüstént perbe idézni.

Asztal felett vigság uralkodott. Kétesy kivetkezve minden komolyságból lelke a' mulatságnak, Szendery szórja jó kedve' nyilait, végre Tokaj' lángnedvéből köszönt a' boldog párra,

azután a' kosarasak' egészségére iszik, enyelgve sugván Halkandy' fülébe: Öcsém! ez az egy, mellyet nem lehet elreplicázni.

Délután Halkandy búcsut vesz azon szép reménnyel, hogy elég leány él a' földön. Szendery eltökélé magát Kétesyvel menni, és köz akarat szerint bevárni az esküvés' ünnepét jószágán.

* * *

Néhány nap mulva Kétesy utnak indult. Milly más szinben álla most előtte a' világ! minden mezei virág csak neki nyilni, minden madár-zengzet örömét hirdetni, minden tárgy tőle lelkesedni látszott. Más érzéssel köszönti házát: mellyben ezentúl egy hív angyal mellett, boldogítva és boldogultan töltendi napjait; ott mindent régi komor rendben talált; ott látja napkönyvét tele komor eszméletekkel, 's midőn azt tüzre vetvén füstbe menni látja; így szól andalgva: „Így múla életem lelketlen mint a' füst, míg tisztán nem szerettem!“

Rényi is elérkeze önnönivel. Kétesy örömsugárzó szemekkel vezeté hölgyét házába, honnan egyetemben Atyja' sírjához költöznek, a' nemes szivnek, a' dicsőültnek hamvait tisztelni, 's innen az Oltárhoz.

Illyés nyugtalan szaladgál szerte a' faluban örömét közleni 's midőn a' jobbágyság közűl vele találkozók kérdeznék: mi történik az Uraságháznál? elrikkantja magát: „Menyekző más semmi!“

KISFALUDY KÁROLY.

GRITTI LAJOS.

(1534.)

Hogy lebukott Lajosunk legutólsó napja Mohácsnál,
A' fénylő Nemzet sietett öltözni homályba,
'S Hunnia sok szomorú eseteknek léve piarcza.
Mint az akol, mellynek rongyolnak vitla-sövényi,
Áll pusztán, 's menetelt szabadít a' nyájra vadaknak:
A' régen sok lesbenülő így lelte hazánkat.
Felrül is ellenség, alul is; hajdanta baráti,
Míg félték erejét, tagadók estére levének.
Legmérgesb fene rágta belét. Hazaföldiek által
Kell vala, a' mit még az irígy épen hagya, veszni.
Legszörnyűbb 's gyötrőbb halamás önszültte kezével,
Kit kegyesen méhébe viselt, elveszni anyának.
Zápolya, a' félénk, a' legszilajabb habok ellen,
Mellyek ez Országnak süllyesztésére dühödtek,
Vette fel a' kényes kormányt. Bátortalan itthon
Tartani a' gyeplüt feszesen, sürüsítve nevelte
A' hazarontókat, kiket izgata állati ösztön,
A' kik elég gonoszak mindent hasznokra terelni.
Künn, Szolimán alacsony lelkű szolgáit uralta;
Vékony tetszésért czudaroknak bérfizető lett,
'S régi Királyinktól gyüjtött kincsekkel az éhes

Kontyosokat tölté, ha ugyan bétöltni lehetne
Karcsu medenczébül csapatint a' végtelen örvényt.
Ez sem elég. A' főbb helyet is külföldinek adni
A' haza kárával nem tartóztatta szemérem.
Gritti Lajos volt ez, Szolimán kedvelttye. Ravaszság
Ült fene lelkének gyökerén. Fajzotta Velencze,
Ádria még miüdőn diadalmink nézte kajánul.
Annya Bizantzi leány; keverék úgy fajtya; belülről
Semmi hitű. Jánost körmén pörgette dagállya,
'S tőle nyeré, fejedelmségét hogy véle megoszsza,
Minthogy minden egyéb adomány ínnyére csekély volt,
A' csapodár idegent legfőbb kormányra emelvén.
Ellenzé Artándi Balás, Nádasdi, Czibák is,
'S több józan Magyarok. Szavokat Nádasdi fogá fel
Így szólván valamennyi helyett: „két lóra bolondság
Egy nyereg: egy koronát szintúgy két fejre veszélyes
Tenni. Hazánk törvénye szerént juttatni Velenczést
Főbb tisztségre tilos. Kisdednek rendel az Ország
Adni Gubernátort; de te meglett 's régi Vitéz vagy,
Kérünk-kérve, ne hozz jámbor Magyaridra tirannust:
Országolly temagad míg egy csepp vér foly erünkben,
Míg karaink fegyverre valók, éltünket ajánlyuk
Éretted, 's kardunk boszszút fog venni Mohácsért.

Így István országa tied, koronája tied leszsz,
'S megtartjuk neked azt, 's fiaink fiaidnak izenként."
Ekképp ők, de siker nélkül szólottanak: ellent
Áll vala a' fátum, hogy Zápolya értne tanácsot,
'S a' zavarok bellyére csapott haza csöndre verődnék,
Már meredeknek eredt, semmit nem szóla ezekre,
Mert valamint keze, nyelve is úgy megkötve valának,
'S dült veszedelme felé nyomorultan. — Gritti kikémle
Mindent. Tajtékzott mérgében szája, megértvén
Hogy vannak, kik elég bátrak nem hajlani hozzá.
„Várjatok, így dörgött, büszkék! csonkulni hatalmam
Vélitek általatok? 's ti szabtok-e Gritti elejbe
Törvényt? és haragom meritek nem félni erőtlen
Párák?" 'S már magyar ellenein győzténeк örülvén
Páva kevélységgel mozdult Brassóba Bizantzbúl
A' csalmás seregek közepett hánykódva. Dühében
Fujta kigyómérgét Artándira, fujta Czibákra.
Váradi Főpap emez 's Kapitány Erdélyben. Amannak
Érdemi János iránt jelesek. Nádasdi megintve
Lévén a' tőrrül, Jánost elhagyni javallá,
Kit tehetetlennek látván, meg kezde gyülölni,
'S pöngeni meszszünnen hallá a' pallosok élit
Ártatlan hősök nyakain henye Zápolya pártyán.

E' közt a' habzó furiák szerszáma körösleg
Bérlett gyilkosait titkon jártatta, fogyatnák
Nem hiveit. Mint ölyv, pusztított ömaga nyilván.
Artándit terhelve hamis vádakkal elejté
A' czudar. Ekképpen minthogy nem féré Czibákhoz,
Más uttyát kerülé, hogy mennyköve csapna sebesbben,
'S a' Főpap vesztén vérengző szándoka hiznék.
Kit megemészteni szánt, ahhoz színlette csalárdul
Lelki barátságát. Dóczit küldötte levéllel,
A' gyilkos Dóczit, hozzá; Brassóba sietne
Jönni; hitét leköté bátor menedéket igérvén:
Volna titok, mellyet csak véle tudatni akarna. —
Ingadozott legelőbb, nem tudta nyugosztani lelkét;
„Gritti csalárd, mondá, valamint a' tengerek árja,
Mellyeknek hátán született, neki nem hiszek. Úgyde
Dóczi Magyar; nincs mit tünekedgyem Dóczi szavának
Hinni; megyek." Kétszáz lovagot választa magához,
Mind kitanult hiveit, 's bizton vesztére megindult.
Nem tova Brassótul Felmérnél vont vala sátort.
Kis seregét szállatta belűl nyugovásra, kevéssel
Ömaga künn maradott a' szellős éguek alatta
Töltni az éjt, a' vérfürdőnek utálatos éjjét,
Melly álmát az elárultnak foglalta halálhoz.

Gritti tudott mindent. Reszketten reszkete látni
A' véráldozatot. Jancsárit Dóczira bízta,
A' tarlott paripás csapatot Battyányira; meghitt
Eszközi mind ketten. Valamint a' szemfüles orvok,
(Az holdat titkolta homály) Felmérre lopództak.
Már az örök végzés táblája Czibáknak utólsó
Perczenetét mutatá; (lehetetlen előle szaladni)
Mint a' nem félő kisded dajkája kezében,
Mélyen alutt. Amazok sebesen léptetve rohannak
A' sátorra lövőcsőkkel. Felrémül az alvó,
Fegyver után tapogat, de ledül sebesítve inárul,
És bele szúrtt kópják hegyeit föcskendezi vére.
'S hogy táplálékát ne szalaszszák Gritti dühének,
A' még is lehegő fejet elkonczollya nyakától
Kardgyával Giczi, és ragadá hizlalni nadállyát. —
A' Magyar így veszté sok erős gyámszobrait akkor!
Mint mikor a' várnak falain rést vet ki az ágyu,
A' lakosok rémülnek előbb, kínzatni harácscsal
Rettegvén, szabad éltöket is pórázra füzetni;
A' pihenő fegyvert azután keseredve tüzesbben
Markollyák, 's az omolt hízag türemére rohannak:
Így Erdély megrendül előbb ez hírre, komorrá
Lön kiki, vélve nyakán felemeltten fényleni pallost.

A' zápor közelít. A' Nemzet gyüjte tanácsot,
Ez megelőzőleg szaporán indíta Szebenbül
Háborut a' hazatipróknak. Hordozni parancslá
A' véres kardot. Buzogott a' Nemzet. Özönként
Gyült táborba Magyar, Székely, Szász mind fia Mársnak
Negyvenezer nyolczad nap alatt. A' két Havaselföld
Felszólítva serény haladással külde tizezret.
Gritti, miként a' róka, midőn veszi eszre szorultát,
Későn bánnya ravasz léptét, 's majd sunnyog előre,
Majd oldalt majd hátra kacsong, menekedni mi módon
Tudna: azonképpen lelkével küszködik ő is.
Háta mögött elzárva az ut; Kún, Kendi előtte
És Majlát az egész táborral. Grittiben a' vér
Menten meghidegült, merevültek tagjai, törte
A' hideg, és ismét hévség szegzette az ágyhoz.
Álmai rettentők: csigolyáját szúrja keresztül
Kurta kigyó fulánkja; megint bika felveti szarván,
És alig ér földet, gyomrozza halálra legottan.
Ekképpen minden jelenet festette csikorgó
Lelkének szünetét közelíteni. Zápolya tőle
Meszsze; tovább Szolimán, kiktül koldulna segédet.
Még is gyors követet Szolimánhoz futtata titkon,
Tudná, milly veszedelm áradt szolgája fejére

Erdélybül, 's őtet szabadítni sietne. De Gritti
Csillaga már leszaladt; nem használt semmi tanácsa,'
Sőt, valamit kitalált, mivel éltét mentse, magára,
Mint a' kőre kilőtt vas glóbis, viszszacsapódott.
Embere kézre kerül; kinyilik szándéka. Keményen
Igy hozzá Majlát: „te pogány eb, Gritti kopója,
Élned vagy halnod tenyeremben. Semmire sem kell
Döglésed: takarodgy. Ugyan általad értse ki küldött:
Fegyverrel végzünk; jöjjön vértorba. Czibákért,
A' jámbor Magyarért, közülünk kit orozva kiirtott,
Erdély boszszút áll, nem lesbül, nem gyilok által,
Halni fog ő nyilván, hogy vesztét lássa az ég föld.
Esküdtünk kardunk hüvelyét le nem oldani míg ő
Él, 's valamerre szalad, zászlónkat utánna röpíttyük.
Halnia kell kegyelem nélkül, menny, mond meg Uradnak!
Igy szólott Majlát, 's szikráztak fénnyi szemének.
A' kétségbeesett, seregét oldalra Szebentül
Meggyes alá vezeté. Kapuit bézárva találta;
Alkudozik, csinyt főz, azalatt bélopni mimódon
Tudná künn rekedett seregét, és véle magát is.
Tábora csöndesedik ravaszul; tágulnak az őrök
Benn a' víttaknál; az előbbeni félelem oszlik.
Ezt várták amazok. Jancsárit Gritti kapukra

Küldi; lovag csapatit nyomban lódíttya utánok;
Tábora béomlik, valamint tengerbe az Iszter,
'S egy vágás nélkül zászlóját tűzte piarczra.
Míg ezek így lőnek, Majlát szólíttya Vitézit:
„Látom bajtársim! pözsög a' vér bennetek, érzi
Sérelmét mindenki ama' külföldi latorban,
A' kinek ölni Magyart, mulató játéka, Királyunk
Fennségét, törvényünket nyomkodni, enyelgés.
Erdély, a' Haza szól, zászlóink ellene vinnünk.
Még van idő ragadó körmét míg meg nem akasztya.
Ősi szabadságunk nem Gritti bitangja. Betölté
Vétkei mértékét. Mosolyogja, ha van szive, mostan
Fegyvereink élét a' tengeri Vípera. Bátor
Férfiak, indullyunk, az igazság Istene vélünk!"
Mint a' tüzre olajt mikor öntesz, felveti lángját:
Úgy Majlát vágyó hadait viadalra hevíté.
Késni nehéz nékik. Sebtest a' Székelyek elsők
Meggyes alatt; fürgencz lovagok, Bernárdi Vezérek.
Elzárák szorosan, magokat fészkelni ne tudgyák
A' Törökök. Majlát fennhangon hirdeti köztök:
Mind ki negyed nap alatt, ha Magyar (Battyányira nézett
Grittihez őt csatlá az erőszak, nem gonosz inger)
Önként általkél: mentt mindene, 's néki bocsánat."

Battyányit felemelte öröm, gyors szárnyai lőnek;
Átszabadult. Majlát forrón megölelte baráttyát,
És több Főmagyarok. Kérelmét Grittinek osztán
Emlegeté: „könyörög, neki is hogy lenne kegyelme
Édes magzatival szabadon takarodni Bizántzba.,
Ártani hogyha talált, legyenek bántási feledve,
Ő is ajánlya, leend mindennek tőle bocsánat,
'S tábori költségül Meggyesben kincse maradgyon."
„Nem! vala a' felelet. Mí jöttünk éltire járni
E' lelkes vadnak. Soha ő nem láttya Bizántzot!
Förtelmes jövevény! és nékünk tőle bocsánat?
Lelke mienk, és kincse mienk, nincs semmire jussa,
Élni tovább nem fog; hallyon! fegyverre Vitézek!"
Így az egész tábor. Kezdődik menten az ostrom.
Felszéltt a' Székely; Havaselföld nyomta keletrül
Meggyesnek várát; a' város már juta kézre
Nem kis erőszakkal. Majlát, Kún, Kendi elállták
Délszakon. A' polgári sereg fenyegette nyugotrul.
Forrott a' mérges tábor, bömböltek az ágyúk,
'S a' falakat sujták szün nélkül. Végre leroskadt
Része. Futott minden legelőbb bétörni az ejtett
Résen üvöltéssel. Figyelem nincs tiszti parancsra.
Mint az ülőn a' pőrölyütés, a' kardok is akként

Pöngenek. Ordítást, de szavat nem hallani; jajtul
Harsog az ég; magasan füstös hullámok egyelgnek,
Mellyeket a' tűzpor gerjeszt gyúladva kanóttul.
A' bús Kontyviselők életpazarolva csatáznak
Életökért, 's noha nincs többé győzhetni reményök,
Kétszerezik dühöket, 's nem hal boszszúltalan eggy is.
Ők ugyan így, de haszontalanul. Már fogynak az Ozmán
Hadviselők; soraik csorbulnak; senki Vezérek.
Merre kit a' szükség, az erő űz, arra futamlik,
'S vagy harczol vagy fegyvert nyujt, nem váltya meg éltét
Gritti ezzen közben hadait biztatni feledvén,
Sárgultt arczával fózött szaladásra tanácsot.
És milly vágyással minapon béférni serény volt,
Most gyötrőbb gonddal Meggyestül válni kivánna.
Volna miképp, és volna hová: nincs merre; körösleg
Esküdt ellenség. Bizonyos, ha maradna, halála,
És ez melly iszonyú! Koczkára futamni javallóbb:
Igy megmenni lehet. Szaporán álöltözetet vesz:
Merre sürűbb, és merre tüzesb, és merre zavartabb
A' csata, mint ő is Magyar és hős, arra törekszik,
Két fia mellékén szédelg, nincs ellene senki.
Átsurrant csakugyan. De kit a' sors elvet ölébül,
És gyülöl, és üldöz, kedvét kísérti hijába.

Kézbe akad. Szomorú látás! a' büszke tirannus
Nyalka Vitézek előtt esdeklik térdein állva.
Ád sokat, és még több'et igér, csak szélnek ereszszék;
Rút 's alacsony kegyelem! nincs haszna, bilincsben
Majláthoz terelik; különös, mert Dóczit is ekkor;
A' fürkészek emezt kivonák egy röjtök üregbül.
Grittihez így Majlát: „Méltán örök átka hazánknak!
Terhelnek szörnyű büneid: vérünkkel itattad
Lelkednek szomját. Megsérté fegyvered Erdélyt.
Czélzásod vétkesb: akarád elorozni Királyunk
Sérthetlen székét; minket faggatni csigáid
Kínnyaival; rajtunk büszkén fitogatni hatalmad,
És ki neked bűzös, mindennek metszeni torkát.
Meghalsz! törvényünk 's a' bántott Nemzet akarja."
Dóczihoz ekképpen: „Mi gonosz kísérte hazádnak
Legjelesbb Hősét idegen bérlőnek eladni,
'S a' mi nagyobb, éltét kezeiddel venni Czibáknak?
És te, török czókot, te Magyar! Meggyesbe oroztál
Tölteni tárházát vagyoninkbul Grittinek onnan?
Vagy hogy mindenkor csüggheſſen kardgya nyakunkon,
Mí, Nőink, és Magzataink rettegve kerüllyük
Gritti poroszlóit: te pedig mellette kevélkedgy!
Kedvesb volt idegen nálad, mint a' haza és mi!

Mért szült téged anyád? mért lenned kelle Magyarnak?
Vagy nem is Országunk bölcsőd: heves Afrika nemzett,
Tigris dajkálott, te kegyetlen! nem magyar aszszony,
Vér 's nemzettagadó! tüstént veszed értte jutalmad:
Meghalsz! törvényünk 's az elárultt Nemzet akarja."
Igy szólott, 's a' vétkeseket büntette haragja
Még mielőtt látnák a' pózslárt mérve nyakokhoz.
Padlatot a' város sikján felemeltete Majlát;
Négyszegü korláttal bekeríté a' sereg. Első
Gritti, ki felmászott. Az urát hív czinkosa Dóczi,
Őt, és lettének napját átkozva követte.
Elcsonkítva előbb kezeik, hogy dupla halállal
Halnának valamint annyoknak gyilkosi: elváltt
Nyakcsigolyájok erén kihörögték éltöket osztán.
Itt, és így végzék ketten gonosz éltöket eggyütt.

HORVÁT ENDRE.

ZÖLD, VERES ÉS FEJÉR.

Vége lön a' háborúnak; a' szép, hű Lóra epedve várta győzelmes férjének, a' borostyánnal koszorúzottnak visszatértét. Óránként állott a' várfokon, lenézve a' virágos völgyre, hol az országut versenygve a' susogló csermellyel kanyarga keresztűl. A' távolba szárnyaltak forró tekintetei, hogy tölt kebellel ővéit üdvezelhetné. Vigan ugrált körűle a' kis Béla, csak hat tavasz mosolyga még e' kellemes alakra; barna fürtjei szétfolytak vállain 's vidám-komoly szeméből életöröm 's gazdag reményü jövendő gyermeki nyiltsággal sugárzott felé. Harczi köntöskében, bőrsisak fején, fakard oldalán, zászlócska kezében, vitézi büszkeséggel áll Anyja elébe, hogy lássa egész készületét. „Így fogadom" mondá az ártatlan: „Atyámat, mint egy Bajnokhoz illik!" Busongó örömmel szorítá melyéhez Híve' szeretett képmását 's ím porfelleg emelkedik az úton, tárogató harsog 's lovagok vágtatnak a' vár felé. Édes kétkedésű sejtés közt

siet a' száguldók elébe, 's a' kapunál férjének karjai közé omol. Kiljebb nyilának a' boldog Atyáéi az áltcsorduló első öröm után, hogy áldva ölelhesse fiát is, ki fegyverkéjét Atyjáé mellé, Anyjának lábaihoz tette le, hogy magát beljebb 's közelebb zárhassa a' forrón szeretett szülékhez.

Midőn a' boldogság' néma ömlengése, hol az egész lét' mennyei érzete egy pillantatba vegyűl, enyhűle; a' boldog Atya örömgyúladva kis fiát ölére vonja kérdezvén, mi végre fegyverzé így magát fel? „Ezen ünnep' dicsőségére" viszonzá Béla „és annak jeleül: hogy én is akarok harczolni egykor mint te jó Atyám!" E' közben oda gyülének a' vár' lakosi, üdvezelni a' viszszatérteket. Még a' lovagok rendben álltanak, csak szemeikben ége a' viszonlátás' édes öröme, 's ki kedvesét, ki szüléit kereste lángzó tekintettel.

A' kivánesi Béla oda áll Atyja' zászlója elé és szelíden kérdé a' három szín' okait, hallgatva közelebb szorongnak a' vár' lakosi megérteni rég ohajtott magyarázatját. „A' zászlónak üdélye" mond a' várur: „a' nemzet' bizodalma, melly önmagát minden hadvezérben képezi 's kétségtelenűl hisz benne, hogy Ő ott 's csak ott

lobogtatandja azt, hol a' közjó' igazai kivánják, hol hazai szeretet 's polgári hüség harczolnak sergeiben 's bajtársai elválhatlan követendik őt, ha lelkesítő fenlobogása által, győzelem- vagy halálra vezeti őket. A' szinek' elmés szövevénye a' nemzeti Jelszót hirdeti. Zöld: reméllj Istenben. Veres: szeresd hazádat. Fejér: higy az ártatlanságban 's védjed azt.

A' kisded' fejére áradó szülei áldás zárta bé e' tanúságos megfejtést, 's vele nőtt ennek magas emléke, míg tettekkel megmutathatá, hogy az előtte felejthetlenné vála.

Ü-né, szül. F. B. N. J.

BARÁTNÉMNAK.

Mi szép az élet! — 's oh melly isteni,
Midőn arany reményit osztogatja!
'S ha nem derúl is titkos arczulatja,
Nem szűnhetem csudálva sejteni.

Örűlj! — neked van mit reményleni:
'S hogy napjaidra fény jövend, mutatja
A' serkenő tavasznak áldozatja,
Melly díszeit rád készül hinteni.

'S mit nyujtsak én e' napnak ünnepével?
Az adomány, mellyet felhozhatok:
Két rózsaszál 's e' gyönge hangzatok.

Nem! — fogd erőtlen lantom' énekével
Örömkönyűm' 's baráti szívemet,
A' melly tiéd, mig hantom eltemet.

VÁNDORFY.

A' SZERELMES PÁSZTOR.

Hol vagy Khloe? hol késhetel?
Minden sohajtva vár,
Es semmi sem derűlhet fel,
Az éj eloszla bár,
Sötét ködben busong a' táj,
A' hajnal fénytelen,
Kedvetlenűl tévelyg a' nyáj;
Mivel nem vagy jelen.

Ah minden érzi híjodat,
De még sem úgy, mint én,
Kinek éltet csak bájod ad,
Midőn mosolygsz ölén.
Kinek, ha tőled távol van,
Csak bú 's kín érzete,
'S fohász utánad vágytában
Minden lehellete.

De oh egek! már íme jő
Viruló ékiben,
Illy tündökölve kél elő
A' nap lángfényiben.
Miként éltet szépségivel
Mindent körösköríl!
A' víg tavasz' érkeztivel
Hegy, völgy imígy örül.

Jer, oh kedves! röpülj felém,
Vidítsd-fel lelkemet,
Lehellj új kényt 's gyönyört belém,
Csókold le könnyemet.
Oh mért ki nem fejezhetem,
Milly égve szeretlek?
Csak akkor boldog életem,
Midőn ölelhetlek.

Pri. SZENTMIKLÓSY ALOÍZ.

BAKONY.

Mi hányja, oh Bakony! magas fejednek
Ide 's tova ködülte lepleit?
Hajad tömérdek szálait mi dúlja,
Mi borzogatja lombod' fürtjeit?

Fölötted ordító vészek kerengnek,
Alattad ölyv, sas, éjbagoly fajong,
Csak úgy derülsz, ha völgyid éjjelébe
Az égnek üszke dörgve lezajong.

Ködök nemzője, zivatar jegyesse,
Villámok' bércztanyája oh Bakony!
Lelkem felleng harsány rém-szózatodra,
Vidúl szivem döbörgő zajodon.

Fiad vagyok! leheltid ápolának,
A' lelket üszkeid fuvák belém!
Az élet' első kedveit, keservit
Hullámid' termetes szárnyin lelém.

Virúljon a' tavasz ezernyi ékkel,
Szeresse gyöngéd szív a' csermelyét;
Egekbe ötlő üstököd' zavarját,
Vadon szelednek áldom én telét.

Leány keresse suttogó ligetnek
Rét- 's völgy' bájhimzetű virágait,
Poklokra süllyedt barlangid' sötétén
Találom én egem' sugárait.

Ott, ott lelem fel ifju képzetimnek
Merengő óriási képeit,
Szivemnek ott örvényes érzeményin
Merész reményim' szörnyetegjeit.

Ködök' szülője! fergeteg szavadban
Viszhangzik a' letünt idők' zaja,
Komor pilláid' évült bánatában
Vergődik Hunn sziv' vérező baja.

Van é, ki századit magas valódnak
Fontolva 's nagy viszályos éltedet,
Égő könnyel 's busongó hangzatával
Ne árasztná méltó keservedet?

Melyed 's gerinczed pártosok nyilától
Vérzék 's pogány vas által homlokod,
Zúgtodba hány magyar fohász vegyűle
Midőn igában rezge még fokod!

Tanúja szittya Hon' dicső hirének,
Tanúja rettentő veszélyinek,
Veszprém! te a' szirtek' magas leánya,
Sebét te hordod bús küzdésinek!

Vad erdeidbe, szélveszes tanyádba
A' Hunnfi, farkas 's vadkanok közé
Szomor lakását nem müvelte volna,
Ha őt a' végzet így nem üldözé.

Így épülének odvaid' helyében
Az eltiprott Magyar' hajlékai!
Igy álltanak ködleplü bérczeidre
A' Nemzetségek' zordon vázai!

Te Zircz! fajzatja tölgyhaju Bakonynak,
Miként zöldelnek pompás kertjeid!
Dús Pápa! milly ledér hullámzatokban
Tömött kalászt ringatnak téreid! —

Letünt időknek ezredére nyúló
Sürűid 's rengeteg vadonjaid
Igy jöttenek ki néma ejjelekből
Napdíszre síva tag magányaid.

Lemult már vadkorod' homályos éve,
Kalász hajlong cseresseid' helyén,
Virág gyümölcs, borágak üdvezelnek
Ernyőid' napkerülte éjjelén.

Távol Királyaink' hajdanti széke
Néz ormaidra berke' gőziben,
'S a' szőke Balaton' zajló hulláma
Somogy-Szalának hősi öbliben. —

Egy boldog álomtűnemény gyanánt
A' képzet andalgó keblemnek int;
Szülőhelyem fejlengve bús ködéből
Reám csendes vonzódásal tekint.

Gyermekkorom' tisztább őszintesége
Felém szelíd vággyal sohajtozik,
'S több századú éjed' világosultan
Örvendve hondalom széthangozik.

Te, ki a' kor' homályin áltderengesz
Bájos hatalmu tündér képzemény!
Ereszd arany vessződet napjaimra,
Hogy el ne hagyjon e' lágy érzemény.

De ah eltün kecsegtető varázsod!
Szivemre ujdon zivatar borúl,
'S derült egemnek szép örömvilága
A' multaknak bútengerébe hull.

TÖLTÉNYI.

CSALATÁS.

A' kikelet még nem nyílik, 's már fülmile zengzet
Hatja fülem'; csalatom: Lolli' ezüst szava zeng.

Pri. SZENTMIKLÓSY ALOÍZ.

ÍRÓI TANÁCS.

Már ha tudós lettél, illik tudnod mi különzi,
Őt a' köznéptől, 's hírre mi fűzi nevét:
Lassu menés, halvány szín, terjengő kar, izetlen
Kedv, rejtélyes szó, nyugtalan elmefutás,
Félénk nyiltszivüség, szánó mély titku mosolygás,
Gőgös alázottság, jégmelyü andalodás,
Sokratörő unalom, leverő kegy, könnyü itélet
'S édes hűledezés puszta dicséret után.
Ez még mind nem elég; házadra is illik ügyelned,
Hogy mindenki hamar lássa csudálva ki vagy?
Barna szobád' falait pókháló lepje, 's halálfő
Sárguljon komoran nőtelen ágyad előtt.
Régi szakállos Urak' koszorúzott szobrai mellett
Szörnyü irószerszám asztalod' éke legyen.
Ritka sikállt padlón elszórva heverjen irásod,
'S minden szöglet' ürén szú egye könyveidet;
'S hogy böles mondását Salamonnak igazlani tessél
„Csak hiuság 's álom mindened a' nap alatt."
Büszke lemondással tűrd a' lét' annyi hijányit,
És üres erszénykét nyersz czimeredbe Dicső.

ZORDY.

AZ EGÉSZSÉGHEZ.

O szép Hygéám, a' te tájad éden!
Arczot kegyelmes rózsa csókol itt;
Az ellenség gyarlong nyájas cseréden,
'S a' gyógyulás ajtót mosolygva nyit;
E' tőled küldött édes hű cseléden
Láthatni arczod' szép vonásait.
Edényét forrásodból megmeríti,
'S a' holt erőt hű orvosság segíti.

Élet virítoz díszein korodnak,
'S szebben, ha nyílt örömbe öltözik,
'S ha lelkeink olly ponton állapodnak,
Hol a' csendet kígyók nem üldözik;
Így villog gyémántfénye szent napodnak,
Különben az felhőbe ütközik,
'S csak a' türésnek balzamos szavára
Épűlhet itt a' szenvedés' határa.

Istenném vagy; de hív csókodra lágynak
Vigyázva tégy; virúljon szorgalom.
Add lelkem' gyakran olly virágos ágynak,
Mellytől nem száll-el őrzőangyalom.
Kik országodban csak sötétre vágynak,
Rút lelkek; őket nem magasztalom.
Ne hulljon tőlök semmi példaszikra
A' földi lelkek' több magzatjaikra.

Ingatlanúl élj józan dolgozókkal;
A' Cháriszokhoz lengj víg szárnyakon;
Köss frígyet nálok több eze nyi csókkal.
Ha szépre gyúlhatsz, o ne ülj vakon;
Magasra nézni merj Hygéa! jókkal;
Ártatlan mézzel szólj az ajakon.
Ki téged bír ne fényljék csak magának:
Ragyogjon többnek, éljen a' hazának.

MAKÁRY.

IZÓRA.

(Monolog a' Várnai Ütközet szomorú játékból).

Hová tekintek, új élet' sugára
Lövell felém, 's vidám kép leng körűl;
Ment háborútól szép földünk' határa!
A' békehírnek minden szív örűl,
'S kéjelgve szárnyal édes indulatja,
A' honni ünnep boldoggá avatja.

Himzett ruhákban, hálaköny a' szemben
Gyülöng a' nép, 's vig kedvre lobbadoz;
Erő 's hév buzdulat minden tetemben,
Az ének' zajja szerteáradoz,
'S kényét követve a' dagadt kebelnek
Ifjú 's pártás Szűz fürge tánczra kelnek.

A' megtért bajnok híve' bájkörében
A' multnak éli kedves álmait;
Biztos remény valósul érzetében
'S édes czélokra költi lángjait,
'S a' Hív, ki nyugtalan' Hősére vára,
Borostyán-koszorút füz homlokára.

Tetőkön áll a' szép hölgy, szemlobogva
Az útat kémli, keble reng 's feszűl;
Port vág a' ló, jön a' férj 's szívdobogva
Váró Szerette' nyilt karjába dűl,
'S fellengve néz mosolygó kisdedére,
Ki nyájasan simul vasas melyére.

Aggott szülék ifjultan andalognak
Kedvelt magzatjok' izmos karjain;
Szivök lángol 's alél a' boldogoknak,
Fijok' kiállt veszélyes harczain,
Áldást rebegve rájok, a' Hazára,
'S az elmaradtak' szendergő porára.

Feltűn az élet víruló diszében,
És bájalakban hinti kényeit;
Ah én! csak én látom jós tűkörében
Jövendőmnek homályos képeit!
Nem adhat írt a' béke' szent malasztja,
Sőt agg sebem' még inkább felszakasztja!

KISFALUDY KÁROLY.

HATTYÚ-ÉNEK.

Hála! sorsom meggyőztem már,
'S a' sok csaló reményen tul,
Minthogy szivem semmit se vár,
Lassan lassan sebje gyógyul.
Számot vetvén sorsommal
Engem többé meg nem csal.

Mindent a' mit eddig kértem,
A' mi létem' könnyítette,
A' mit csak reméllni mértem
A' mi szívem' enyhítette,
Mindent a' mit szerettem,
Örökre elvesztettem!

Elszakadtak szép lánczaim,
Éltem' czélját elvesztettem,
Bár mit űztek vágyásaim,
Mindég árra itéltettem:
Hogy tőlem elvétetvén,
Csak magányos legyek én.

Felhők fedik a' múltakat,
Csak egy csillag sugárol még;
De mútat ez nagyobbakat,
'S nyilt előttem az örökség.
Forró könyem ha itt hull,
E' fizet a' siron tul.

Minden földi csak tűnemény!
De bimbózni kezd szívemen
Kimondhatlan édes remény:
Hogy mind a' mit bús éltemen
Csak ohajta kebelem,
Fenn a' fényben fellelem.

Gr. TELEKI FERENCZ.

ÉLETÖRÖM.

Illyen az életöröm: míg sejtjük, eget mosolyog le;
Bírni alig kezdjük, bája enyészten enyész.

ZORDY.

A' PATAKMELLETTI IFJU.

(Schiller után.)

A' pataknál ült egy Ifju,
Rózsakoszorút füzött;
'S látta néhány elragadt fürt
Mint lejt a' habok között:
Olly sietve tűnedeznek
Napjaim mint e' patak,
Ifjuságom mint a' rózsa-
Koszorú olly hervatag.

Ah ne kérdd: miért kesergek,
Mért busít e' rózsakor?
Minden örvend és reményel
A' tavasz' ujultakor;
De mind e' sok ezred hangi
A' kelő természetnek
Keblem' mélyén csak nehéz bút
'S bánatot tenyésztgetnek.

Nem találhat szívem enyhet
A' tavasz' vigalmiban.
Egyért esdek 's az közelre
És örök távolra van.
Karjaim' ez árny-alakhoz
Óhajtvást terjengetem,
'S ah nyug nélkül dermed e' szív!
Mert el azt nem érhetem.

Szállj o szállj le kedves Lélek!
Hagyd el büszke váradat,
Majd elhintem rózsaszállal
Kebled', csókkal ajkadat!
A' liget, halld, zeng a' daltól
Vígan zúg a' csermelye:
Egy boldog párnak elég hely
Egy kis kunyhó' kebele.

A' SZEGÉNY ÚTAS.

Leszáll az éj. — Szegény gyalog
Vándor telt szívvel andalog;
Ballag 's néz hol lesz nyúghelye,
De nyílt ajtóra nem lele.

„Ha szállást senki más nem ad,
Atyám' örökje felfogad;
Hajléka nagy 's kiterjedett,
Lakója sok ki szenvedett.

Ha nézed ősi házamat,
Szivedre csendes bája hat.
Türöd ha sorsod' balja sért,
'S nem érzed tűzforrtán a' vért.

Kegy jobbja rá sátort vona,
Mellyet vihar nem bont soha;
Kék csillogó boltszőnyege'
Láttán enyész búd' fellege.

Egy kis szobája oh be szép!
Boldog ki hűs enyhébe lép!
Szük ez, szelíd nyugalma is,
Minden bú, gond ellen paizs.

Csendét nem dúlja semmi nesz,
Bár künn özönvész dörgedez;
Fedi hó- vagy virágpalást,
'S mindennek nyujt vigasztalást.

Csókolja napfény 's csillagok;
Felé örömmel ballagok.
S i r e' kies hajlék' neve:
Atyám! hivó-szavad jön e?"

A' Vándor illy érzés között
Arany álomba költözött,
'S midőn a' nap felvirradott,
Szegény! holtan találtatott.

Gr. MAJLÁTH JÁNOS.

A' VÉRPOHÁR.

(Novella.)

A' Rozgonyi véres harcz Robert Károlynak engedé a' diadalt, 's megerősíté fején a' Magyar koronát, melly tőle a' meg nem rendíthető Trenchényi Máté' vitézsége által háromszor elragadtatott. Övé lön a' királyi méltóság: de sem uralkodói szelídsége, sem udvara' hízelkedései ki nem olthaták a' titkos tüzet, melly a' felgyúladott ellenpártban mélyen tenyész vala. 'S bár külszintt hódolgat a' győztes hatalomnak, belől még is égett a' bosszús gerjedelem, és sok derék Bajnok leve szomorú áldozatja e' vad pártoskodásnak.

Azon hegyágazat-is, melly Abaujt és Zemplényt hasítja egymástól el, bátor fészket adott erdős fokain a' kor' szellemében háborgó Váruraknak. Itt élt Peteunch Zemplényi Ispán, Máténak hű bajtársa, erőt módot forralva Purustyán' falai között. Keserű szidalmakkal a' sors' keménységéhez, hogy Hazája' szent szabadságát Róma' tetszéseinek martalékul hagyja, nehéz borúlatként dagadoza haragos lángjai-

ban, 's lecsattogva bérczein fegyverével, bezudítá a' szomszéd Megyék' terűleteit. 'S találá-is nyugtalan lelke részvevőkre, kivált Omodénak fijai Miklós és Dávid gyűlevészt hordva zászlóji alá: de minekutána a' mindvégig rettentő Trenchényi' kimultával az ellenkezés' legerősb sugára letűne, a' régtől vert sebeket békenyugalmakon enyhíteni hajlottabb Urak lassanként magára hagyák az erőlködőt. Peteunch változatlan marada, miként a' tölgy midőn fergetegek' dühe tépi ágait: de a' Király 's az Ország' Nagyjai véghadat küldvén Purustyánra, a' megátalkodott Zendítő Ztropkou' várának vadonjaiba szoríttatott. —

„Elnehezülél mostoha sors! éltem felett: „de én csapásaidra nem dőlök el;" ekként gyötrőde a' magába vonult, Őseinek fegyvereihez függesztve kardját, melly olly gyakran csilloga a' csatákon karjának erejével. „Hadd nyugodjon „a' bajnok' eszköze, midőn a' férjfiui vitézség „kajánsággá törpíttetik!" 's egészen elfordúlva a' világtól, szüntelen komor magányban sötétkedék mint hegyei.

Csak egyetlen magzatja, az anyátlan Hedvig volt még a' tárgy, melly felvidíthatá bús napjait, Hedvig, a' szépség 's virító kor' bá-

jaiban fejledezve, ki őt vissza ifjuságának édes álmaira vezetgeté. Gyakran mérgelődött Peteunch a' végzet ellen hogy fija nem születék, kit égő bosszujának felneveljen: de a' keserűség majd forró szeretetre olvadozott, a' mint leányában férjfiui tulajdonokat vön észre. Hedvig' érzéseinek mindenikéből feszengő tűzlélek sugárzott-fel, melly magas tettekben vágy kiömleni szabadsága' zárai közzűl. Hő szorgalommal nevelé azt benne az örvendő atya, asszonyi természetét kivánván edzeni a' külvilág' bajai ellen; sőt szilajabb kitöréseiben-is csak azon erőt látta, melly nem egy könnyen fogna hódolni az elfajult kor' pulyaságinak. Szikráztak szemei ha elnézte, mint szökik-fel tomboló ménjére a' bátor leány, vadak' nyomozásiban hegyet-völgyet futni-be, zivatar közepette-is, mindannyiszor elbizakodva öntetszetében, hogy a' férj, kit ő választand majd egykor leányának, nem puhulhatand el a' bajnok Nő' oldala mellett. Hazáját mint legfőbb jót szeretni — ez volt a' nagy irány, mellyhez a' lángszívet szűnetlen' hajtongatá: de a' hazafiuságnak buzgó érzetcivel abba egyszersmind saját keblének szörnyű indulatjait-is általönté. Igy hatalmazott-el Hedvigen a' szertelen hév, melly a' ter-

mészettől szelídre alkotott asszonyisággal olly annyira ellenkezik. — A' visszás intézés által belsőjében felforgatva, bizonytalanúl szállongott a' férjfi-leány csapongó képzelgéseinek szövevényein, hol sem érzeményei, sem akarása világos nyugpontot nem találhatván, nemének titkos vonzódása mélyen de zavartan borítgatá lelkét a' sejtések' homályaival.

Egykor megfáradván Hedvig a' vadászatban, magányosan pihent a' ritkásabb erdő' enyhelyében. Az út közel vala. Dalolva sietének-el azon a' munkások haza felé: csak egy fiatal pár szomorúan maradozott-hátra a' többiektől. Hedvig észrevévén őket magához szólítja 's okát kérdé szomorúságoknak. Előbeszéllé ekkor a' férjfiu, hogy ő a' leányzót szereti 's attól szerettetik, de ő maga szegény lévén, a' Leány' atyja öszveházasulásokat nem engedi. — „Ti szeretitek egymást!" szól Hedvig, 's egy nem ismert érzés hajnalong kebelén: és lekötve karjáról a' gyöngyszorítót a' panaszlónak ajándékozza. Háladatosan borúl a' két Szerelmes jótevője' lábaihoz, 's öröme' nagyságában eltávozik. Hedvig mély andalodásba merüle: az épen hanyatló nap aranypirulattal játszodozott gyönyörű arczulatján, a' fák' nyildoklásai közzül.

Ló-dobogás zavará meg az uralkodó csendet, 's minekelőtte feleszmélt volna a' tündér álmodozó, egy idegen ifjú alak tűn szemébe. Édes borzongás futja végig, midőn szeme a' hűledező jövevény' tekintetével öszveakad, magasb kéjbe csapongtak pillantataik, 's egy még soha nem érzett rendület villant kebelén keresztűl: kedveltető nyájassággal üdvezli a' szép lovag, szónak ered, ajkainak édelgő hangján felejté Hedvig a' mondottakat, 's még is elérté — az ifjú leszáll, hozzá szövetkezik, lelket mutat minden igéje, e' találkozást szerencséjének, magát pedig midőn a' Szűz Atyjának nevét kiejti, boldog szomszédjának nevezvén. E' közben a' kürtök rivadoznak, Hedvig' vadászai közelgenek, 's az ifjú esdeklően kérdi: részesűlend-e még a' viszonlátás' örömeiben? egy lángtekintet lön a' válasz, melly szivéig lövelle. Hedvig felpattana lovára 's eltűnt.

Álmélkodva néz utána Ákos. — Robert Károly' Udvarában nevekedvén ő tele dicsvággyal, nagy reményű tehetségeinél fogva fényes polczokra készítteték: deli külsője 's vidor lelke miatt, az asszonyi világ' bálványa. Most jöve a' vidékre széles jószágaiba, mellyeket édes Atyja, Mychk, az Uralkodó-Ház iránt bizo-

nyított hű szolgálatjai' díjában Királyi adomány mellett nyert. E' véletlen öszvejövetel, Hedvig' szépsége, 's különössége melly valóján elöntve volt, elragadák őt, és a' forró vágy, ama' daczos Peteunchnek leányát — ki az Udvarnál félelmetes vala inkább mint gyülöletes, meghódítani: lángola keblében. Az alkony inté utjára a' késedezőt.

Mély gondolkozásban találá Atyját a' hazatért Hedvig 's e' néma komolyság kivánatos volt előtte, mivel boldog érzeménye a' szép ifjúval kéjledezhetett, míg a' ragyogó esthajnal olly bájlón tündöklött le álmai közzé. Hosszasb hallgatás után Peteunch világot parancsol, 's maga mellé szólítá az édesen ábrándozót „Hedvig!“ úgymond bizodalmas hangon: „ma mult tizen-„nyolczadik születésnapod, érettkoroddal ideje „tudatnom jövendődről gondos szándékomat. „Napjaim hanyatlanak, azért férjet választék „számodra.“ Hedvig elhalaványúl. — „Thol-„dy Bothond kedvelt Barátom' fijának szán-„tam jobbodat; ismérkedj-meg a' gondolattal, „hogy tőlem 's eddigleni szabadságodtól meg „fogsz válni. Néhány hónap mulva megjele-„nend; úgy hiszem, választásommal megelégszel. „Maradj híve — Anyád nem volt nekem az!“

Itt homloka elkomorúlt, szemei vadon tüzelgének, 's mintegy meglepetve a' multaktól, egy szekrényt nyita-meg, 's egy aranyzott poharat vön elé. „Vedd ezen poharat emlékül ez órára. „E' pohárból Anyád halált ivott.“

Reszketve nyúlt Hedvig a' pohár után. „Tudd a' történetet, szól tovább Peteunch. „— Még alig voltál másod-évű, midőn fegyve„reimmel a' honi Fondorlók ellen küzdni menék, „kik Hazánkat Károlynak árulgaták. E' vidé„ken lakott ekkor egy férjfi, ügyünknek szin„lelt párthíve, de mint fényre jött álnoksága ké„sőbb mutatá, a' Nápolyi felekezet' barátja. Ez „vadlángokra gyúlada fel Nőm iránt. Házamba „csusszan távollétem alatt, — 's győz ördöngös „incselgéseivel itt — győz az asszonyi tisztasá„gon; meghajlott ez. Kártörvendve simúl-vis„sza a' gonosz. Töredelem szállja meg ama' bol„dogtalant, 's a' mint jövetelem' hírét hallotta, „a' szégyen 's igaz bosszú elől mérget vett e' „pohárból. Én már csak sírját lelém. — Ret„tentő példája ovjon meg illy tántorodástól!“

Égő arczczal 's eltökélve „Meg — igen Atyám! megőriz az engem! mondá Hedvig, de szeretnem kell a' férjfiút, kit jobbomra méltatok: fogom-é pedig szerethetni azt, kit te választál

nekem ?“ ’s mint egy álomba látván az ifjút, érzelmeitől elkapatva, a’ mái történetet kibuzogtatja ajkain. Midőn az ifjút nevezé, méregre lobbant az öreg. „Poklokra e’ névvel!“ ordít, — „az istentelen csábító’ fija ő? Hah! birtokára vágysz .... ’s a’ feldühűlt szivből rohanó átok ölé el nyelvén a’ szavakat.

Mélyen megrázatva vonúlt Hedvig szobájába. Késő éjjel ablakához álla zajdult érzeményeiben, a’ táj felé forgatva szemeit, hol Ákost megpillantá, ’s hajnal’ hasadtakor már nem tudva azon helyre vonták érzelmei. Oda jött Ákos is ohajtozása’ szárnyain, ’s az új indúlat mélyebben gyökereze a’ leány’ szivében. Ott látá őt többször is Atyja előtt rejtegetvén boldogságát, mellyet a’ titkolódzás még inkább szépíte. Egy szép vidám napon gyors léptekkel siete ki Hedvig a’ vár’ kapuján. Atyja megpillantván őt, utána kiált; de az álmodózónak nem vala most érzéke azt hallhatni. Peteunch gyanítván a’ rettentő titkot, leányát nyomon követi.

Az erdőben sürű lomboktól ernyezett pázsiton találta Hedvig Kedvesét. Édesen csattogott a’ Fülmile körűltök. Szerelmet látszott lehelleni a’ természet, az lángolt Hedvig’ kebelében is. A’ fennven lobogó indúlat elenyészti

minden eszméletét, ég föld eggyé olvadoz szemei előtt, és szive, lelke a' kimondhatatlan kéjgyönyörben lankadozván el, kedvese' ringató karjai közt ébred-fel — „Tiéd vagyok!“ rebegé, lángzó tekintettel 's e' perczenetben egy dárda zuhan el mellettök. Elszörnyedés' hangjain sikolt fel Hedvig oltalmazólag dőlve Ákos' melyére. Atyja megettök állott. „Hah gyalázatos!“ riad; 's erőszakos vonaglatokban kapkodva fegyveréhez öszveroskad elősietett szolgájinak karjaikon. Leányát a' Gyülölt' karjai közt látván, felbőszült érzése szertezuzá porhanyú hajlékát. Szörnyűt hala. Dermedve néz Hedvig Atyjára, 's a' lelketlen tetemre omlik. Lassan emelkedve azután az ifjúhoz őgyelg, ki mélyen illetődve álla ott. „Most, most tehát!“ mond bús elszánással, „egészen Tiéd vagyok, vagy Atyámat követem.“ A' várba viteték a' halott. Hedvig irtóztató némaságban követé lelketlen Atyját.

Gyász borúla-el Ztropkounak vidéke felett. Rengő zúgással kongtak le a' várharangok szerteszéllyel a' hatalmas Úrnak nem vélt halálát hirdetgetvén. A' történet szörnyű alakban 's viszongó képzetekben szállonga szájról szájra a' nép között, 's nagy számú sokaságot csődíte öszve minden tájról a' torra. Néma tépelődéssel látja

Hedvig a' halotti készületeket; de rettenet zajlong keblében. A' természet' szava előrendűl nagy érzeményei' zavarából, 's atyagyilkosságot kiált fejére. Mentegeté ugyan indúlatja vadlánggal égvén a' jövendő felé; de magzati szíve' marczongló fájdalmit csalfényével nem olthatá el. Minden látogatást eltiltva szobájától, szótlan, könyűtlen sinlődve merengett.

A' temetést megelőző nap' végső alkonyán bús hangzatok serkenték fel az egyedűlkesergőt mély süllyedezéseiből: Szerzetesek' karéneke volt az, kik ájtatoskodni jövének a' halotthoz, szomorgó kintorna közt. Hedvig' keblét kín' dühe tépdelé, 's öszveszédűlt a' látvány felett. Az örök elválás' gondolatja, 's egy szózat, melly belsője' mélyéből lágyula fel, titkos erővel integeték bocsánatért esdni Atyja' hidegűlt lábaihoz; oda támolyg.

Mély hallgatás uralkodott mindenütt. A' fegyverpalotának ajtaja enged a' lassu nyitásnak; keskenyen nyulongó goth ablakai borzasztó rémzetek gyanánt mozdulatlan remegtek az éjjeli lámpa'csillogásiban, félelmesen az ősi melyvasak 's pánczélok a' feketén szőnyegezett falakon halotti pompára idomítva. Hidegen suhogott bé az éjfél' szele. Eldődeinek lelkei látszattak körűle lebegni, 's felette itéletet tartani. Középen a'

gyászalkotvány vértesen fekvő halottjával: arczvonásiba harag tapadott; mellette cserág-koszorúzta kardja tömérdek paizsa felett, Hedvig érzése' iszonyúságában térdre omlott: „elölheti é az átok magát a' tiszta szerelmet?“ így zokog: „és Te, ki engem forró szivemnek indúlatival ápolgatál Atyám, o áldj, áldj meg békehonodból! — Ákos! Ákos!“ — —

Közel állott ő vígasztalni a' Kesergőt. Hosszas tusakodásin, eljöjjön é a' temetési gyülekezetbe? győzött a' nehéz gondolat: szerzőoka vagy a' szánandó árva' veszteséginek. „Nálad vagyok bús szenvedő, megosztani, enyhítni fajdalmidat!“

„Ákos!“ mond a' felrezzent leány, „te itt?“ 's felhevűlt indulattal kezénél ragadván az ifjút, „itt“ úgy mond „e' szent helyen, 's ezen órában kötöm le hűségemet: — Szerelmem, e' lélek, 's mindenem Tiéd!“ 's elővevén Anyjának szomorú hagyományát, a' poharat, elbeszéllé a' történetet, e' szókkal fejezvén be: „Illy véget érjen a' hitszegő!“ Fagylaló rettegés fogta el az ifjút, minden szelídebb érzemény elfásulva szorult vissza melyébe.

Peteunch letétetett elhunyt őseihez. Hedvig mély fátyolban, elvonúlva az emberek'

szemei elől, mellyek tőr gyanánt sebzék szívét, hév bánattal gyászolá édes Atyja' elvesztét; de fájdalma idővel enyhűle leginkább az indúlattól, melly Ákosért ége. Erős ragaszkodással hitte magát jegyesének, noha büszkébb vala ennek érzetében hogy sem hiedelméről vallást tegyen. Tekintet és tartózkodás nélkül vett részt társaságában, vele mulatozott, vele járdalt karöltve erdein; csak benne 's általa élve mindene kivánt lenni hogy szerelme' lánczait örökléthe általfüzze. Ákos nem lehetett az elbájolásig szép Hedvig 's határtalan hajlandósága iránt érzéketlen — sőt még a' hölgy' szabadabb délczegsége is gyönyörre ragadozá — Boldog míg a' es pongó lángokat viszonzá! de hűltebb eszméletének sugallása e' szövetségnek állandóságot nem igérhete. Nőttön nőtt Hedvigben az indulat, de a' komolyságot nem üzheté el, melly sötéten boronga természetén; titkos félelemmel tölté az bé Ákos' kebelét, rettegve a' lángszerelemtől, melly őt oldhatatlan lánczokkal szorítá ugyan, de fellengző vágyait ki nem elégítheté: mindazáltal sorsát a' leányéhoz látván kötve, lekötve maradt.

Míg ezek így folynak, háború üt ki Dalmátországban. A' Király hadi erőt külde Velen-

czére, hogy az ennek oltalma alá pártolt Jádra városát a' Magyar Koronához visszahódítsa. Fegyverre szólíttatott Országunk' Nemessége. Az öszvesereglés' híre Ákos' dicsszomját felbuzdítá, ki azonnal kész vala követni a' tábor' harsogásait. Hedvig fellengzőbben érezett, hogy sem kedvesét a' hőspályától visszatartaná: sőt újabb érdemdíszben ohajtván a' vitézt ragyoglandani, maga ösztönzé a' Haza' szolgálatjára; 's csak nehezen állott-el a' szándéktól, őt követve tapasztalni a' harcz' veszedelmeit.

De az elválás' órája Hedvig' előérzéseitől megnehezült. Forrón szakadott-ki egy könycsep szép szeméből, — néma fájdalomban törlé azt le a' leány hév kebelén. Ákos búcsúza: szótlan kíséré őt Hedvig az erdőségen, szerelme' örömeinek 's atyja' halálának titkos tanúhelyéhez. A' lángérzemény' leghatalmasb kirohantával omla itten az ifjúnak karjai közzé, „Ákos!“ szóla reszkető hangon: „e' hely' árnyain enyészet lappang; — ádáz kezekkel fogja-be a' lét' körét, de nem bírhat a' szerelemmel. Itt, itt szövődék alakja végzetemnek. „— Élj boldogúl!“ — Hedvig bánatosan vis-

sza vára felé: Ákos tágultabb kebellel a' dicsőség' lenge távolába.

Indulásra várt a' Nemesség Rákos' mezején, midőn Ákos Pest alá érkeze lovagjaival. Gyorsan tevé meg innen útját a' bátor sereg rövid idő alatt benyomulva Dalmácziába. A' zendülés néhány ütközetek által megzaboláztatott, 's Velencze egyezésre lön hajlandó. Ákos valamint a' csatákon úgy a' frigykötésben-is fennten kimutatá jelességét atyjának oldala mellett, kit a' Király a' visszaszerzett béke után Illyriai Helytartóvá neveze-ki, fijának érdemeit ékes arany láncczal jutalmazván.

De más jutalom készült Ákosnak Visegrádon: mert a' Királyné, ki őt kedves Tárnokja' fiját nagy kegyeiben tartá, Drugeth Fülep akkori Nádor' unokájával, a' ritka szépségű Olíviával kivánja vala öszvepárosítani. Megjelen az ifjú a' fény' helyén, 's csudálásra olvadoz. Olívia, miként a' kertek' feselő rózsája virág-társai között, díszremekje a' Királyné' Udvarának: eleven vidámság vetélkedve asszonyi szelídséggel tündökle szemeiből és lelkéből — mint midőn a' harmat' gyöngyei ápolva

enyhítik a' rózsa' keblét kecsegtetőbb lángokra szerteömlő illatozással. Ákos tisztelet' érzeményivel közelíte feléje, ohajta, 's a' két szív öszvehangzott szerelmében. Mosolygva tünt-fel 's tettekben gazdagon a' Jövendő az érdemre törekső ifjúnak, 's az özön remények' szárnyai száz egekbe röpítgeték a' boldogat. Sírva lebegett néha Hedvig' alakja csendesb óráji felett; de az angyali-kellemű Olíviának szelíd lelke mindég a' jelenlét' örömeihez bájolá a' sötétlő visszaemlékezést. Ha tett ollykor öszvehasonlítást, egész valója csak Olívián nyughata-meg; 's az Udvari élet' ragyogásitól a' messze leány — feledékbe süllyedt. — A' fiatal tűz leginkább vonatik a' különösség' ingereitől: a' férjfiu valót akar, valót keres társasági életbe szövetkezve nyugottabb kivánatival; így Ákos a' Hedvig' ölében egykor töltött arany napokat, most ifjusága' merészebb álmainak tekinté.

Az öszvekelés' napja elhatároztatott. A' szép pár' híre egész országon elfutamodván, beszállott rövid időn Ztropkoura-is.

Földhez sujtá ez Hedvigét. — Minden csep vére elakada: de egy gondolat villantja ke-

resztűl homályos lelkét, gondolat, melly nagy és erős, mint szerelme. Közel tanúja kiván lenni a' hallott történendőnek, 's titkon rendbe-hozván dolgait bús várában, egyik hű szolgájával útnak indúl Visegrád felé.

Üvöltve röpűltek a' szelek téren-tetőn, a' mint e' két Vándor a' Duna' partjaihoz vergődék. A' folyam szörnyű zajlongásban dühödött: tajtékzó hullámaira rettegett bocsájtkozni mindenik révész. Kínosan néz-fel Hedvig a' magasra, hol a' királyi-vár olly büszkén vesztegel az időnek — 's levonván balkarjáról a' sorgyöngyöt, párját a' szerelme' hajnalán elajándékozottnak, egyik hajósnak nyujtja, kérve kéri, 's kínszeríti az általvitelre. Végre elindíttatott a' csolnok, vészből vészbe hányatva a' dúlongó habtorlatokon, de az elszánt leány égő vágyaiban csak fel! csak fel! — Zsibonga már a' nép a' vártemplomban, melly oda számosan tódúla-öszve a' menyekző' pompájára, 's a' rend kevés vártatva megindúl: aranyban és ezüstben tündöklött elé a' Nemesség, míg a' fejéren-öltözött koszorús lyánkák virágutat hintegettek a' boldog párnak. Halál' sohajtása ütődék-fel Hed-

vig' melyéből, midőn Ákost megpillantá, 's miként lépdel érzése' nagyságával az oltárhoz gyémántokkal 's örömmel sugárzó menyasszonya mellett. A' Király 's Királyné' megjelenése dicsőségre emelék az ünnepet; 's midőn e' Fő Méltóságok drágán hímzett üléseiken helyt-fogtanak, előjön a' Papság 's az öszveadás' rend-tartása elkezdődik. Szédítő zavar éjjeleze Hedvig körűl. A' világ ingadoza lelke előtt, 's a' mint Ákos' ajkain a' rettenetes „Igen!" kilebben, szívét hasadozni érzé. Fogyaték erőjének maradványain alig tántoroghata-ki: Atyjának lelke nyita neki ösvényt által a' sokaságon.

Meg vala immár kötve a' szent-frígy, 's az örvendő-gyülekezet menyekzői lakomához ült-öszve. Örvendő magas Éljen! — kiáltások hangozának-fel a' Királyi-Háznak 's az új párnak, trombita-harsogás között. Egy öreg szolga lép ekkor elő 's poharat hoz a' Vőlegény felé: ez ijedten kap utána, 's vér loccsan-ki belőle az asztalra melegen feccsentve bé a' kéjelgő menyasszonyt — Ákos öszveomlik. A' vendégek kíméletlenűl ragadják-meg a' vakmerőt. Chombord, az öreg szolga, asszonyához vezeti a' felzudultakat — Hedvig vala ez; melyébe tőr

dőlve, kezébe irás szorítva e' foglalattal Ákoshoz: „Vedd e' poharat! mérget ivott abból a' hűségtelen — a' hűség szíve' vérével tölté-meg azt".

Peteunch' birtokai a' koronához estek-vissza. — Hedvig' sírhantja magányosan emelkedék a' Dunaparton.

Feleszmélt Ákos veszteségi érzetében — megismérni nyereségét.

* * *

Sokáig tartatott e' vérpohár a' Ritkaságok' tárában: szomorú története szájról-szájra hozatva-le hagyományul szelídebb jelenkorunknak.

B. K.

NANDOR-FEJÉRVÁR.

(1073.)

1.

Fellobbant Salamon a' hadhír' jöttére,
Parancsolta gyűlni bátor Vitézeit,
Hogy bécsapjon velek Bolgárok' földjére
Kik titkon rablották országa' széleit:
'S mint a' mennykő-zápor a' tölgyeket
Úgy zuzza terítse szélytt testeket.

2.

Véres kardot zászlót a' had' hívó jelét
Minden tájékokon körűlhordoztatja,
Hogy a' vitéz kösse oldalra fegyverét,
Álljon-ki mint Honnja' méltó nagy magzatja;
Zalánkemén legyen gyülő-helyek
Mert ott egyesűlni kíván velek.

3.

Nem hullatott könyet a' serdülő vitéz,
Anyjának sem leve a' harcz' jele, gyilok.
Sőt monda: menj fiam, légy olly mint a' szélvész,
Ha meggyőzetve térsz hozzám, akkor sirok.
'S atyját is pillantván fegyverében
Tűz éledt a' legény' belsejében.

4.

A' lesben élő hír tarkázott szárnyain
Bulgáriának is suhog tája felé,
Keresztűl-röppenvén a' hegyek' ormain
Holló-sereg gyanánt robban néhol elé,
'S míg a' hőshez komoly szóval megyen,
Iregve hajlong a' félékenyen.

5.

De Gyula hálát mond e' hadra-hivásnak;
Nagy két barna szeme fegyverére fordul,
Megveszi ez díját a' Bolgár rablásnak
Kiált 's keserűen könye reá csordul:
„Ilka! ha tégedet fellelnélek
Egész Nandorral nem cserélnélek!"

6.

Hozzák daczos ménjét, melly már rég nyugodott,
Mert bánat ülte-bé kebelét Urának
A' mén tüzet tüszkölt, szökött, ágaskodott,
Zabláján tajtékja ered haragjának,
Míg végre vitézét megismeri
'S vele fellegekig a' port veri.

7.

Salamon is jő már összegyűltjeivel
'S azokat menttében vígan ébresztgeti,
Ámbár huszig haladt csak esztendejivel
Még is csapatjait biztosan vezeti;
Győző lévén előbb két csatában
Erő 's lelkesedés él karjában.

8.

Bérontván a' Csehek Trencsény' környékére
Hazájok' keblében rázta-meg azokat;
Hijában állott ki földjök' főbb vezére,
Opos füstbe űzte minden bizalmokat.
E' tűn a' Királynak most eszébe
'S várja Bátor Opost seregébe.

9.

Másik győzedelme zúgó táborának
Hős-hírrel Kerlésnek tölté-be halmait,
A' hol Gejza Herczeg, magzatja Bélának
Butákká tördelé a' Kúnok' nyilait;
Ez jut a' Királynak most eszébe
'S várja Gejza bátyját seregébe.

10.

'S hozzá délczeg zajjal hamar el is ére,
Messze tündökölvén Vitézi' kardjai;
Ő a' nagy hős ellen, nagy hősök' vezére
De a' gyöngébbekhez szelídek szavai;
Jóltevő nap a' Honn' békéjében,
Zivatar-hajtó szél had' tüzében.

11.

A' Király köszönté ifjak' hév szavával,
Gejza férjfi csenddel tészi tiszteletét,
Itt vagyok mond, Bihar 's a' Nyírség' hadával,
Kik közűl mindenik od'adja életét,
Midőn határát a' szép Hazának
Csorbítni tolvajlók kiállának.

12.

Égvívó merészség' díszes pompájában
Tünik-elé Gyula jó Királya mellé;
Együtt nőttek ők fel Endre' udvarában,
'S titkát mostan szeme hevesbben lövellé,
Mért e' bú? Leventám, szól Salamon,
Eszre veszed, ez mond, majd kardomon.

13.

Eléáll Opos is ereje' hirében,
A' Cseh hőst-kioltott kard függvén oldalán,
Lehel Vezér vagyon harcza' örömében
Czifrásan kivésve testfedő paizsán;
Habos paripája nyalkán hányja
'S meg-megkotszan zörgő buzogánya.

14.

Elhozta Ján Soprony' hadverő seregét,
Mint egy sötét fenyves állott az mellette;
Morczan zörrenté-meg György és Bors fegyverét,
Mikor szemét rájok a' Király vetette.
Vid halált kiáltott Bácscsal arra
A' ki fegyvert emel a' Magyarra.

15.

'S harsanva terjedez ezek' táborában
Szittya-vérök' büszkén andalgó nótája,
Felkiált a' sereg harczra-buzdultában:
Fénylő névvel éljen a' Magyar' Királya!
Ne féljen senkitől, míg nemzeti
Szabadságát népe érezheti.

16.

Megörvend Salamon, víg jelt ád lovának
'S könnyülve röpül-le tábora' sorain,
Körűlragyogva leng fénye sisakjának,
Palástjával a' szél játszodoz vállain,
Szépnek tartja sorsát örömében
Élhetni illy Nemzet' hűségében.

17.

Szabad föld' fijai! így szól Vitézihez,
Nandornak Vezére megcsúfolta szavát;
Lopva csatlá sergét Bolgárok' serg'ihez,
Dúlta velek Hazánk' őrtelen határát.
Vér omlott földünkön! földünkön vér!
'S a' védtelenűl hunyt most bosszút kér.

18.

Legyen! zúg a' sereg, kit egybe köt velünk
A' szép honni szózat 's koronád' határa,
Ne bántsa idegen, mert kardot emelünk
Az atyafi lelkek' zengő oltalmára,
Számot tartván egymás' segédére,
Igy lesz mindég erős Árpád' vére.

19.

'S elvégzik áltmenni a' Száva' habjain,
Hogy megreszkettessék a' csúf árulókat,
Igy lett. A' túl állott Görögök' nyilain
Es tüzén keresztűlhajták a' hajókat;
A' Görög már futott, itt hijába
Bízván vízben égő kanótjába.

20.

'S mikoron a' partra bátran kiléptenek,
Mindég gyulva bennek a' harcz' indúlatja,
'S kürtjeik sípjaik széllyelzengettenek
Bámult rajtok és hűlt Szervia' magzatja,
Milly fergeteg csap, mond, e' hazára!
Mért mentünk az övék' tájékára!

21.

Meglátják a' Hősök a' nagy vár' tornyait
Hűségtelen Belgrád! mind így kiáltanak,
'S megállván a' Király, hallják e' szavait:
Bajnokaim hírért dicsőn itt vívjanak.
Gejza komoly. Nézi a' tájékot
Sokan kapnak itt szól örök álmot!

22.

Gyulát félig hosszú 's bánat fásítgatja,
Félig egy szép remény csillagzik lelkében;
Kereső szemének andalg pillantatja,
Ilkát látja véli minden sejtésében,
Ha kapná, győzelmes ohajt lenni,
Ha veszti, a' holtak köztt pihenni.

23.

Elterűl a' tábor Nandorvár' vidékén
Ijedezés rohan lakosa' szívére,
Fennakad a' szózat a' vőlegény' nyelvén,
'S a' Magyarnak félve pillant fegyverére.
Reszket hogy ő meghal 's majd mátkája
Leszen a' győzendő hős' prédája.

24.

Futnak bátrabbjaik nézni a' bástyára,
Megzavart szemeket Gyulára szegezik,
Hirtelen tekíntve egyik másikára
Ki az az ifiú hős? szepegve kérdezik;
Tavasz van 's felhője, állásában
'S melly erő rejtezik pánczélában!

25.

A' szomszéd szomszédhoz szalad jajgatással
Tüzet-vesztett szóval festi az inséget,
Ámbár egyszer-egyszer önbátorítással
Férjfiasan akar szívni merészséget,
De a' magyar hírre emlékezik,
'S bátor feltettéről felejtkezik.

26.

Azonban elszánást gyujtogat népébe'
A' várnak tűzkaru délczeg Kapitánya,
Minden kapu' kolcsát ragadja kezébe
'S keményen esküszik hogy azt kardra hányja
A' ki gondolkodván haláláról,
Nem lökné a' Magyart a' bástyáról.

27.

Gyalázatnak mondá, mikor a' férjfi fél,
A' ki veszélyekben vívja dicsőségét,
Melly mint az esthajnal' ragyogása úgy kél
'S jövendők bámulják lelke' erősségét,
Fogja hát mindenik fegyvereit
Védje honnját, hölgyét, gyermekeit.

28.

Nyargal piaczain zsibongó várának,
'S hol az egybe-futó asszony-népet hallja,
Félelmet elűzni törekszö szavának
Csapodár hangjain ezt is vigasztalja,
Hogy kürtje ha csatát jelentene,
Férje' nyakán egyik se csüggene.

29.

Ilka remeg reméll a' Vezér' házában
Ilka, Hunniának legvirágzóbb szűze,
Kit elébb egy Bolgár, vad prédálásában
Magával ragadván, Szerviába űze,
'S Nikétásznál rabnak bémutatta,
Ki a' szép hajadont megtartotta.

30.

A' leány' fő neme 's bájoló termete
Nikétászt sok ízben tűzbe zavargatá,
De mindég komoly volt ennek viselete
'S nemes büszkesége visszariasztgatá;
Rajta más ifjak is bámultanak,
De édes szót tőle nem kaptanak.

31.

Mindég vágyott szíve a' vonzó Honn felé,
Titkos bú szendergett andalgó szemein;
Kebelét habozó vágyódás emelé,
Csüggedezett öröm lengett érzésein,
Fájdalmai némán maradának,
Panasz' lágy hangjában nem oszlának.

32.

Ki is űzte volna súlyát keservének?
Hideg bizodalmu a' más nyelvnek fija,
'S így víg körében is mások' örömének
Csak sohajtott 's mindég volt valami hija.
Gyermekkorát látott föld' tájai
Voltak gondolati és álmai.

33.

'S ha viradt a' reggel, első serkentében
Egyhez lövellődött tüstént gondolatja,
Még az estének is busító csendjében
Messze tájan maradt kedvesét forgatja;
Most a' had felköltvén bánatjából,
Szabadulni kivánt fogságából.

34.

Hirtelen a' várnak legmagasb tornyába
Hogy földiit lássa, menni merészkedett,
Látta 's örömhullám tolongott baljába,
Buzavirág szeme könyekben feredett;
Ha vállán tündéri szárny kelhetne
Honnja' gyermekihez röpűlgetne.

35.

„Hazámon keresztűl-evezett fellegek,
Ha ti meg tudnátok azt nekem mondani,
Hogy él e? otthonn e? vagy itt e' seregek
Közt áll Ő, Ilkáját megszabadítani!"
Ezt mondja 's az égnek tág ürében
Tévedezget, szíve' ömledtében.

36.

Salamon' Vitézi másnap a' falaknak
Mint a' mennykő' zaja akképen esének,
De nem öntheték-ki mérgét bosszújoknak,
Ámbár ezer próbát a' bástyán tevének.
Hah! zúg a' Kapitány, míg meg nem öl
Engem az éhség, nem lesztek belől.

37.

Bosszúban feredő harag gyujt szikrákat
A' győzödelmetlen Királynak szemében,
Lángolva ingerli mind a' katonákat
Villog a' halálkard ezek' bús kezében',
Mellyre hívják a' várbélieket,
De azok nem hozzák fegyvereket.

38.

Nikétász a' görög Császár' segédére
Várt és akkor akart harczra kirontani,
Ha ő kísztett-fel, mond, a' Magyar' földjére
Most se hágy-el 's váram fenn fog így állani,
Népemet a' szükség nem bánthatja,
Készen elesége' halmozatja.

39.

Megveti a' Magyart ebbéli biztában
'S jó reménnyel várja kémelő követét,
Átalkodott szívvel jár palotájában,
Híresnek álmodja előre életét;
„Segéd jő" mondja is egyszer őre.
'S fut hamar a' bástya-faltetőre.

40.

Látja a' levegő' távol kékségében,
Hogy ott hadisergek fel-alá rohannak,
De olly zavart is hall határa' részében,
Mint mikor a' felhők összetolonganak,
'S csattogva zeng az ég' harsogása
'S messze zúg a' dörgés' hangozása.

41.

Majd a' Görögöknek sergét észreveszi
De úgy hogy már űzik Gejza' hőskardjai,
Megharagszik erre, gyúl hűl mérge, eszi,
Átkozzák balsorsát káromló szavai,
Paripáját gyorsan elhozatja,
Készül hogy a' kaput kinyittatja.

42.

Rajta! csapjunk rájok, kiált seregének,
Örök szégyen a' ki visszafordul annak,
Kezét nyujtá három hős Szaraczenének,
A' kik vívni halni értte készen vannak.
Sokszor dúltak ezek már ő vele,
'S fogyasztón, mint a' hév Szamum' szele.

43.

Annak tájairól jöttek tengereken
Tevékre felrakott arabsz eszközökkel,
Békeség nyugodván tulajdon földjeken,
Nem birtak feszengő ifjú vad tüzökkel,
'S örömöket lelvén zsákmánylásban,
Szerencsét kerestek csatázásban.

44.

És Nikétász őket kedvesen fogadá,
Mint a' kik Emíri vérből származtanak
Most egyik osztályát azokéhoz adá,
Mondván hogy prédájik megint feloszlanak.
Igy, dühöt lángozva néz hadjára,
'S kirobban a' Király' táborára.

45.

Jösz hát? zeng Salamon, most tudlak becsülni
Mert a' nem remegő síkra száll kardjával,
Zúgja 's Vitézinek int harczra hevűlni,
Hogy győzés fejlődjék szép borostyánával,
'S Opost paripája nyalkán hányja
Karjában fenyít már buzogánya.

46.

A' három Szaraczén őt látja legelől
'S haraggal egyenestt neki száguldanak,
Nikétász a' Királyt czélozza jobb felől,
A' kinél Gyula, Bors, Ján 's Vid villámlanak.
Halvány várakozás ül a' várban,
Bosszú 's védés pusztít a' határban.

47.

Oda már az egyik a' hősebb Szaraczén!
Tűn az édes élet, huny szeme' szikrája,
Strucztollas turbánját szélytt tapodja a' mén,
Soha se látja meg többé őt hazája,
Testéért vív most még két pajtása,
Hogy annak ne legyen darablása.

48.

Nem engedé Opos, inkább a' Szívába —
Kiált legényihez, a' kik körűlvevék,
Utat vágott nekik, úgy tolták nyomába,
Irtózatost zuhant a' mint belé veték,
Nikétász széllyesztve nyargal erre,
Ezret vágynék ölni le egyszerre.

49.

De Gyula neki vág, 's a' mint tartóztatja,
Belsejét borzasztó gyanú környékezi,
Csatáját szünteti szíve' lángozatja,
'S Nikétászt merészen fenyítve kérdezi:
Nincs é egy magyar szűz a' váradban?
Ha van is, mond az, és tovább illan.

50.

Gyériteni égett Oposnak sorait
De Gyula, Bors és Ján hátba szorították,
'S nem győzvén védeni ijedt Bolgárait,
Kiknek egy csapatját Vid'sGyörgy szélyt hajtották
Felejti bújában fenyítékét,
'S várba lopja roncsolt vert seregét.

51.

Gyula egy sereggel tódulva követi,
Hogy benn lássa a' lyányt elzáró falakat,
Hanem ő hirtelen földre zökkenteti
A' hegyesre vasalt szálkás rostélyokat.
Úgy hogy tíz Bolgára künn rekedett,
Gyulának fájt hogy bé nem mehetett.

52.

Rakatja Nikétász a' nagy lakatokat,
Borúltan fogadja magas palotája,
Mérgesen csapja bé az ajtózárokat
Sötét lesz mint az ősz' fanyar éjszakája,
Szégyen' súlya marva űl keblében,
Megzúzott kevélység forr erében.

53.

Majd a' két Szaraczén szobájába lépik,
Nem szól — fájt volt néki látni csak kettejét,
Ne csüggedj-el! azok ekkép lelkesítik,
Ki csügged? élesen lövi ő zárt hevét;
Azért térítém-bé seregemet,
Hogy valóbban lássam győzelmemet.

54.

'S jutalmakat osztat elfáradottinak
Nagy vendégséget csap szárnyat-adó borral,
Hogy felejtsék terhét Opos' vágásinak
És majd el ne hagyják abban a' mit forral,
Mindennapra zsoldot bőven fizet,
Kardot nyilat ujra köszörültet.

55.

Az alatt künn Gejza már visszaérkezett
A' görög seregek széllyelüzéséből,
Hajlott Vezérökkel akkép szövetkezett:
Hogy nem csíp ezután a' Magyar' földjéből.
Megbeszélli most ezt Királyának,
Kihez Hősei mind beállának.

56.

Még hát az egy Nandor-Fejérvár vivatlan!
Mondák és mindenik tanácsát nyujtotta,
Gondosan Salamon, rendre zavaratlan,
Okos beszédiket végig meghallgatta,
Majd egy sereg ácsot keríttetett,
'S faltörő-kosokat készíttetett.

57.

Nyulnak a' fal mellett fel a' nagy állások,
Dongatják a' bástyát hol hozzá férhetnek;
De vastagok lévén a' sziklarakások,
Sok napok alatt is kevés kárt tehetnek;
'S a' bástyalyukakon ki, nyíl repűl,
Arra ki véletlen oda kerűl.

58.

Bé nem jöhetnek ők, kemény erős Belgrád,
Mondja benn Nikétász bízva bástyájában,
Majd töprengő lelke neki illy sugást ád:
A' Király és Gejza e' nap' munkájában
Seregekkel együtt megfáradnak
És nyomó álomban elnyugodnak.

59.

Ő akkor az éjnek másadik felében,
Lopva üt Salamon' alvó táborára,
'S halálhozó szélvészt indít seregében
'S nem ébred-fel senki többé hajnalára.
Titkon rázza testét gondolatja,
Néhány tisztjét hamar szólítatja.

60.

Barna szemöldökét összehuzván szemén
Bosszúállás üle bévont ajakára,
Az éjjel, mond ölés leszen Belgrád' terén,
Kirontunk a' magyar tábor' mély álmára,
Hanem ti senkinek ne szóljatok,
Csak a' sereggel fennmaradjatok.

61.

De megtudta Ilka ravasz indulatját
'S földijei' sorsa mélyen megilleti,
Sejtvén már Nikétász' dühös akaratját
Hogy őt is gyanúból még tán megöleti,
Tüzbe pattant szíve' lángoltában
Ekképen tünődött habzásában:

62.

„Fagylaló keménység fásítja szívemet,
Hová lett lassanként gyöngéded ösztöne?
Szelíden folyónak reménlltem éltemet,
'S most edzett bosszúnak foglal-el özöne;
Hidegen borzaszt-meg gondolatom,
Még is tevésére vonattatom.

63.

Csak ugyan nem viszek gyilkot a' Vezérnek,
Őretlen életet gyávaság bántani,
Ámbár sok kínzási tőlem bosszút kérnek,
Inkább kínszerítem csatát mozdítani.
Égjen a' vár. Ők is égettenek,
Mikor határinkra csődültenek.

64.

Tigris mód hányták szélytt a' gazdag falukat,
Elhunytak Szüléim súlyos kardjok alatt,
Én nem is láthattam puszta sirhalmokat,
Nekem halál helyett kínos fogság maradt.
Most félnek a' gyávák 's nem nézhetem,
Hogy győzés nélkül légy szép Nemzetem!

65.

Vessen bár ez véget hajnallott éltemnek,
Ne sirassa senki távol halálomat,
Ne tudja-meg senki ösztönét szivemnek
'S fujja és szórja-el egy vad szél poromat,
Elvesztém már minden kedvesemet!
Béhozom ez éjjel Nemzetemet.

66.

Isten hozzád, Édes! kit kebel-reszketve
Kifestvén, esthajnal' fényében néztelek,
Isten hozzád! ha most e' koczkát elvetve
Én árnyékká válva, talán elvesztelek.
De oh ha itt volnál, Egyetlenem!
Jer oh siess hozám, te Mindenem!"

67.

Epen ekkor hunytak a' nap' sugárai,
Elterjedt a' földön szárnya az estének,
Sötét gőzben álltak a' vár' fénytornyai
'S lakosi bíztosan elcsendesülének,
Az Anya nem sejtvén bús felhőjét,
Kényén czirogatja csecsemőjét.

68.

Kicsiny ártatlankám! alugyál suttogja,
Ne félj, a' Magyarság nem bánthat bennünket,
Vitéz Kapitányunk, omlását felfogja
'S majd megunatkozva elhagyja földünket,
Ismét ölelinti hív karjával,
'S az ártatlan szenderg jó Anyjával.

69.

Zúgva kél egy szélvész, a' házfedél ropog,
Ilka künn van benne rejtett kanótjával,
Haja feláll, szíve oldalához kopog,
Nem meri a' szikrát elvetni karjával.
A' szél bődül 's viszi szélytt röptében,
Ilka látja 's lerogy ijedtében.

70.

Nikétász ezelőtt kiküldvén kémeit
Titkon leskelődni ablakába üle,
Hol míg az éjfélnek várná lépéseit
Reá véletlenűl szendergés kerűle,
'S míg élete szunnyadt, álmodtában
A' Halált látja váz formájában.

71.

Kripták' mohos doha sárgállik homlokán,
Irgalmat fojtva néz meredő szemével;
Elfáradt könyörgés' könye csepeg nyomán,
Es ő kitörlőleg int vas vesszejével,
Mellynek megborzasztó kongására
Puszta leszen kunyhó 's király' vára.

72.

Siket hangon mondá: tudd-meg enyim levél,
Meg van már számodra vetve hideg ágyad,
Készülget sírodon lengni a' gőzös szél,
Híres lész, de nem fog teljesedni vágyad.
Nikétász felszökik kőpadjáról
'S verítékét törli orczájáról.

73.

Mint a' csattant villám szemét ugy vakítja
Bús világolása vára' égésének,
Döbbenve rohan-ki, őreit szólítja,
Káromolván őket, hogy hírt nem tevének;
Uram! most akartunk, ők szólanak,
Házaink mind lángba borultanak.

74.

Lovon a' Kapitány, Magyarok és a' vár
Küszködnek zsibongva tüzesült eszében,
Megint minden kaput ujra megnéz, bezár,
Bástyákra még több őrt küld-fel hevenyében,
Vágtat hogy a' népet bátorítsa,
És az égést hamar elnémítsa.

75.

Messze kitűn 's látszik a' láng' terjengése,
Felkél a' Magyarság; hangzik künn a' Király:
„Legyen ez éjtszaka eltöröltetése,
Ha nappal ki nem mert rohanni a' dagály.
Gyula, kardját köti oldalára
'S törekedve rohan a' bástyára.

76.

Tulról eleibe egy Bolgár is felhág,
De ő azt zuhogva mélységbe taszítja,
Beszállván a' résen, a' nagy kapunak vág
'S levervén zárait, dörögve megnyitja.
Benn a' Király a' nagy Geizával
Benn haragvó serge, szablyájával.

77.

Tíz vitézt küld a' vár' oltalmazójához
'S tőlök nemes tűzzel neki azt izeni:
Hogy ha jó letenni fegyverét lábához,
Nem fogja most népét 's magát eltörleni,
Az emésztő tüzet eloltatja
'S a' várhoz kegyes lesz indulatja.

78.

Hanem a' Kapitány fogoly lenni borzad,
Büszkesége inkább választ dicső halált,
Népe' fennmaradtán hév lelke túl szalad,
Sőt összekürtölvén, hozzája így kiált:
Égjen a' vár. Jertek ti csatára!
Vivjatok fényt e' csúf éjtszakára.

79.

Geizát találja elkeseredtében
'S porrá zuzni vágynék, neki vágásával,
Mint két boglyas cserfa az éj' szélvészében
Ollyan a' két bajnok szikrázó kardjával,
Lovaik horkanva ágaskodnak,
'S majd rólok leszállva viaskodnak.

80.

Gyula félre vágtat az utszák' sorain
Ha valahol a' lyányt, az édest láthatná,
Bár egyedül szállong, de hősi karjain
Sürü csoporttól is hogy elragadhatná,
Bőg a' szél és a' láng szélytt világol
De Ilka, szép Ilka nincsen sehol!

81.

Halálra elszánva Nikétász' őrei,
Külön csapatokban keményen szeldelnek,
'S oldalról csipkedő két Szaraczénei
Kevély bosszújokban sokat megjelelnek,
'S reménység kél bennök hogy kiverik
A' bérohantakat fegyvereik.

82.

Jer Opos! kiáltják, nem tudván, hogy rejtve
Hagyta künn Salamon vigyázni okosan,
De helyette őket döbbenésbe ejtve
Reájok hirtelen Vid 's György robog, rohan,
'S a' négy, földrengetve tusakodik;
Bács, Bors pedig más helytt villámkodik.

83.

Salamont ezekre a' hír' özönlése
Mint ifjut ösztönző hévvel áltlángzotta,
'S királyi Vezérhez méltó lett küzdése,
Mert a' Bolgár serget maga is bontotta.
Körülte mindenkor magyar népe,
Melly a' hős Királyhoz hűség' képe.

84.

Ez alatt a' halál Gejza mellé kerűl,
Kardjáról dohodtan a' sír' gőzét fujja,
'S Nikétász a' porba halaványon terűl —
Serge pedig elfut, hogy szugait bujja.
De a' két Szaraczén ezt nem tudván
Bízik, Vidot's Györgyöt hátra tolván.

85.

Más felől ezer hang összekeveredve
Zeng a' levegőben 's recsegve szaggatja,
Édes kedves Anyját halálra ijedve
Az ártatlan gyermek kéri hívogatja;
De szegényke marad emlő nélkül,
Vagy hogy Anyja látja hogy az mint hül.

86.

Égjen-el hát minden! kiált kis népének
A' háznak gazdája 's búvnék a' kard elől,
Hanem merre 's hová, itt ég, ott éltének
Szüntetőji vágnak jobbja 's balja felől.
Mindennek nyomába halál dobog,
'S feje körűl zuzó villám lobog.

87.

Igy tengett Ilka is az éjnek zajában,
Perczentenként várva elenyésztetését,
'S érzékeny szivének mély megindultában
Sajnálva tekinti a' házak' égését:
„Irgalmas Ég! sohajt, ezt én tettem!
Bocsáss-meg hevemnek, ha vétettem.“

88.

'S a' mint sohajt, néki czéloza egy Vitéz,
Ölj-meg hát szól hozzá, lebukva térdjére,
De az honnja' hangját hallván, szemébe néz
'S a' lángnál rá ismér benne kedvesére,
Dühét szelídülés olvasztgatja
Békévé lesz harcza' szikrázatja.

89.

Oh te! kit lelkemben mindég kerestelek!
Szól a' leány, ekkép nyerlek vissza téged?
Oh! kit éjjel nappal nem felejtettelek
Csaknem önnön karom által leve véged
Mond borzadtan Gyula, neki örűl
'S mint védő oroszlán vészi körűl.

90.

Nem rettent é az éj visszanyert kedvesem?
Látod a' sok holtat, ne tekints reájok;
Szinte én is félek most már hogy elesem,
'S tégedet elhagyva megyek ált hozzájok,
Rettent szólott Ilka, édesének,
De így kellett Nandor' elestének!

91.

Megint harcz kél erre Gyulának karjában,
A' hős lyánynak mint hős kivánván tetszeni,
Azért a' kit megkap uj neki futtában,
Annak vele megkell, ha férjfi, küzdeni.
Sok élet' ajtaját felhasítja
'S rajta a' kit talál, kitaszítja.

92.

Nem úgy! nem úgy! kérte Ilka könyörűlve
Halomra döntenél te látom ezreket,
Mikor ellenséged földre van terűlve,
Ne bántsd az ártatlant 's nem-fegyvereseket;
Gyula megint csendes lett hirtelen,
'S oltalmában a' ki fegyvertelen.

93.

Bár tehát elhagynák már a' vágásokat,
Mondja most maga is, minden hatalmokban!
Kímélenék velem a' bús lakosokat,
Oltanák az égést a' még ép házakban.
De a' meggyült bosszú addig nem hűl,
A' míg vakult mérge meg nem enyhűl.

94.

Végre a' Bolgárok elhányják kardjokat
Csata-vesztett búval sírva könyörgenek,
Most a' Magyar szidván a' nem-bajnokokat,
E' pulyák hát, monda, foglyaink legyenek.
'S nem állván-ki a' Hős' ostromának
Jöjjenek gyermekink' játékának.

95.

Feltekint az égre Gejza e' tűz között,
Látja a' barna füst' bolygó kevergését,
'S minthogy a' csillagok' serge elköltözött
Látja az éjjelnek készülő tünését,
'S csendesíti Bihar' vitézeit
Tegyék-le a' halál' fegyvereit.

96.

Hajnal repedez már, kiált; elég, elég!
A' szép nap ne lássa a' bús életölést,
Salamon is felzeng, szűnjék a' dühösség!
Oltsátok mindenütt a' ropogó égést.
'S dugják a' Vitézek szablyájokat,
De magokhoz szedik zsákmányokat.

97.

Mint a' felhők mellyek külön égalj' táján
Szórtak a' vidékre rontó villámokat,
'S hegy-völgyet rendített zúgás dörgés után
Komolyan egymáshoz csatolják magokat:
Salamon 's Gejza így találkozik
'S egyik a' másikon bámulkozik.

98.

Fennállnak a' várhegy' magas tetejében,
Hallgatják alattok a' Duna' zugását.
A' Királynak öröm sugárzik szemében
Hogy kiterjeszthetè ezzel országlását;
Gejza komoly. Nézi a' tájékot,
Alugyátok mond az örök álmot!

99.

Komolygó felséggel tekinté a' hajnal
A' kormosult várat, sáppadt holt testeket,
Szürkéllő ködéből látszó pirossággal
Festé a' szélveszes kemény vitézeket;
Búsan világolt a' dőlt falakra,
Halvány szint vetett az elhunytakra.

100.

Szellője bécsapván a' rokkant ablakon,
Ujító álomban senkit sem legyezett,
Hajlékony fuvalma szélytt a' megholtakon,
Hajok lebegtetve itt ott lengedezett,
És gomolygó füstöt 's gőzt kergete,
Melly felhővé lenni felsiete.

101.

A' kürt megzendül most a' Király' szavára,
Feléje szólítja az éj' Vitézeit,
'S ezek annak hívó jól ismért hangjára,
Csoportban hagyák-el Nandor' szegleteit:
'S hajtnak, hoznak velek sok foglyokat,
Férjfit Asszonyt fiút leányokat.

102.

Vezeté Gyula is visszanyert szép foglyát,
Mint foglya maga is Ilkája' szivének;
Kit, bolgár-mód hordván köntösét és haját,
Minden jövők bolgár leánynak nézének;
'S míg a' többi vadon hallgatva jött,
Nyájas beszéd folya ezek között.

103.

Végig fut a' Király' vidám tekintete
Most bajnokin a' mint előtte állanak,
Nagy volt szól mindenik' maga viselete,
Koronám' kövei hív hálát mondanak.
Mostan a' Kapitányt keressétek,
'S a' hőst hősi dísszel temessétek.

104.

Két száz Vitéz gyüljön össze sírja körűl
Zengni énekünket mellyre hős érdemes:
Minden ellenkezést a' halál eltörűl,
Hamvakon soha nem áll bosszút a' Nemes.
A' Vitézek tüstént így tevének,
'S Nikétásznak hangzott a' nagy ének:

105.

Borzongatva süvölt a' szél
A' síron, hol Hős fekszik;
Dicső nevén melly fényben él,
Unokája melegszik.

106.

Az ősz idők' éjjeléből
Ujra ébred mindennap,
Ha nemes szív szólt melyéből,
Ezer áldó könyet kap.

107.

Büszkén lebeg híre mindég
A' legmagasb várakon,
Ha dőlnek is ezek, ő még
Feljebb hat lángszárnyakon.

108.

Halálán is az Atyának
Ez világol eszébe,
'S intést adva bús fijának
Őt bélyegzi szivébe.

109.

Meghallja Geiza a' Hősök' énekét
A' csatázó felett szomorgón hangzani,
Irgalomnak könye nedvesíti szemét,
Nem fog, mond, már többé néked hajnallani!
Alugyad csendesen mély álmodat!
Híven védelmezted Nandorodat.

110.

'S fordulván a' rabok' lankadt seregéhez
Meglobban lelkében egy szelíd gondolat,
Magas érzeménnyel ekkép szól Öccséhez:
Király! kérlek bocsásd vissza e' foglyokat,
Megtisztelted bosszús Vezéreket,
Old-fel ezeknek is köteleket.

111.

Salamon bámulva pillant Geizára,
Árpád' szellemével kezét megszorítja,
Derék vérem! ugymond, kinek vágására
A' halvány Enyészet sírgödreit nyitja,
Add vissza, add fiját az Atyának,
'S terjeszd hírét Árpád' magzatjának.

112.

Eredj gyüjtesd egybe mind a' seregeket,
'S zengjed az enyhítés' kegyelmes szavait,
De intsd-meg közöttök az öregebbeket:
Ne bántsák Hazánknak ismért határait,
És mellettünk kössék-fel kardjokat,
'S így békében látják Belgrádjokat.

113.

Öccsére Geiza örömhódulva néz
'S megy mint egy jóltevő nap' meleg sugára,
Kiált, hogy melléje gyüljön minden Vitéz,
'S gyül is és figyelmez kedveltje' szavára.
Mikor megszüntek már tolongani,
Nemes méltósággal kezd szólani:

114.

Vitézlő Jelesek! azt ti jól tudjátok,
Kiki örömest él édes otthonában,
Foglyaitokat hát kérlek bocsássátok,
Hadd legyen mindenik szülői házában;
'S ha ismét ellenünk harczolnának:
Akkor vegyük őket hadprédának.

115.

Gyula megdöbbenve pillant Ilkájára
Míg örömkönyeket ejtnek a' több rabok,
Ah, érzi keblében a' szív' kinzására
Igy csapnak e' mindég uj uj habok!
Ilka csendesíti szép szemével,
Ne félj, mond, ne zúgj a' szerencsével!

116.

'S megyen Salamonhoz ki sátrában üle
Így szól hozzá bátran felgyuladt lélekkel:
Engemet, oh Király! nem Bolgárné szüle,
Vad háboru kevert itt egybe ezekkel.
Atyám, Anyám akkor elesének!
'S engem ide rabnak vezetének.

117.

Ott nevekedtem én nagy Dunád' jöttében,
Az én honnom is az a' melly hősid' honnja,
Ne hagyj hát e' külföld' fanyar vidékében,
A' gyermekkor' helye lelkem bájlón vonja,
Égtem győzve látni Nemzetemet,
Én tevék tüzet — vigy el engemet.

118.

A' lyányra Salamon meglepetve pillant,
Hol van Vitézim köztt, kiált örömében,
Hol, ki a' bástyán bé legelőszer rohant,
Jöjjön, álljon-elé, tette' szép hirében,
Hogy e' derék leány legyen bére
'S áldást mondjak e' nagy pár' fejére.

119.

Oh Király! mond Ilka, ne add e' jutalmat,
Van már ki éltemet nekem mennyé teszi,
Véletlenül küldött Istenem irgalmat,
Kíntengerbe taszít ki tőlem elveszi.
Még hazámban vonzott hozzá szívem,
'S mint férjfihoz illik, most is hívem.

120.

A' Királyt, hős'i most mind körűlállották
'S legényei sokan hozzája gyülének:
Opos, Bács, György, Ján, Vid's Bors Ilkát áldották
Ki a' bástya' hőse? kérdezősködének;
'S im a' két Szaraczén jő hirtelen
Közikbe Gejzához fegyvertelen.

121.

Látod hogy nem harczért keresünk mondának,
A' kegyes lánczoldás szelidített Hozzád,
Veszteségében is a' vár' lakosának
Tégedet 's a' Királyt hirdet és áld Belgrád.
A' mi büszke szivünk sem merő vad,
Harczban kemény, hanem most felolvad.

122.

Fáj, bátran kimondjuk, Nikétász' halála,
Ki nem keserg midőn barátját elveszti?
De énektek' híre melly hamvára szálla
Szivünkre enyhülés' balzsamát ereszti.
Ezzel veszünk búcsút most tőletek,
Jó hírt hagyni vágyván fenn köztetek.

123.

Alacsony szokta csak a' Bizót bántani,
Felel nekik Gejza 's a' Királyhoz fordul;
Marasztja ez őket sergébe állani,
De feltételétől el egyik se mozdul.
Mentek, — és a velek csatázottak
Utánok hosszasan pillantottak.

124.

Azonban Gyula is járul Királyához,
Csendes önérzéssel téve lépéseit;
Ez fogott először a' fal' ostromához!
Kiáltják bajtársi, kik tudták tetteit;
Ilkának ég nyilik 's képzetében
Derűl jövendője szép fényében.

125.

Ő az, — szól 's lesütve tekint Királyára,
Örömlángban olvadt gyöngyöző könnyet ejt,
Szerelmi szemérem terjed orczájára,
Sorsa' felderültén földet eget felejt,
Salamon mosolygva néz szemébe,
Gyulát látta azok' beszédébe'.

126.

Derüljön, mond, lyányom! kétes aggodalmad,
Látom hogy ő tiéd, 's most is tiéd leszen,
Im', melly szépen válik örömre siralmad!
A' sors velünk gyakor megjátszatást teszen;
Mátkádnak egy jószág lesz jutalma,
'S veled együtt rajta fő hatalma.

127.

Most Gyulához fordul 's áldva áltöleli,
Fogjad kardomat, mond, ez éj' emlékére,
A' melly maradék ezt valaha emeli,
Pillantson lelkében Nandor' vidékére:
Legyen kedves néked a' Hazában,
Találd nyugtod' Ilka' birtokában.

128.

Légy törzsökös Atyja nagy lelkü fijaknak!
Kik dicső nevedre új fényt szerezzenek,
Mint te olly hősei a' viadaloknak,
Békében jámborság' példáji legyenek,
Rontsák a' ki pulya elméjével
Gyáván él 's nem gondol Nemzetével.

129.

Ha lesznek: kik Hazánk' széles terjedségét
Alattomos gőggel csorbítni készülnek,
Es megirígyelvén nevét dicsőségét,
Elnyomni bennünket kardot köszörűlnek:
Véred oszlassa e' szélveszeket,
Gyujtson oltalmára ezereket.

DÖBRENTEI GÁBOR.

GNOMÁK.

Mit nem tudunk az szép, mit nem látunk az nagy, mit sejtünk az felséges, mit birunk az kicsiny, habár elérése egy életkorba telt is.

* *

Távolban szép az igazság, velős az itélet; a' közeltörténtet minden ember maga után méri.

* *

A' reményt vágyaink uti költségül adják; de a' sors hamis pénznek nézi 's el nem fogadja, így kénytelenek vagyunk a' sírig hordozni.

* *

Vannak emberek: kik fanyarságig édesek, 's édességig csalfák.

* *

Erkölcs! közszó: minden ajkon megfordul, minden idő 's kor szeret kérkedni vele; vizsgálva többnyire világos árnyék, mellyet az elme

bizonyos alakká létesít. Hasonló a' képhez, melly alatt már csak jele áll a' nagy mesternek, de a' festék leperkedt.

* *

A' jelent könnyü megcsalni, a' jövendőt soha. Tág torok, jó tüdő tiszteletre kiáltozza az élőket; de ha elnémul ez: csak tettek maradnak birói latra.

* *

Ki csak mindenben a' szépet vadássza, jele: hogy ereje haldoklik. Az erős gátlan előre tör, 's tövist virággal együtt érintve magasra száll; kelletlen néha bár a' déli nap' heve, de midőn tikkaszt, egyszersmind érlel is.

* *

Az ifjuság 's a' boldog minden villámban egy reménysugárt sejt.

* *

A' sokaság' czélját neveti a' halál; 's a' halált a' józan eszmélő. Multakon épül minden uj, 's az ujnak virágit mulandóság szedi.

* *

A' ki nem él, hanem mindég eszmélkedik, annak a' világ annyi mint a' soha nem gondolkodónak — üres.

* *

Vannak emberek, kik mindenben részt vesznek a' nélkül hogy legkisebb befolyások lenne a' történt dolgokba.

* *

Minden szerencse képzelettől függ 's többször gondatlan elmétől is. Milly tudomány, milly birtok éri fel az ifjuság' szép korát! midőn egy pár szem' keskeny körébe egy világ zárkozik; midőn a' tölt kebel' habzása is boldogabbá tesz azon erőszakos nyugalomnál mellyről bölcseink szólnak, 's világos neve: kénytelen lemondás.

* *

A' szépség lélek nélkül az arany porhoz hasonló melly a' lepke' szárnyain csillog; 's lesodorva kelletlen hamuvá lesz.

* *

Béko nélkül az ember nem élhet: ha idegen erő nem fűzi lánczra, maga készít magának.

* *

Czéltalan tehetség inkább fáraszt mint legmagasb feltétel, melly a' dolog' rende szerint sikert találhat.

* *

Leány-szemérem hasonló a' nyilt virághoz, ha egy levele letöretik, a' többi önkényt utána hull.

* *

Az asszony mindég szivet említ a' nélkül hogy azt méltatná a' férjfiban; a' férjfi észről szól 's nem hogy azt keresné a' szépnemnél, de szemközt vele még a' magáét is elveszti.

* *

Mi a' természet' minden szépsége azon képhez? ha egy asszony' szemében látod az érzés' könyét csillogni, a' béke' istene hinti onnan világölelő malasztit.

ZORDY.

HARCZSZÓZAT.

(1809.)

Szittya Vitézek! a' harcz' zivatarja
ne rettegtesse szíveteket.
A' Magyarok' hatalmas Istene hadakozik
ügyetekért, ő vezérel Benneteket.
Párduczos Ősei-'s Hőseitek' tüze
lobbantgassa lelketeket.
Honnotokért, arany szabadságtokért
ne kiméljétek ontani hazafi véreteket:
Majd ezer vitézborostyán
koszorúzza fejeteket,
Fényörökül érczbe vési
Hunnia nagy Neveteket,
Száz maradék, száz ivadék
Hirdetendi halhatatlan tetteteket.

Rajta tehát fokos- és buzogánnyal
övedzétek fel markotokat!
Rívad a' tárogató, harsog a' trombitaszo
pödörjétek meg torzomborz bajszotokat!

'S hogy ravasz Ellenitek' cseleit
tönkre zúzza bajnok karotok,
'S a' csata' vérmezein versenyes ezerein
diadalmat küzdjön merész táborotok:
Mennydörögve döbörögve
rontson bontson ezredetek,
Ezer sebet ezer halált
osszon villám fegyveretek,
Durrogatva, csattogatva
Seregeit kaszabolja seregetek!

HELMECZY.

SZERELMES KIVÁNÁS.

Asszonyi Nem! be szeretnélek szívembe takarni,
Hogy lyányt és asszonyt senki se látna sehol.
Bezzeg majd látnám, mi hamar hömpölygne homályba
Ég és föld! mi hamar fagyna örök havasá!

VITKOVICS.

HABOZÁS.

Sürű homályba volt az ég körültem,
Erosz' gyöngéd hatalma illetett,
Szent lángra ébreszté az érzetet
'S nem tudva lágy hangokra lelkesültem;

Tüzképzetimmel nyilt mennyig röpültem,
Rózsás ajaktól szíva életet,
Tartós gyönyört hivén, enyészetet
Nem félve, nyájas kedvről kedvre dültem.

Szelíd öröm vonúla életemre,
Hővággyal tartván a' tündérkezet,
Reméllve, hogy sejtett czélhoz vezet;

Az ámulat' körén oltárt emeltem,
A' biztató jelent forrón öleltem.
Eltünt szép álmom, éj borult szivemre!

KOVÁCSÓCZY.

ESTHAJNAL.

Bájló arany fény
Csillog szelíden
A' reszkető tó'
Hullámain;

Nyilt rózsaölbül
Felserken a' szél
'S hüs völgyek' árnyin
Zokogva leng.

Némúl az erdő,
A' messze síphang
Elhalva csendelg
A' lég' ürén.

Kéklő virággal
Hímzett ligetben
Rejtezve csattog
A' csalogány.

Leányka édes!
Még most öledben
Elszenderülvén
Mennyet lelek:

Ki tudja? holnap
Talán siromra
Leng a' lenyugvó
Est' bíbora. —

Ah vallyon e' lágy
Szív, melly pihengve
Hófátyolodnak
Alatta ver,

Fog é felettem
Sohajtozásban
Mint e' nyögő szél
Kesergeni?

BAJZA.

TOLLAGI JÓNÁS'
VISZONTAGSÁGAI.

(Tulajdon leveleiből.)

* 1. Maji.

Barátom! én nagy világba megyek. Azt megirtam már, hogy miolta egy gazdag Bátyánktól tetemes successiót nyerénk, Atyámnak velem szörnyü nagy plánumai vannak.

Minap megáll előttem 's a' bodor füstöt igen sürün eregetve pipájából így szólt: Fiam Jónás! huszonkét esztendős multál, pénzed lesz, deákul tanultál, ma holnap szép hivatalomba léphetsz; de még világi tapasztalásod nincsen: azért utazni küldelek; először is járd el a' fővárost, szerezz tapasztalást 's több e' félét. Eszed van, künn még talán gyarapodik is, ennélfogva Mentorra nincs szükséged.

Örömmel hallám mind ezeket; mert az ember nem azért született, hogy azon helységből, hol nagy nehezen általfutá iskoláit, soha ki ne szökjön. Magam sürgetém elindulásomat. Bár ne szakadtál volna olly messze tőlem! most velem jöhetnél; mindazáltal leveleimmel felkereslek, 's híven napról napra mindent leirok, mi

történik velem. Fogadd szívesen sorsom' közlését, és rakd el tiszta érzéseim' documentumi gyanánt.

Innen hazul többé nem irok; mert ha az ember nagy útra készül, hamar kifogy az időből. Itt is, akárhol is szíves barátod: Tollagi.

* * 7. Maji.

Ha az ember uj világba lép, valami különöst érez, a' mit otthon nem érzett. Igy vagyok én; mind e' mellett fogadásom szerint az iráshoz fogok.

4-ta hujus megáztatva anyai könyektől, tetézve atyai áldással, szívdobogva kocsira ülék 's két feldülésen 's azokkal járó kék foltokon kivűl, szerencsésen ide is érkezvén a' Remény fogadóba megszálltam. Illy nagy városban gondolám az embert fel se veszik, azonban jöttemkor mingyárt nagyságoltak; de mi az embernek nem competál, ne vegye magára, én is eltiltám a' magas titulust.

Hol az ember idegen, senkit nem ismer; de igy az ember csupa nézésből nem sokat tapasztal, azért én is lementem az alattam lévő

kávéházba, hol több városi ifjakkal mingyárt is megismérkedtem. A' rokon lelkek egymást feltalálják; hozzám is bizonyos Lépfalvi különösen vonzódik, ittlétem' czélját elbeszéllvén, barátságát 's pártfogását ajánlotta.

Meglátom miket tapasztalok; nálunk úgy hirlelik: hogy a' nagy városban, a' ki nem akar is, tanúl. Ezer feltételek sarjadoznak keblemben, de azért alunni készülök, mert ha az ember elfárad, szeret pihenni.

* * 8. Maji.

Barátom! kulcslyukon ne nézz keresztűl; én tettem azt, de! meg is adtam árát.

Hogy az ember okos maradjon, olvasni szükséges: e' végre néhány deák Irókat raktam el ládámba. Ma épen előszedém őket, midőn a' mellékszobában éneklést hallok, de a' világért se tudtam férjfi- vagy asszonytorok zeng é? curiositástól únszoltatván a' kulcslyukon nézek keresztűl 's im tűkör előtt áll egy drágán öltözött személy 's irásból énekel, mellette egy hosszú ember hadonáz kezével 's az egész scálát kiejti képével. Ajtóhoz lapulva várom mi lesz a' do-

fogból? 's hajam a' bilincsre tekeredik, de fájdalmasan csak akkor vevém észre, midőn a' fogadóbeli inas belép, hirtelen hátra nézek 's egy fürtöt kiszakasztok, mellyre a' bilincs zörren 's az ének megszünik. Az inas elmondá: hogy szomszédném egy híres altista Énekesné 's ma fogja épen magát producálni. Gondolhatod: mint vágytam őt nyilván is hallani; mert nálunk, néhány csepüevő 's egyébb bukfenczes embereken kivűl illyetén mesterek nem fordulnak meg. Az inas zártszékkel kinál: mit használ a' szék, ha be van zárva? mondám, inkább innen vigyünk széket. Erre viszonzá: csak bizzam reá, ő szerzend úri helyet. Ment, 's nem sokára hozott czédulát; drága volt az igaz, de ingyen csak a' halál, gondolám 's kifizettem.

Rendelt órára theatrumba megyek; előnyujtván a' kártyát, első emeletre, egy rekesztékbe vezetnek. Ott bámultam a' tolongó sokaságot, midőn egy ifju, kit már tegnap a' kávéházban láték, hozzám szövetkezik. Uraságod maga vagyon? mond: talán nem lesz terhére társaságom? absolute nem felelék, őt mellém ülni kínszerítvén. Sok beszéd után mondá: Cornelia derék Énekesné; de nagy ellensége 's ócsárlója nemzetünknek, hogy minden hangért

ezrekkel nem adózunk. Hadd legyen ellenség! viszonzám, nincsenek huszárjai sem ágyúji — az nincs, felel, de vannak szép szemei 's azok néha huszároknál is több kárt okoznak. Mi ifjak ma őt kifütyölni akarjuk 's mint jó hazafit az urat is, ezen frigybe meghívom. Ha így van, mondám, szívesen! miként szokták? Tessék engem utánazni, felel.

Azalatt muzsika kezdődik, mély csendesség lön, a' kárpit felhuzatik és az Énekesné kilép; társam lassan fütyöl, én hirtelen kidugom fejemet 's két ujommal ollyant füttyentek, hogy a' theátrum is visszahangzott belé, gondolván, ha az ember valamit tesz, tegye igazán. Erre alól tapsolnak, lármáznak, 's minden szem felém lövel; ennek okát tudni ohajtván társamhoz fordulok, az elillant; a' kis folyosóra megyek utána, egy úr haragosan elállja útamat, kérdvén: én fütyöltem é? Igen is! felelék biztosan. Arra ő felzudúl, fenyítni kezd, miként merem a' köztársaságot zavarni, 's hogy tettemért adóznom kell. Hasztalan kértem, hogy compescálja nyelvét, folyvást dörgött 's nevemet kérdé; de én okos voltam 's nem mondtam meg — több, több ember szorong öszve, 's mind ellenem voltak; már-már szepegni kez-

dék, akkor Lépfalvi történt elő, megpanaszlom a' dolgot, ő azon haragos urat hátra vonja 's minekelőtte magamhoz térek, a' nagy zúgás nevetségben oszla fel.

Tele confusióval, megmentőmtül kísérve térek szállásomra, hol megértém a' dolog' mivoltát: hogy azon ifju, ki megcsalt, az Énekesnét szereti 's most valamin öszvezendülvén, engem választa bosszúja' eszközének.

Az ember könnyen hisz, ennélfogva könnyen csalatik — osztán boszonkodik.

* * 9. Maji.

Ha az embert egy baj éri, a' többi sincs messze.

Búfelejtésre, ma korán reggel a' szabadba menék, soká tünődvén: miként lehetne a' tegnapi dolgot helyre hozni? nagy észmarczonglás után az ártatlan Énekesnét megkövetni legjobbnak itéltem; ennélfogva vissza, 's hozzá sietek. Ajtót nyitok: egy szép szőke leány ült az asztalnál 's kötött, látásomon nem kevessé ijedvén meg. Szótlan sokáig nézek égszinü szemébe, 's mindég úgy rémlett: hogy az, kit a'

kulcslyukon láttam egészen más vala; ezen gondolaton elfelejtém mondandómat.

Talán Bátyámat tetszik keresni? kérdi szelíd hangon, mingyárt visszavárom! Ezen hang nem volt ollyan trillás, mint a' tegnapi, engem még is mélyebben meghatott. Felbátorodva felelék. Semmiféle férjfit, csak ékes hangu személyét jövök tisztelni, 's az esti füttyért töredelmes szívvel bocsánatot kérni.

Erre szemei jobban rám nyiltak: ha én volnék a' megbántatott, mondá igen kegyesen, szivemből megbocsátanék; de az nem vagyok! úgy vélem, a' szobát tetszett ismét elhibázni; azonban örvendek: hogy ezen tévedés által tanúja levék jószivüségének.

Mit feleltem, mint jöttem ki, már nem tudom, olly zavarba jöttem; és csak uj bajom hozott magamhoz, midőn tudniillik szobámba akarék menni, és kulcsomat elvesztém.

Lépfalvi jön, ismét panaszlom sorsomat; ő részszerint gondolá, nem szerencsétlenség ha az ember véletlen egy széphez jut, részszerint az Énekesnét is valami ajándékkal megkérlelhetőnek állítá. Mindent magára vállalt.

A' tapasztalás látom magamról, vagy pénzbe vagy érzésbe kerül, 's így az ember nyerve

veszt, vagy ha akarod vesztve nyer — mi haszna marad?

* * 10. Maji.

Ma Lépfalvi' javallására elhordozkodtam, még pedig ugyanazon házba, hol ő lakik. Szolgálatomra, míg itt leszek, egy inast is fogadtam; jó ember, de keveset hall; az semmi, csak azt megértené a' mit hall.

A' fogadóba jól meghúztak! nálunk az egész helység' kulcsa nem constált annyit, mint ezen városi kulcs.

Rendre vergődvén eljártam a' város' ritkaságait. Mi sok szép van e' világban, a' mi nem áll könyvekben! ellenben mi sok festetik nagynak a' mi csekély magában! jele: hogy nem mind arany a' mi fénylik, nem mind igaz a' mit irnak, nem mind helyes a' mit tesznek, nem mind jó a' mit dicsérnek; de az való marad: míg az ember szük határ között él, magát okosnak tartja; ha kiljebb lép, látja, mennyire kell még tanulnia!

Tele van a' fejem; de abból nem következik, hogy mind azt le is tudom irni.

* * 11. Maji.

Ma Lépfalvi egy kertbe vitt sétálni, respective szaladni, mert alig léptünk be, két fejérszemély ötlik szemébe, kik után iramlik, 's én őutána. Hozzájok érvén, köszöntjük őket. Lépfalvi titkos beszéllgetésbe ered velök 's alig ha nem felőlem szóltak; mert az ifjabbik' szemei többszer lopva mosolygtak felém — pedig azok szép szemek voltak ám! barna fürtök közűl úgy ragyogtak ki, mintha Ámor két csillagot dugott volna oda a' szíveket elolvasztani.

Lépfalvi rosz deák lehetett! egy becsületes sententia se jött ki ajkain, még is úgy figyeltek reá, mintha Horáczot explicálta volna. Utóbb kifogyni látszatott, mert engem únszola szólásra. En sok szépet akartam mondani, de hirtelen semmi se jutott eszembe; ebből tapasztalám: hogy az ember nem tud mindent, a' mit akar; 's ha tud is: nem úgy 's nem akkor, mikor kell.

A' másik személy, korosabb és vastag személy volt; nyájas lebocsátkozással egy deszka padra invitált, de nagy extensiója miatt csak a' pad' szélére fértem. Míg Lépfalvi a' másikkal elmerülten beszélt, ő nekem a' tavasz' kel-

lemeit magasztalá; én erre tudósan megmutátám: hogy tél után tavasz, tavasz után nyár következik, érzékenyen hozzá tévén, milly nehéz lesz neki majd a' rekkenő nyári melegben, illy húsmasszát hordozni! Arra ő hirtelen felkel, a' deszkapad felbillen 's én a' földre bukom; de csak hamar talpon valék ismét, a' kis leánynak időt se engedvén a' sikoltásra.

Nem sokára búcsút vevén, a' reájok váró kocsihoz mentek. Lépfalvi az ifjabbat, csókot nyomván kezére, felsegíté; én kalapomat bakra tevém, hogy annál könnyebben emelhessem fel a' vastagot; de elkéstem, mert akkorra már a' kocsiba be is telepedett. Meghajtom magam', a' barna szemek felém kacsintanak, 's én olly valamit érzék, a' mit definiálni nem tudok; szerettem volna én is egy csókot applicálni gömbölyű karjára; de elindultak, 's nekem semmi se jutott. Elandalodva, későn vevém észre, hogy kalapom is velök ment: utánok futok, és szerencsémre az útfélen lelem kalapomat, de horrende öszvezúzva. Mérgelődve térek Lépfalvihoz, elébe tartván a' destruált jószágot: mi egy kalap, mondá, illy gyönyörű mulatságért? szemei égtek, az enyimek pedig tele voltak porral.

Hazamentünkben kifejté a' titkot: hogy az ífjabbik, Kamati Lolli, egy gazdag kereskedő' leánya, a' vastag pedig Madám Laurent, annak Gubernantja. Milly nehéz itt egy leányt megőrzeni! Gubernátor egy országnak is elég.

* * 12. Maji.

Alvásért fekszik le az ember; de én az éjel ébrebben valék, mint máskor nappal; képzeletem hol a' kék, hol a' barna szemekkel veszödött. Miért van ez? nálunk is teremnek szép Szüzek; de talán nincs annyi mesterségök az embert virasztgatni.

Lépfalvi nagy emberismerő, mingyárt előtalálta mi nyugtalanított; ő úgy véli: Cupidóval lesz dolgom, ki főkép Morpheusnak esküdt ellensége. Igy hát nekem kellett utána járni, különben ő látogatja meg, váratlan is a' szíveket.

Olvasni nincs kedvem, hasztalan forgatom a' Classicusokat, minden betün szép szemek lebegnek. Hol fel, hol alá járok, az idő hosszú, még sem únom el magamat. Óránként eszmélkedem 's mind e' mellett semmit se gondolok. Rendes állapot!

* * 13. Maji.

Mit az ember örömest hall, arról örömest beszéll, ha van kivel; én is általmentem Lépfalvihoz, 's kitanultam töle a' többi között: mint kell a' szépnemet captiválni. Ő a' boldog szerelmet négy §§ra osztja fel: látás, szólás, vallás, és ha van miből a' kedves tárgyat kitartani: örök frigy. Ezekkel jár: andalgás, remény, sejtés, bosszuság, lángoló öröm, és gyilkoló féltés. Ez mind nálunk is úgy vagyon, csak hogy a' munkás ember nem igen ér rá egész nap fohászkodni, és ablakok alá járni. Itt gondolom, a' szerelem mesterséges időtöltés, ott valódi érzés.

De mit okoskodom? bévett szokás fél törvény, azért: minthogy Lépfalvitól hallám első látástól fogva Lollinak irántam serkenő hajlandoságát, és azt viszonzani kötelességemnek tartom; tehát belé kapok az első czikkelybe, az az a' nézéshez.

Utóirás:

Ha Poeta volnék azt vélném: hogy az ég könyezé szerelmes szándékomat, 's ugy tele sírta ruhámat, hogy egy hajszálnyi se maradt benne száraz. Hallgasd miként jártam:

Kamati' háza' numerusát 's utszáját megértvén, pontban négy órakor délután felkeresém; mivel pedig Kamati' háza szögletház 's nem tudtam melly felől lakik Lolli, az utsza' közepén olly situsban álltam meg, hogy szemeim minden ablakra eljuthatának, 's ezt okosan is cselekedtem; mert azonnal a' ház' bal oldalán egy szőke fő tünt elömbe, 's ha tüsténi vissza nem vonja magát, megirhatnám az a' szőke fő volt é, mellyet 9na hujus a' fogadóban láttam.

Ott állék merően kémlelve az ablakokat; 's ime több több emberek szövetkeznek hozzám, 's majd reám, majd a' házra tekintve egymás kérdéseikre vállvonítva felelnek. Én elválok azon kiváncsi csoporttól 's külön szempontot veszek; de egyszerre forgószél támad, zápor szakad az égből 's mindnyájunkat széttmosott. Keresztülázva tértem szállásomra.

Illyen az élet! teli szép reménnyel kimegy az ember a' meleggel, 's mire körülnéz, a' sors megfüreszti, és az ember fázik.

* * 18. Maji.

A' betegnek orvosság való; de hallottad é hogy valakinek gyógyitásul versirást præscibál-

tak. Velem ez történt: A' minapi megázás szörnyü rheumát vont fejemre. Lekötve szobámban különfélét olvasgaték 's egy helyen következendő velős mondást találtam: lelki emelkedés enyhíti a' testi gyötrelmet; azért a' költő, midőn képzeti' szárnyain felleng, minden földi bajt felejtve az ifjuság' aranykorát éli.

Ha így van, gondolám, én is elüzhetem rheumámat; neki ülök 's ezen Sonettet vagy Hangzatkát zengém:

Kiballagék andalgva Gyöngyalak!
De ah irígy felhők zugtak felettem!
'S örömczélom' bus áldozatja lettem,
Megáztam jól; de nem láthattalak.

Most vad sors! elzárnak hideg falak;
Repüljön hát ez édes dal helyettem
Hozzád, kit első perczbe' már szerettem.
Lásd innen, milly buzgón ohajtalak!

Beteg vagyok — de szívem' indulatja
Vigasztalásomúl azt mondogatja:
Hogy tán azon hódító játszi szem

Melly nem rég olly sok szép reményt igére,
Egy két könyet gördít sirom' kövére
Ha meghalok; de azt alig hiszem.

Lépfalvi Doktort külde hozzám; ez nagy cseppeket látván homlokomon, kérdé: mi izzaszthat ennyire? én nyilt szivvel megvallám: hogy a' versirás' verítéke ütött ki. Igy tehát a' szelíd Muza, a' jótévő Hygiaeával egyesült 's utat jelel az orvoslásra; ennélfogva én is izzasztó szer gyanánt versirást ordinálok; mentől többet, mentől magasbat irand, annál előbb tér vissza az egészség. Mondá, 's mosolygva elhagyott. Igy lettem recipe szerint poeta ex officio.

Minden kénytelenség fáraszt; de költeni szükségből rettenetes baj, minden kinok' kinja! Mennyit vesződtem, mennyit gondolkodtam, tudósan öszverakván a' szavakat; de hasztalan! semmi Egész nem született, mindenütt kitüntek a' hijányok, 's nekem csak azon tapasztalás maradt: hogy nádparipán nem lehet Pindusra nyargalni. Azonban egészségem ismét helyre állott.

Mi az embernek nehezen megy, azzal hagyjon fel; én is ezentúl, ha a' dicsőség' szomja bolygat, ezen emlékverset tartom előmbe:

Ki ésszel bir, szép 's nagyot ir,
Fejére koszorút fűz;
Az ügyetlen 's készületlen
Levegőben halat űz;
'S tettit bár miként hirdesse
De azt még se gátolhatja,
Hogy a' késő kor' magzatja
Hiu álmát ne nevesse. —

* * 19. Maji.

Barátom! soha bérlett lóra ne ülj! s' ha igen: biographiáját vagy gazdáját előbb ismérd meg. Alig mult el rheumám, más viszontagság talált.

Ma gondolat közt a' holdvilág-utszán (ott lakik Lolli) megyek keresztül, midőn Lépfalvi mellettem elugrat; olly büszkén lebegett haragos-pej lován, hogy nekem is szinte kedvem lobbant paripázni; eszembe jutván milly kényesen nyargaltam otthon a' mezőken, 's a' szomszéd vásárokon. Haza menvén csudálkozásomat jelentém: miért titkolá előttem, hogy lovakat is tart. Ő megvallá: hogy a' ló nem övé, hanem bérlett ló, 's hogy itt kész pénzen akár mennyit kaphatni; hozzá rekesztvén azt is: milly szépen 's tetszetősen tünik ki a' férjfi lóháton, 's mint röpülnek szép szemek utána, mikor bátran neki eresztve szökdell szét

az utszákon 's tomboló lova szikrát vág a' köveken. Lehetetlen volt a' lovaglás' vágyát eloltanom; azért is Lépfalvit kértem, utasítsa el inasomat, 's jönne ki velem délután nyargalni; de ő ezt dolgai végett megtagadá, hanem inasomnak instructiót adott: hol 's milly áron szoktak paripát bérleni.

Az ember sokszor örűl, mikor tán épen semmi oka sincs; én is alig vártam a' délutánt, képzelve, milly nagy impressiót tesz látásom szép Lollin, 's mint ugratok majd el ablakai alatt.

Inasom hoz egy nagy feketét; már messziről láttam, hogy az nem nyalka ifju alá való; (azt mondá: hogy a' többi lovak már mind ki vannak bérlelve.) Ez erős, hasas, széles hátu ló volt, tüzzel nem birt, de fél szemén se látott, a' nyereg 's kantár többet ért magánál. Rá vetem magamat, lábaim kimerednek vastagsága miatt. Le akarék szállni ('s bár tettem volna!) de Lépfalvi biztatva mondá: jobb roszúl lovagolni, mint kevélyen gyalogolni, és én elindultam. Szörnyen rázott, azért csak léptetve mentem el Kamatiék előtt, szinte örülve, hogy senki se látott e' Rhinoceroson.

Sokat látni jó az embernek; de mindent látni még is bajos. Ezt tapasztalám, mert alig fordulok más utszába, nagy ember-csoport tünik szemembe, és lovam, velem együtt kiváncsi volt meg tudni mi történik, neki tüzesedik, fülét hegyezi, nyerítni, és akaratom ellen vágtatni kezd. Oda érvén, látom, hogy temetési pompa készül. El akarok onnan fordulni; de lovam a' trombitásokon keresztül törve a' halálkocsi mellé, (mellybe fekete posztókkal beterített két ló volt fogva) szorong; sarkantyuzom, de minden döfésre kirug 's annál közelebb bujik a' kocsirudhoz. Hasztalan ostorozta a' fekete kocsis Rárót kiáltván, mert Ráró megátalkodva nem mozdult helyéből. Már a' koporsót kihozták, az emberek morogtak 's nekem volt igazán circumdederunt me — mit vala tenni? leszállnom, 's egy embert szép kérés mellett jól meg kellett fizetnem hogy Rárót félre vezesse. Attól értém meg: hogy ezen ló a' holtakat szokta másszor hordozni, mikor négyesbe fognak, azért akart most is pajtásival sétálni. A' temetési rend elindult, én pedig Rárót magam után vezettetve haza ballagék, azon feltétellel: hogy ezentul soha más' lovára nem ülök.

Az embernek használ az is többször, ha senki sem ismeri; legalább ha viszontagság éri, ki nem nevethetik.

A' halálparipát haza küldvén, Lépfalvihoz megyek, ki nem rövid kaczagás után ezen hirrel lepett meg: hogy ő nekem módot talála béjuthatni Kamati' házába e' következendő conditiók alatt, tudniillik:

Lolli' Atyjának van egy fija, kit romlástól féltvén, köziskolákba nem járat; azért is olly csintalan, hogy egy tanító sem jöhet ki vele, sőt mindenik ifjú ovja magát tőle — most is épen tanítót keresnek. Ha pro forma ezen hivatalt, mellyre kis deákság, számvetés's több e' féle csekélységeken kivül nem sok tudomány kivántatik, magamra vállalnám, tehát in persona kiadhatok szivemen. Már ő eziránt Lollival szólt, azonkivűl levél által is fog mindennap recommendálni. Mindazáltal ovjam magam nevét említeni, minthogy Kamatiék Atyjával némelly per miatt öszvezendültek 's ennélfogva barátsága ártalmas lehetne.

Ha az ember szerelmes, minden habban partot képzel; de énnekem Lépfalvi gerendám, mellyen minden zivatar közt általúszom; ő csak ugyan igaz Barátom.

Ma Atyámnak is kell irnom. 1) Tudtára adom miket láttam; a' mi velem mind eddig történt, talán jobb lesz elhallgatnom. 2) Pénzt kérek. 3) Ejtek valamit: hogy koromban már az ember szerelmes is lehet, ennélfogva házasságról álmadoz. 4) Megirom: hogy mindenütt jó; de még is jobb otthon. A' második pontért orrot kapok, de ki tehet róla, hogy az aranyláncz a' megbántott Énekesnének 's mindenféle költségek, meglapíták erszényemet. — Mint látom a' városi ifjaknál nem szokás a' pénztartás — így én is már közikbe illek.

* * 20 Maji

Csinosan öltözve, mint azon Ünnep kivánja, mellyben sziven akarunk triumphálni — Lépfalvi' levele zsebemben, különféle érzésekkel Kamatihoz menék. Hozzá vezetnek; még ő, a' Madám, és egy más Asszony a' kávé mellett ültek. Mint egy tiz esztendős gyermek, szilaj, daczos szemmel, néz ki borzas haja közzül egyik szögletből. Kamati, se szívesen se kelletlen monda: tessék várakozni! és a' másik asszonyra néz, mintha további szólásra

engedelmét lesné ki képéből. — A' Madám úgy tett, mintha soha se látott volna.

Felkelvén az asztaltól, a' másik asszony gyémánttal megrakott kezét ajkaimhoz tolja 's szemmel végig mérve kérdi: Mi tetszik? Nekem semmi felelék; hanem a' mint hallom az Urfinak tetszik egy tanító —

Miket tanultunk? kérdé Kamati. — Mit Nagyuram tanult, nem tudhatom, viszonzám; de én meglehetős deák voltam, 's azonfelül Atyám, ki három esztendeig Vármegye' pennája volt, az az Cancellista, most érdemes Notárius, maga vezetgete a' szép 's jónak tág mezején. Ezután tudományim' lajstromát elmondám, és a' Classicus irókét, kikkel conversáltam. A' másik asszony bele szól:

Félre a' sok hideg tudománnyal; ha csak aranyt nem tudunk csinálni, a' többi mind hiu füst, magasra száll 's még is semmi. Az én Rudim! (tehát ezen most említett asszony, az előbb irt borzas urfinak édes anyja) Ah! az én Rudim, gyöngéd complexióju, szelíd természetü gyermek; eröltetni nem lehet, ne hogy drága élete szenvedjen általa. Minek is hijában kínozni a' szép fiút? Ő tudomány nélkül is hintón jár, míg a' tudós alig lehelve, mellette gyalogol.

(Instálni kezdém, de szóhoz nem jöhettem) Annyit tanuljon mennyi a' háznál, legföljebb a' társaságban szükséges és ezt játszva is elérheti. Igy akarom, igy kell lenni! azzal kezét még egyszer ajakimhoz tolja és ellebegett, a' vastag Madám utána, de nem lebegett. Ezekből látod, hogy Kamati csak házán kivűl Ur, — ben neki parancsolnak.

Kamati. Hát csak eltökélé magát az Ur?

En. Igenis! mindennap néhány órákat szivesen töltendek itten. (Képzelheted, Lolli volt eszemben)

Kamati. De nekem ezen tanító urakkal már sok bajom volt; minden csekélységért elmaradnak, azért szeretnék contractusra lépni.

Ezen megijedtem 's hirtelen igy tanakodtam: a' contractus tanításra kötelez; mivel pedig én nem tanítani hanem szeretni vagyok itt, ergo a' contractusnak, (ha csak nem matrimonialis) közöttünk nincs helye. Ez értődhetik magamban gondolám, ennélfogva a' Háziurnak nem feleltem, de az feleletre várt, én pedig hamarjában nem tudtam mit szólni; tehát zavarba jöttem, mellyből ugyan csak a' mellékszobából kihangzó: Szivem Kamati! segített ki; mert Kamati elhagyott.

Magam lévén abban állapodtam meg: hogy míg Lollival szivemről értekezhetem, próbahetet kérek.

Ha az ember valakit jó indulattal ölel, az egész házat vele öleli; én is Rudi iránt, ámbár mérgesen tekinte reám, bizonyos affectiót érzék. Hozzá járulok: Rudi! mondám érzékeny hangon, gyöngéden nyulok keze után; de Rudi kirántja kezét és morogva hátat fordít. (szelíd természet!) Hízelkedve czirogatom; de Rudi ülőszékét a' szoba' közepére vetvén elrobog, 's úgy becsapja az ajtót, hogy az ablakok zörögtek. (gyöngéd complexio!) Erre Kamati kijő, kérdvén: mi történt? elbeszéllem Rudi' vadságát. Örülve mondá ő: ez a' gyermek csupa tüz! utána megy, elfogadván előbb a' próbahetet.

Jó hogy qua szerető 's nem qua instructor vagyok itt gondolám; midőn az ajtó nyilik, és Lolli könnyü lépésekkel előmbe lejt. Hozott levelet kedves Tollagi Ur? kérdé. Hoztam igen is Grácziák' egyike! felelék, hoztam; méltóztassék foglalatját szivére venni, és ha talán a' barátság némelly tulajdonokat angyali szinnel ruházott is fel, még sem egészen költemény az, hanem néhol kis igazság is van benne. Lolli szinte kifakadó tüzzel a' levelet keblébe rejti el (bol-

dog levél!) azután kezemet gyöngéden szorítván mondá: míg irásban felelelhetek, ez légyen vá aszom: érzek's reménylek! azzal kilejt ismét. Gondold! Ő érez, és reméll —

* * 21. Maji

Ma tehát mint valóságos tanító léptem fel, mert Kamati és hitvese Rudijokat formaliter általadák.

Tudod, Atyám pennáját füle mellé dugja; én is ezen szokást vettem fel, 's ma feledtemből még Kamatiékhoz is így mentem — az asszony elmésen kérdi mingyárt: minő sugára nőtt fülemnek? ez semmi, csak az orrom is ne lett volna tintás! melly fekete folt nem legszebb formát adott képemnek — azonban Lolli nem látta, a' tudós czímert hamar letörültem képemről. Ebből következik: hogy kis hiuság nem árt az embernek, és minden férfiuság mellett is ha kimegy az ember, nézzen a' tükörbe.

De a' dologhoz: Kamatiék általadák Rudit. Soká nem tudtam mit tegyek vele, mihez kapjak, mert minden hivatalnak van bizonyos normája, de én mind ebben járatlan vagyok: végre egy Orbis pictus tünik szemembe. Rudinak

nyujtom, megpróbálni mint olvas. Ő egy lapot felüt 's rám mutatva anyja elébe tartja: Ez őt ölébe ragadván, ezer csókot hintve reá, felkiált: Ah! te elmés angyal! nézek, mi van a' lapon? 's egy majomképet látok. Ezt méltán apprehendálnom kellett volna, de részszerint Lolli' testvére: részszerint igazság-szeretetem, hogy csak ugyan más' esze hozott ide, gondolám, 's magam is nevettem.

Vendégek jöttek, Rudival magam maradtam. Ő papirost nyirbált, 's én neki segíték. Lolli lábhegyen közelít, levelet nyom markomba 's ujját ajkára téve ismét elillan.

Utamban igen kiváncsi valék megtudni mit ir Lolli felőlem; de a' levél Lépfalvinak szólt, nem illett volna feltörnöm. Illy kis pecsét mennyi boldogságot zár el, gondolám, és szinte számlálván a' benrekesztett sohajtásokat Lépfalvihoz érek, ki vidáman olvassa, szívesen megköszöni 's elzárja. Nem úgy van az alku mondán: közölje velem is tartalmát, hiszem engem illet leginkább; de Ő rövid szóváltás után azzal nyugtatott meg: hogy Lolli ugyan sok szépet ira felőlem; de tapasztalt modestiámmal ellenkezne a' szemembe való dicséret, eljövend az óra, melly mindent napvilágra segít.

Bizvást hihetném, hogy ő szereti Lollit; de ha az ember kétkedik, mindenkor higye a jobbat.

* * 22. Maji.

Mindég a' régiben vagyok: az az tanító és levélhordó; ez utólsóra talentumom van, mert lábaim jók; de egy elkényeztetett anyafiucskát oktatni 's leány szivet kitanulni egy Professzornak is nehéz. Nem hijában nálunk a' szív és hív anceps — az élet' poezissa mutatja, hogy metrumjok igen váltózó.

Mikor az ember okoskodik, jele: hogy elégedetlen — én is hozok, viszek levelet, a' nélkül hogy foglalatját tudnám; de mit tegyek? ha az ember kezd, végezzen is. Türedelmem már ingadozni kezd.

Pénzem sincs. Lépfalvi ugyan osztakozott velem, de én úgy tartom: az ember mindaddig felebarát, míglen adni, vagy venni nem kénytelen.

Talán csak az is igaz: hogy a' szerelem elveszi az embernek eszét; nekem is úgy rémlik, előbb okosabb voltam. Mások azt állítják: hogy a' szerelem észt ád; de akkor talán nem úgy sze-

retek, mint kellene. Ez a' Lolli — de nem ítélek előre: az embert úgy is elég korán meglepi a' hideg valóság. Úgy fordúlhat, melancholicus leszek. Bocsáss meg, hogy mindenfélét öszveirok; de jól esik az embernek, ha egy kebelt tud, melly távolban is hive.

Illy nagy városban jó élni, ha az embernek sok pénze, és semmi szíve nincs — nekem van még egy; de az is bús. Ölellek.

* * 23. Maji.

Van egy kincse az életnek,
Feljebb már nem röpülhetnek
Legmerészebb vágyai!
Ez a' földi jó' határa,
Boldog kit ölébe zára,
Kit ápolnak karjai!
A' szerelem ez a' kincs,
Ennél bizony drágább nincs.

Megint vers! gondolod; de ne gondolj semmit is, hanem örülj, 's láss te is a' szerelem után.

Ma Kamatihoz megyek. Mihelyt belépek, mingyárt hallám az Asszony' szavát, úgy

rémlett, mintha valakit szidott volna. Szívem Kamati, gondolám, kapja leczkéjét; azonban képzelheted, milly meglepetve valék, midőn ama szőke leányt, kit az Énekesné helyett megkövettem, azon szobából kijönni látom, honnan kizúgtak azon viszályos hangok. Csendes szomoruság ült halavány képén 's egy köny, egy ártatlan, szerencsétlen élet' hirdetője, reszkete szemében. Homályos érzelem szálla belsőmre, mellyet Lollival szemközt eddig nem érzék. Gyönge pirulat futá végig orczáit mikor megpillanta 's némán köszönve üdvezlésemre, ment a' szobán keresztül.

Milly varázsvesszö illetett, nem tudom. Tetszett ugyan már első látásnál, de mostani vonzódásomat iránta ki nem fejthetem; egész valómat hozzá röpülni 's tőle lelkesülni érzém. Lolli szebb ugyan; de minden bája elenyészett a' csendes köny előtt, melly szószólója vala egy szelíd egy nemes léleknek.

Lolli jön, a' levelet általadván, kérdést teszek a' szőke leány felől. — Lolli szinetlen részvétellel mondá: szegény Róza! Anyám üldözi őt, pedig olly jó, olly kegyes teremtés! elbeszéllé azután: hogy Róza szegény árva, Atyja' testvérének leánya, kit néhány esztendők

előtt házához vett; de mivel más Bátyjához akar menni, hol jobb napokat reméll, Kamatiné inkább neheztel reá, 's minden aprólságért haragját érezteti vele.

Jó egészséget Lolli Kisasszony! mondám (ezzel azt akarám jelenteni, hogy többé nem tetszik) 's felejtve hogy órám ki se telt, félig álmodva haza indulék.

Mit irjak tovább? fejem üres, mindem gondolatim Rózánál maradtak.

* * 24. Maji.

Ma jött kezemhez leveled, a' mellyben ovsz csalfa barátoktól — már késő! nekem megadták — megszégyenítve, öszvezúzva vagyok.

Mi az ember élte? még tegnap ezer vidám alakban lebegett a' remény körülem, most felém se jön; jele: hogy az ember tartós szerencsére számot ne tartson.

Kamatiékat mind együtt lelém, Róza is jelen volt. Alig lépek be, az asszony megtámad, miért nem teszek eleget tisztemnek? a' ki szabott órát miért nem állom ki? Erre felelhettem volna, de az ember türni tanúl ha

szerelmes. Azonban a' csendesség' alapítása végett így okoskodtam magamban: (ah! miért okoskodik az ember mikor nem ért hozzá!) Lépfalvi minden nap valami jót ir felőlem, ellensége ugyan a' háznak, de Lolli' barátja, azért is hihető hogy igazat mond; talán nem ártana most az egyetem előtt publicáltatni dicséretemet, ebből látnák, mit nyertek velem, és Róza is hamarább szivemhez hajlana; ennélfogva jónak tartám a' levelet úgy általadni Lollinak, hogy a' ki nem vak, megláthassa. Így történt. Kamatinénak jó szeme van, meglátta, a' levélnek rohan és elragadja. Lolli' képe vérlángba borul, a' Madám elfordul 's befogja szemét. Kamati velem együtt mozdulatlan áll 's bámul, Róza nagy tekintetet vet reám 's elsötétül. Kamatiné villámló szemekkel, vonagló képpel általfutja a' levelet, de nem szól: végre elpattan szája, 's csak úgy torlott ki a' szemrehányás' özöne ezer titulust szórva rám, de egyik se volt hizelkedő. Már megbántam tettemet, nem szántam volna a' föld alá rejtezni Róza' szemei elől: hogy ne látná. ne hallaná megaláztatásomat. De még ez mind nem volt elég. Gondold el desperátiómat, midőn Kamati a' szegény remegő és pirulo Lol-

li előtt olvassa a' levelet: (közlöm belőle a' mit tudok). „Nyugtasd magadat, és bizzunk szerelmünkben — Atyám igen kegyes, ő igazságát is kész feláldozni szerencsénknek — érzem: boldogok leszünk — Irj mikor csak lehet, hiszem postánk derék — nem kis mosolygó szárnyas Isten ugyan; de egy nehéz, pedans, mezei truncus, kiből még embert kell faragnunk — (volt é valaha egy szerelmes halandó illy gonosz állapotban?) különben jó, becsületes ifju — légy kegyes hozzá — öcséd nem nyer vele, de társaságod' kelleme neki használhat — halálig szerelmes beléd — szabj határt meddig viheted a' tréfát — ird meg, mikor mehetsz ki, legalább addig is messziről láthassalak, míg egészen enyímnek mondhatlak. —"

Megdermedve állék; Róza komoran, egy szánó tekintetet vetve reám eltávozik — éltemet vélém elszakadni tőlem — Mindem szem, minden szó engem ostorozott.

Minekutána Kamati 's drága hitvese, nyelvöket rajtam eleget edzék, eltiltották házokat, hozzá függesztvén azt: ha még egyszer itt látnak, a' szoba'lyukán ugratnak ki.

Az ember bémegy a' házba, és nem tudja, mint jő ki.

Fájdalmas érzéssel, földre sütött szemmel ballagok haza felé, midőn valaki nevetve megüti vállamat; — ez azon ifju ember vala, ki a' theátrumban megcsalt, hazaszeretetemet hosszújára fordítván — karján vezeti a' tollakkal piperézett Énekesnét, kinek most is aranyláncom ékesíté nyakát. Épen jókor! felkiálték haragom' teljében — és tettiért kegyetlenűl lehordom. Ezért szólunk egymással! mondá: Nem! felelék: mi többet nem szólunk, hanem perelünk! ő nem hallgatva reám, elindult.

Milly romlékony itt az emberiség! ma öszvezudulnak, holnap karon fogva járnak.

Ha az ember kiadhatja mérgét, szinte könnyebbül.

Lépfalvihoz megyek. Inasa jelenti: hogy Atyja elérkezvén jószágáról, most annál mulat.

Itt ülök — kivül éjfél, bennem éjfél — fekete a' világ, csak Róza fejér 's őt elvesztém. Otthon illyenkor édes álom ringatott, most azon eszmélkedem, a' sors mint játszik az emberrel — a' mit más emberek' gonoszsága épen hagy, mi magunk rontjuk el, képtelen okoskodással. Szerelmes vagyok — de a' truncus! — ezt megbocsájtanám, mert csak ugyan hi-

báztam, csak azt ne irta volna hogy Lollit halálig szeretem — pedig nem igaz — Mit itél Róza felőlem? Légy boldogabb! keseredett szivü Barátod.

* * 25. Maji.

Reggel mingyárt számolni mentem Lépfalvihoz; ő kérdé: miért vagyok olly zuzmara képű mint az elfagyott Ámor? Vége a' tréfának! mondám, 's szemére lobbantván álnokságát, elbeszéllém a' tegnapi balesetet. Először elhült, osztán még ő kezdett pattogni, mért nem volt több eszem; de én nem engedém magamat; végre bocsánatot esdekelve dől karomba, megvallván: hogy Lollit régtől szereti 's hölgyének eljegyzé, hogy Kamatiné, mivel Atyja bizonyos perben velök egyezni nem akar, leányát tőle megtagadá, és további öszvejövetelöket eltiltá, mindazáltal a' Madám' segedelme által többszer látá kedvesét. Velem megismérkedvén (épen akkor volt Kamatinak szüksége tanítóra)'s a' kedvező környülállást használni akarván, engem tapasztalatlant választa szerelme' Merkurjának. Mi a' levelet illeti, mond továbbá, nem tagadom, egy kicsinyt túlléptem

az illő határon; de ez egyik gyöngéje, 's úgy szólván, eredeti bűne az embernek, hogy mások felett szeret ragyogni, és mind azt, mit a' szerencsétől nyert, kitüntetni azok előtt, kik őt érdeklik, vagy ő megnyerni akar — gőg nélkül ember nem születik, és a' ki ezt tagadja, többnyire nagyobb mértékben bókol magának. Azonban a' levélben sok igaz is volt. —

Mit? kiálték, hát én truncus maradok? Ez csak játszi hasonlítás vala, felel; de hidd el Barátom! neked még sokat kell forganod a' világban, míg azon hajlékonyságot, melly most olly szükséges, sajátoddá teheted. Sok fordul elő ez életben, miről egy Classicus se gondolkodott, és az idő' szelleme után élni, a' mellett igaz maradni, tán legnehezebb studiuma az életnek, mellyben bölcseitek leginkább megakadnak. A' társaság' láncza erős — győz minden indúlaton, minden véleményen, 's a' ki azt elszakasztani akarja, embernél nagyobbnak, vagy kissebbnek kell lennie. Te jó, 's minden szögletességeid mellett szeretetre méltó ember vagy, de meg kell még törődnöd, az emberekhez simulnod, leginkább pedig leráznod a' nehéz iskolai köntöst melly szabadabb röptedet hátrálja.

Több e' félét beszéllt; én haragudni akartam, de nem tudtam, sőt nyiltszivüsége még inkább hozzá csatlott, végre melyére dőlvén, megvallám: hogy nem Lollit, hanem Rózát szeretem, 's őt megnyerni legfőbb kivánságom. Ekkor belép Atyja, egy tisztes ur. Én meghajtom magam és szobámba megyek.

Most látom, mit nem tehet az orátori tehetség: Lépfalvi kibeszéllt minden haragot belőlem; de az embernek harag nélkül is fájhat a' szíve.

Estve.

Barátom! a' fekete ló nem hijában kapott el a' koporsóhoz — ez bús ómen vala, melly most valósulni készül — ezek talán utolsó soraim hozzád. —

Búba merülve ülék Rózáról gondolkodva, midőn egy idegen inas jön és e' levelet hozza: „Az Ur engem megsértett; ha becsületét szereti, elégtételt ád — holnap délután öt órakor a' város' erdejében látjuk egymást; ha nem — örök szégyen száll fejére. Feleletet várok. Pisztolyok felől én gondoskodom. Cséli.“

Ezért jöttem ide tehát, hogy Duellum által muljak ki a' világból! de böcsülete legfőbb java az embernek, ettől buzdíttatván azt vá-

laszoltam: meg fogok jelenni; de minthogy pisztolyhoz nem értek, tehát vagy ökéllel vagy puskával adok satisfactiot.

Egy ének mennyire viszi az embert! de el vagyok tökélve. Ne mondják: Tollagi Jonás félénk, nyulszivü ember volt, 's becsületéért sem mert a' síkra kiszállni! Atyámnak mindent megírok, bocsánatot kérek, hogy illy mély szomoruságot kell hoznom szivére, és arra kérem, fogadjon téged helyettem fijának. Te pedig egyetlen Barátom! légy boldog! vigasztald szüleimet. Rózának is irok, megvallom: milly igazán szerettem, hogy ő leszen végső gondolatom. Ha már nem leszek, keresd fel Rózát, iparkodj őt szeretni, vedd el, tedd boldoggá, és emlékezzetek rólam! — szívem lágyúl — többet nem irhatok. —

* * 27. Maji.

Jelentem hogy élek.

Ha az ember boldogtalanul szeret, a' halált könnyűnek tartja; de ha rá kél a' dolog, az ember még is fél. Én is eleinten mindenre kész valék; de midőn azon fatalis órához közelíték, bátorságom hanyatlott. Lépfalvit akartam

intermediatornak meghívni, de sehol nem találhattam; azért inasának adtam a' levelet, mellyben érintém a' dolgot, 's egyszersmind kértem: hogy a' bezárt levelkét juttassa Róza' kezébe. Három fertály ötre, erőt vevén szivemen, ezer küzdő érzéssel az erdő felé indulok. Cséli, más két ifjakkal már az erdő' szélén állva vártak reám — látásokra szinte erőt érzék. Cséli kérdi: hol maradt Secundánsom? én magam is tudok lőni, felelék, már rókát, sőt farkast is lőttem. Ő gunyolva nevetett, mondván: meglátjuk a' nagy vitézt, és azzal beljebb vonultunk, hol egy kocsiról puskát és pisztolyokat vettek le. Megdöbbenve néztem azon öldöklő szerszámokra, de mint lehetett, elfojtám a' félelmet.

Az Uré a' választás! mond Cséli: puskát kivánt, im itt vagyon, megtöltve a' mint illik; én pisztolyból fogok lőni, ahoz jobban értek, például tessék ide nézni: arra egyik társa felveti kalapját, Cséli lő 's a' golyóbis keresztül sivított a' kalapon. Ez egy szivzuzó példázat vala; de mind e' mellett, magam is csudálom, hogy férjfi maradtam.

Ez mind nem elég! mondám: ha az ember lő, maga töltse a' puskát, nekem körömvasat

adjanak, hadd nézzem meg a' töltést. Erre Cséli fellobban, kérdvén: miért nem hiszek szavának? Mert azon estétől fogva, hol meg fütyöltetett, méltó okom van kételkedni, felelék. Ő villongani kezde, én tüzbe jöttem, és a' nagy disputátió mellett szinte elfelejtém, hogy az embernek itt szinte meghalnia is lehet — kíméletlen kikelék ellene. Cséli hirtelen előmbe szökik, felém tartja pisztolyát 's ezen szavakkal: halj meg tehát! reám süti. Erre szivem úgy megszorult, mintha bele talált volna, szemem' világa elveszett, tántorogni kezdék; de csak hamar éktelen kaczagás ébreszt fel; felnézek, 's látom hogy tele vagyok pöhöllyel, 's a' levegőben is pöhölyfelleg szállong. Pöhölyt tett a' puskapor felébe, 's azt sütötte rám — Illy méltatlan bánásra szörnyen felzudultam — megfordítom puskámat és boldog végével egyenest a' nevetőkre rohanok. Ezek megijedve szaladni kezdenek, 's én tüskén bokron keresztül nyomban utánok.

Jónás! Jónás! harsog hátúl egy ismeretes szózat — visszanézek, 's Lépfalvit látom felém sietni; alig lihegve kérdi: az Istenért! mi történt? én elfojtva méregtől alig tudtam szólni. Ő kérlel — a' puskát elveszi tőlem; melly-

re a' három szaladók is közelebb sunnyognak — 's a' dolog' vége az lett: hogy Cséli társaival megkövetett, és én diadalmasan, de pöhölytül fejéren Lépfalvival kocsira ültem, 's a' fiakkernek kocsija' bépölyhözése miatt való morgolódásai közt haza mentem.

Szobámban elbeszéllé Lépfalvi: hogy épen akkor édes Atyjával egyezés végett Kamatinál vala, midőn az inas levelemet neki általadá. Róza a' levél' értelmét hallván elájult, ő pedig hevenyében utánam siete. Mondta: 's mingyárt visszatért Kamatihoz.

Barátom! Róza elalélt! ezt az ember azért nem teszi, a' kit nem szenvedhet — ismét remény fakadoz szivemben — még boldog leszek, és örömmel neki ülök a' pöhölyt kiszedni ruhámból.

* * 29. Maji.

Ma Lépfalvi örömszikrázva jön hozzám hirdetni: hogy tegnaptól fogva vőlegény; egyszersmind Kamatiékhoz invitált, mondván: hogy szivesen várnak reám, és már mindent tudnak a' mi közöttünk történt.

Hová az ember örömest megy, oda nem vár unszoltatást, én is mingyárt indulék.

A' már boldog Lolli lesett a' folyóson, előmbe lejtett, és szivesen köszöntve a' szobába vezetett. Milly máskép fogadtak most Kamatinál! — az asszony szinte terhelt kegyességgel, az ur szorítgatá kezemet, még Rudi is mosolygott, megtudván hogy nem leszek Instructora.

Ha az ember leányt kér és nem pénzt, mindenhol szivesen látják.

Rózához megyek; mint a' levegő mikor szeles idő uralkodik, úgy piroslott orczája midőn beléptem hozzá, és Lolli' keblén rejté el azt. Mit rebegtem én 's mit felelt Ő, már azt nem tudom. Illyetén dolgot az ember hasztalan iparkodik leirni — ezen titkot a' természet magának tartá fen, hogy az ember annál mélyebben érezze gyönyörűségeit. Elég az, ő szeret — jó szivüségem, mondá, nyeré meg szivét.

Róza' Bátyja is (ugyan az, kinél a' fogadóban volt, hol őt először láttam) itt van — nem ellenzi szerelmünket — 's ennélfogva nem viszi el magával.

Ha az ember valaminek igen örűl, szinte ollyan mint mikor igen busul, nincs helyén az esze.

Hogy többet lakom Rózánál mint szállásomon, az tudni való. Atyámnak ismét írtam.

* * 3. Junii.

Ma Atyám elérkezett — halotti levelemet kapván tüstént kocsira ült 's éjjel nappal ide sietett. Öröm 's harag közt zárt kebelére — mind addig csüggtem nyakán míg rá nem vettem, hogy ő is eljön Rózához.

Megtörtént, szokott gravitással lépett be Kamatihoz, kiben is mingyárt hajdani tanulótársát ismérte meg — Róza igen tetszik neki. —

* * 5. Junii.

Siess! sies Barátom! jer mentől előbb ide hogy semmi hijja ne legyen szerencsémnek.

Egy hónap mulva Rózát haza viszem — Lépfalvi szintúgy Lollijját. Én velek örök barátságot köték.

Igy Barátom! annyi viszontagság mellett is szerencsés lettem, és a' ki balsorsomban kinevetett, most én nevetem azt ki.

A' mit tapasztaltam, mindég elég illy rövid időre; de az a' szép 's kecsegtető valóság leginkább ébreszti lelkemet hogy a' jó ember mindég feltalálja kéblét, 's ha néha szenved is, utóbb feltünik csillaga. —

Légy boldog! siess nyilt karjaim közé. Ezentul ritkábban kapsz levelet tőlem, mert ha az ember illy állapotban néha kibukkan is érzési özönéből, mindenkor szerelme lebeg előtte 's keble lángol azt édes hangokban kiönteni, 's igy nem akarva is költő lesz. Oh milly boldogító a' szerelem!

A' mit a' földiek jót 's édest vevének,
Belőle sarjadoz, e' lét' forrásából,
Magok az égiek szerelmet értének
A' nagy Teremtőnek legelső szavából,
'S az ember akármit tesz,
Előbb utóbb rabja lesz.

SZALAY BENJAMÍN.

VESZTESÉG.

Honnét van e' bánat csüggedő szívemben,
Honnét e sötétes felhő bús lelkemen?
Mit jelent e' zajgás elfojtott melyemben
Mit a' könyek máskor nyugalmas éjemen?

Te mégysz-le előlem éltem' szép csillaga!
Mellynek színes tüze a' boldog' ösvényén
Csak tőle láttatva, csak néki ragyogva
'S égből szállt szerelem játszodozott fényén.

Büszkén látszattál te hevemnek egykoron
Elyziumban nyilt liget' virányain,
Mint az ifjudott nap a' hajnal-bíboron
Tündöklél előmbe éltem' hullámain.

Midőn rokon kebelt ömlő vágyásokkal
Sok ezerek közül kerestek könyeim,
„Türj csak! meglesz" mondád, biztató szavakkal
'S andalgó szendergést kaptak érzéseim.

Jött az esdeklett kép' kényes valósága,
'S láttára láng futott végig ereimen,
Lelkem' eddig némán sejtett boldogsága
Akadó beszédben röpdelt érzésimen.

Karomnak hév 's még is félénk ráhullása,
Csüggő tekíntete belé holt szememnek,
Reszkető tisztelet' nyájas imádása
Voltak tolmácsai gazdag örömemnek.

Derülés villant az éjben állt rengeteg
Tövisin bolygottra vidám sugárival,
'S benne, bár kivülről zughatott fergeteg,
Örök tavasz virult nyájas virágival.

De az egekben járt boldognak álmain
Lebegdelt szép világ egyszerre elrepült,
'S utána fakadott sohajtozásain
A' megtördelt öröm keservekbe vegyült.

Ezeknek neheze terült-el lelkemen!
Eltemet rettenté gyász éj vándorlása,
Búcsuvétem' szava eltikkadt nyelvemen
A' tünőn szédelgvén szemem' pillantása.

Oh, mért e' meleg szív adva e' kebelnek?
Mért mosolygott egykor ezer remény rája?
Ha megcsalt vágyási soha bé nem telnek,
És csak szaggatott hang lett sympathiája?

DÖBRENTEI GÁBOR.

HALNI 'S ÉLNI A' HAZÁÉRT.

A' Hős' poránál pároszi kő ragyog,
'S említi mindég a' maradék nevét.
Meghalni szép, szép a' Hazáért
Róma kevély fia mint te Cáto!

Szebb a' Hazáért élni, 's eszével, és
Bölcs 's jó tanáccsal a' Haza' 's nép' javát
Fentartni, 's áldást hintni széllyel,
Mint ragyogó szekerén Apolló.

Én hát Hazámért élni fogok; de ha
A' sors fenyít 's harcztrombita kardra hív,
Én a' Szabadságért 's Hazáért
Rest soha nem leszek a' halálra

Kis Lajos.

REMÉNY ÉS JÖVENDŐ

Egy titokba zárkozott hatalmat
Víg gyanúval csókol a' remény;
Tőle várja a' kegyes jutalmat,
'S várat épít álomérdemén.
O Remény, nincs nálad olly szövétnek,
Melly ölője volna illy sötétnek!
Ám az ő bontója nem csaló,
Mert az a' kinyílt jelenvaló.

Légy azonban a' dicső nemesnek
Biztatója 's frígyes istene!
A' midőn szívére súlyok esnek,
'S vad habok tornyoznak ellene;
Őt Jövendő' csókja látogassa,
'S olly vidáman, olly enyelgve hassa,
Mint midőn a' nyári lángmelegg
Hal, 's az estfuvallat édeleg.

MAKÁRY.

A' MAGÁNY.

Báj csend terűl el hársligetid' kies
Virányin, a' szent béke' derült ege
Boltozza pompátlan lakásod'
Istenesült Egyedűlvalóság!

Nem dúlja harsány tárogatójival
Édes nyugalmad' Marsz' iszonyú dühe,
Nem a' csalárd fényű világnak
Játszi tövisbe tüzött gyönyörje.

Mirígy kajánság' fondor agyarjai
Nem őrlik itt a' nyert koszorúkat el:
Repkényt fon inkább a' Jelesnek
Bérül a' számkivetett igazság.

Vitéz Atyáink' bajnoki tetteit
Itt zengi dalban láng-ivadéka ma,
Innen sugárzik halhatlan fény
Sok Magyar' elfeledett porára.

Hüs lombjaidnak kellemes alkonyit
Boldog szerelmek' myrtuszi környezik,
'S a' hív Barátság' rózsalánczа
Fűzi malasztait ernyeidhez.

Ah szent Magány! nyujtsd mennyei szőnyeged',
Alá örömmel szárnyal egész valóm;
Kebledben a' vídám szabadság,
Megnyugovás 's az arany középszer.

H. K.

LAURA.

Laura, az isteni Szép, csillag győzelmi-szekérben
A' Szphaerák' 's Tellusz' ünnepelése között
Myrtusz ölelte arany nyúlongó fürteit által,
'S hóarczán Ősz' égi szemérme pirúl.
Bíboros ajkain a' szerelem' szűz csillagi lengnek,
'S mennyei érzettel ég liliomkebele.
Gyöngykocsiját eleven fiatalság' díszei húzzák,
Felhőtlen Phoebusz' tűzlobogási alatt,
Balzamos illattal Május-szentelte mezőkön,
'S pásztorlyánka-sereg zengi gyönyörkecseit.
Páváktól vonatott hintón fénylett Alak egykor,
Júnó! híredre Laura homályt vete már.

Ponori THEWREWK JÓZSEF.

ÁBRÁNDOZÁS.

Nem tündér álom játszik é velem?
Oh lyánka! téged tartalak ölemben,
Téged kedves! kiért örök hevemben
Epeszte a' mirígy bú 's gyötrelem.

Hah, karjaid közt gyászos éjjelem
Örömhajnalra mint derűl lelkemben!
'S mint olvad ömledezve lángmelyemben
Égő gyönyörre minden érzelem.

Oh vajha bájoló tüzárjai
E' mennyé vált kebel' boldogságának
Kicsapva mindent elborítanának!

Minden nyomon Tempék' virányai
Nyildozva, minden kényt lehellene,
'S leszállna az aranykor' Istene.

Pri. SZENTMIKLÓSY ALOÍZ.

MIMIHEZ.

A' férjfi, kit mély tudománya
Bölccsé tesz, félistenként nagy;
De te szelíd kegyek' léanya,
Mimim! sokkal boldogabb vagy.

Amaz izzadva lelt okokkal
Veri földhez a' gondokat:
Te Chárisztól tanult dalokkal
Vigan üzöd el nyájokat.

Így a' juhász a' hegy' bérczéről
Függő sziklát, bár fenyeget,
Nem sejti 's völgyben kedveséről
Zeng, vagy violát szedeget.

Oh bájold édes énekiddel
Valamíg élek szívemet,
'S taníts mosolygva 's kellemiddel
Eltelve várnom végemet.

Superint. KIS JÁNOS.

AMÁLIA.

(Schiller után.)

Szép mint angyal, minden Ifiaknál szebb vala
'S mennynek földnek teljes minden gyönyörével
Pillanatja bájkegy mint májusz' nyilt hajnala
Visszasúgárzván a' tenger' kék tükrével.

Ölelése — ádáz élvi kéjlet!
Szív sziven hatalmas tűzzel verdeze,
A' száj 's fül lekötve — szemeinkben éj lett,
'S lelkünk fel az ég felé örvényeze.

Édes csókja — Éden' érzeménye! —
Mint kettős láng öszvelobbadoz,
Mint egymásba játszó lantok' zengzeménye
Mennyharmóniává olvadoz —

Zúdult, reppent, őrült szellem 's szellem össze,
Ajkunk, arczunk égc, reszkete —
Lélek a' lélekbe ömle, úszva körze
Szertefolytan a' menny- 's föld' vegyűlete.

Oda Ő! ah hasztlan, minden hasztalan!
Így nyögdel utána e' sajnos kebel,
Oda! 's vele minden életöröm illan,
'S egy tünő ahban zokogva lebben el.

SZENTILONAY.

HORTENSIA.

Napkeletről jöttél gyönyörű Hortensia hozzánk,
'S árnyékban itt sincs látod e semmi bajod.
Mint otthon szaporodsz és nősz 's kényedre virágzol;
Ám de telünknek nem türheted el hidegét.
'S fűtött házba szorulsz, valamíg a' gyenge tavasznak
Nem mosolyog bimbód játszi szemébe megint.
Nyelvünknek sorsát látom Hortensia benned:—
Annak mint neked a' nagy meleg és hideg árt.

SZEDER FÁBIÁN.

BARÁTSÁG' ÉS SZERELEM' IDEJE.

Midőn az embert nagy tekintet fogja el,
Mint példaképp' a' Végtelen,
'S éggel határos Tenger; — avvagy egy magas
Hegy, melly jeges, kopár fejét
Az égbe nyújtya fergeteg 's villám felett; —
Midőn az ember omladékban láttya most
A' hajdan éltt 's uralkodott
Erőt, hatalmat, 's büszke alkotmánnyait,
A' nagy 's dicső tetteknek emlékoszlopit; —
Vágy láttya a' Sorsnak kemény forgásait,
Mikor egy rokon Valót lesújt és eltapod,
'S fellázadó keblében a' nagy érzemény
Hullámokat hány; akkor Ő egy résztvevő,
Hív 's nagy baráti Szív után eseng. —
Midőn az embert a' tavasznak langy Ege, —
Egy öszvehangzó Muzsikának zengzete, —
Az andalíttó Holdvilág
Érdekli; akkor szíve olvadoz,
Szerelmet érez és sohajt.
'S az a' ki senkit nem szeret,
Vagy nem baráttya senkinek,
Az emberek közt annyit ér,
A' mennyit egy száraz fa élő fák között.

KISFALUDY SÁNDOR.

STUART MÁRIA.

Mint egy Istenné ragyogál vitézlő
Szkócziád- 's Páris' fejedelmi székén;
A' sötét tömlöcz 's a' királyi bíbor
Díszt nyere Tőled.

A' szabad Brittek' Szemirámja, fondor
Versenyes társad dicse' fénytetőjén
Olly nagy, olly szép nem vala mint Te a' bús
Börtön' ölében.

Hévbe jő lelkem Tereád tekintvén
'S e' fohász üt ki dagadó melyemből:
Rizzio érted hala! — halni mint Ő
'S Te: örök élet.

SCHEDEL.

DENCSI' HALÁLÁRA.

Haltodon ég és föld, szép Dencsi! könyűkre
fakadtak.
Búját nyögte ki ez, sírt örömében amaz.

Ponori THEWREWK JÓZSEF.

PÁLMA ÉS CZIPRUSZ.

Pálma.

Bús őrje a' sírnak, magas Cziprusz! te a' halálnak néma biztosa, minő titkot fedez nemes példázatod? felhőt oszlatva törsz fel a' magasra, az ég' csillagos térein, örök fényben merengve nézteid, tisztább levegőnek szívod árjait; 's komordan még is büszke létedet, keskeny hantok diszére szenteled!

Cziprusz.

Ön választás, nem földi hatalom szabá létem' fentebb irányait; belsőmben él a' nagyság' érzete, melly vagy dicsőt vagy halált ölel. Mint szabadság' képe állok itt, a' holtak' mély csendü hamvain. Meggyőzve a' por' ingereit, bal sorsban is merész emelkedést, vagy önkényes lemondást hirdetek. Nem hajlok földre, melly ha egyszer megfog, alacsony lánczra fűz; szabadon élve, mint földi pálya' vég határjele, nem vágyok mulandó fény után.

Pálma.

Részvétlen állsz csontlepte földeden, hidegen nézve az életbe, melly gyász szinben hervadoz körülted; 's merre sötét árnyékodat veted, elnémúl a' vigság' örömzaja 's halvány inség, komoly bú tévedez.

Cziprúsz.

Elvonultan nagy képzetimmel vizsgálom belső világomat nem nézve a' külsőnek változó alakját. Az eszmélő távoz a' hiú zavartól, hol a' jelennek áldoz a' sokaság. Nem zaj közt érik a' nagy elme, melly azon fényes távolba röpülni mer, hová titkos sejtésein vonzódik, midőn a' végzet' jeleit minden tárgyban csudálja. 'S bár kéjtelennek látszik tekintetem, még is tisztán ég bennem a' szeretet' szent tüze, melly ott is világít, hol irtózva mulat az élet, melly léte' czélját számos napjaiban leli — az erős Hithez simulva, melly az enyészet körűl is rettenhetlen áll, felsugárzom a' sírok' éjéből 's az örökké valóhoz szárnyal gondolatom.

Pálma.

Borúlva hódolok a' magas eszméletnek, melly túl fellengve a' mulandón vigasztalólag

kisér 's védpaizsúl szolgál a' kétség ellen, midőn odavetve zajló habok közé küzdni kell 's tettek által tágítni körünket. De van érzés adva a' szivnek, melly forrón öleli a' jelen' kincseit; van czélja az életnek, melly után méltán törekszik a' nemes: dicsőség ez, az érdem' jutalma 's földi öröklét! emlékűl zöldellek jeles tetteknek, mint az erkölcs' csendes homlokán, 's körűllengve a' mindég ifju hirtől tavaszt legyintek a' sötét vadonra. Kardok villognak, a' harcz' fergetege zúg, vér párolog a' mezők' sikjain: a' haza' bajnoka tőlem lelkesítve kiszáll oltárának védelmére 's éltét elszánva rohan az ellenség' soraira; győz, 's tőlem nyeri diadalmi bérét. A' nemzet' hálakönye hull leveleimre 's égi harmatként fakasztja virágra; azzal koszorúzom a' szépet, melly édes bájjal ébreszti az erőt 's a' győzőt meggyőzi. Az élet' szövedékein, mint bölcseség' jele virulok, 's általfutva a' lehetség' határait, a' föld' minden javait nyujtom szerény éleményűl. Sikert adok a' józan szándéknak, és békepartomon a' szerencsét megvetni tanítva, az elmét tartós tehetségre edzem. Igazság' fényében állok a' tetőn, 's kik a' szép- 's jón fáradtanak, azokat öleli árnyékom, hol ültetvényök' tenyészetén örülve néznek le a' derülő vi-

lágra; 's kit az irígy kor letiprott, szebb díszben ragyogland védő szárnyaim alatt.

Cziprusz.

Nagy vagy oh Pálma! gazdag kebleden nevelve a' világot — de bár az igazság körül lengsz: egész valódat nem öntheted által a' hijányos életbe, mellyhez csatolva fijaid' sorsát könyezni kénytetel. Én a' szelíd remény' képe, tartós ifjuságban kísérem az embert, 's még sirjánál is, mint szebb lét' reménye, nyúlok az ég felé! Homályaim között nem zordon a' halál, 's mitől a' köz elme retteg, itt csendes kivanattá vál 's édes álomként röppen el az élet. Értem a' kebel' sohajtását, melly kivágy bilincsei alól, 's nyugalmat, türelmet lehellve reája gyöngéden zárom bé szemeit 's mohszőnyeget terítek hamvára.

Pálma.

Minden nagy 's dicső jótét által szépül, 's hová erős kar nem érhet, oda az adakozó kéz jut el; ezt példázva állok a' kietlen pusztákon. Nehezen lihegve megy a' vándor, a' déli nap' hevében: égő homok 's száraz keble a' távolban

csillogó habtorlatok felé sürgetik lépteit, hogy a' folyamnál szomját enyhíthesse; de csak üres gőz, játszi homokfény, melly őt csalogatva messzebb messzebb távoz. Hanyatlik már ereje, midőn reám talál: én nyujtok a' fáradtnak gyámkezet, védő fedélt, gyümölcsöt és erőt, 's kényére telvén ápoló nedvemből lenyugszik árnyékom' hüsébe, hol lágy szellők álomba szenderítik. A' boldog álma' tündér szárnyain megfutja élte' szebb irányait; előtte leng a' nagy czél, melly megvívni biztatá annyi veszélyeket. Szép hölgyét látja, látja kisdedit, 's övéit karjai közt tartván ujultan valósúl a' szent érzemény, mellytől a' földi gond olly messze szakasztá. Könyétől ázik gyökerem', ágya most, 's tördelt sohajtások közt engem zár dagadó melyéhez. 'S ím! ezen bájihletés hévárjával valómat rengeti; a' léterő gyönyörben olvad el, a' virágpor megválva szállong el 's rokon virággal párosul, hol a' természet' alkotó lehellete, az atómok' nemző vegyületét édes hasznos gyümölcsre érleli, nembéli vonzódást képezvén általam.

Cziprusz.

A' jótét' malasztja legszentebb java a' nemes életnek. Az én gyümölcsöm nem e' földön

érik; de a' hűség, az ég' csendes leánya, nem mulandó jelére érdemít. Kit a' világ csudál hatalmas tettiért, 's a' szerencse gazdag ölén ringat; kinek felléptén egy világ megrendűl, 's minden virág elébe illatoz, utóbb még is leszáll 's szük hant közé szorúl; — 's minden drága külföldi növevények, — minden nyájas hizelkedők közűl csak a' Cziprusz marad híve, és a' bátor főnél, melly messze földekre hinté elmesugárait, búsan ingadozva, magányosan áll. A' kedves' sirja felett némán zokog az árva szerelem; haszontalan omlik a' hideg kőre, nem jön ismért hang, a' sötét mélységből. Hideg a' kebel, melly érzelmit egykor viszonzá! Éktelen ür az egész nagy teremtménység előtte; csak én, a' viszonlátás' édes reményét sugallva, sugár termetemmel a' kedves' alakját képezve lengek körűle 's a' vesztés' gyötrelmit a' jövendő- 's multnak enyhe álmával könnyítem. Reám borulva vár, és vár — míg szeme megszakad, 's a' hiv a' hivvel egyesűl.

P á l m a.

A' szenvedőt ápolod kegyes képzetiddel, túl emelvén őt a' valóság' térein. Én az örök rendnek titkába avatva, a' kénytelenség' nyilait

megtompítom, hogy minden viszontagságon győzzön az emberi nagyság. Mint látható valóság, mív- 's tettbe ásom be képemet minden időkre.

Cziprusz.

Mint élet' bálványa állsz az idő' fokán, én fénytelen a' magányban zöldellek, egy világot alkotva körűlem, mellyet a' vélemény' homálya el nem boríthat, hol a' lelketlen ujra létesülve a' jövendőség' titkain hajnallik. Ragyogj dicső! emeld az érdemest, kit magas példázatod lángít. Tiéd az élet, enyim a' képzemény; egy hon' szülötti, külön hatalmakra szakadtunk, míg létünk, egy fénynek árja, a' végtelennek keblébe özönlik.

KISFALUDY KÁROLY.

EGY ELUTAZOTT SZÉPHEZ.

Délnek mentél e vagy Éjszaknak?!
Ott képed a' hol Angyalok laknak,
'S lelkem hozzá feljár;

Boldogságunkat elvivéd magaddal,
Ne késs soká szép csillagoddal,
Földünk itt visszavár.

Midőn az Éj' reád derült világai,
Vagy a' hév nap' hozzád repült sugárai
Ragyognak útidon:

Az esti szellő lenyhe szárnyival,
Erosz és Flóra kedves csókival
Játszék orczájidon.

Csapodár örömek ha majd kisértenek,
'S Imádóid hódgatást enyelgenek
Boldog környékeden:

Ne ah ne felejtsd el szent esküvésidet,
'S engem sajátoddá jegyző érzésidet
Viseld hiv lelkeden!

SZATTHMÁRY.

DAL A' TÁVOLBÓL.

(Matthisson után.)

Midőn az est' vég alkonyodtán
Egy rád mosolygó árny-alak
Gyepágyan ültöd' andalodtán
Köszöntve int 's feléd ballag':
Az hív barátod' őrlelke,
Melly rád kéjt 's nyugtot édelge.

Midőn a' hold' kelő világán
Szerelmid' álma szépedez,
'S a' kis zanót- 's gyászfenyvek' ágán
Édes zizeglés rezgedez,
'S kebled sejdűlten emeleng:
Az lelkem melly körűlted leng.

Érzesz boldog merengzetedkor
Hajdanti bájvilágidon,
Mint a' zephyr-csók kikeletkor,
Olly lágy illentést ajkidon,
'S gyertyád lobogva égdegél:
Az lelkem, oh ne kétkedjél!

Hallod, midőn éj int az égből,
'S elcsendesűl kis rejteked,
Eol-lantként a' messzeségből
E' frigyszót: örökké Tied!
Ah szunnyadj akkor édesdet!
Lelkem rád nyug-kéjt édesget.

HELMECZY.

INPROMPTU.

Nem kevély a' nagylelkűség,
Szelet üt a' pulyaság;
Nem dicsekszik a' bölcseség,
Trombitál a' butaság.
A' hős nem kél könnyen kardra
És a' félszeg mingyárt vág;
Mert a' valóság' polczára
A' hiúság fel nem hág.

SZEDER FÁBIÁN.

A' REMÉNYTELEN.

Felém hijába lengsz remény' sugára!
Képes vagy é tüntetni bánatom?
A' Vad kihez nyögésim' szaggatom
Tiprongni vágy örök Hive' porára.

Ha keble kő, 's illy áldozatra vára:
Alélva bár ezt is kiállhatom;
'S gyötrelmim' csak sirommal szánatom
Hol bízom, hajnalong nyugtom' határa.

Veszélytül boldogság' kedvenczi félnek,
Nem én, lángom bár hunytig vakmerő;
Igy tán e' szív sirjában lesz nyerő.

Ő nem hall, én kiáltozom de szélnek,
Fel szirtek fel! de ők nem, ah nem élnek,
Könyezni mint dülöng e' léterő.

BALLA.

PHANTASIA.

Arany sugárod újra terjedez
'S lelkem, levonzó élte' terheit
Szélytt rázva, röppen boldog képeken
A' szüntelen kivánt és mindenütt
Fellelni vágyott bájvilág felé.

Csapkodva ver tul a' gőzök' körén
Mindég merészbben tisztábban röpűl
'S nem félve néz le, mint midőn
Az Óczeán felett hasít-el a' sas
'S kevély szemet vet és lehullni büszke.

Királyi arcczal jő a' Nap, keletjén
'S nyugvása' táján általellenében
Ragyogva égnek a' szirt' bérczei
Mig önvidéke árnyékban dereng:
Ugy bár nyomomban éj' homálya jár
Te, áltragadva a' nyomó időn
A' képzelet' mennyének messze táját
Áradt özönben tündökölteted.
'S mint phoenix égve tisztító tüzében
Hullong körűltem a' durvás salak.

Már élem, érzem, Lethe' cseppjeit,
Az elfelejtő csésze ajkamon!
Itt e' Magasban, a' holott örök
Szépnek 's Dicsőnek fénye folydogál,
Teremnek édes álmodásaim.
Innét tekintem a' szél' szárnyain
Elfolyt időkből egybe-állt zavart,
Melly semmiségre menni úgy tolong
Mint a' haragját völgybe csapdozott
Felhők' csoportja hegytető megé.

'S tisztábba kelvén a' lement idő,
Repeső örömmel, remegő kebellel
Hevesen megindult meleg érzetek közti
Karolom melyemhez mosolyogva rengő
Víd képezetjét a' még vesztegetlen
Természet' áldott ártatlan korának.

Az Istenek leszálltak akkoron
'S a' gyermek-ember' hajnallásinak
Magok valának hiv vezéreik,
'S nem esett-el a' menny 's földi részből
Gyarlón 's keményen egybefont alak.

Magában érzé ez tettekre kész
Hév indulatja' hánykodó tüzét,
A' belszabadság' önhatalmait,
Követte ösztönharczát 's fékjei
Közé bonyolgva röppent 's elbukott.

Hősök 's pulyák ti, mondák a' vezérek,
Maradjatok hát kényetekre már!
'S vezesse azt a' bízó önnerő. —
Azolta tévelyg sokba 's küzködik,
Ezer vakítás szenderítgeti,
Jelesre vágyik 's bukdozásiban
Hamis dicsőség' fojtó füstjein
Hizlalja félre értett tetteit.

Gyöngén legyínted e' megtévedést
Te képzeletnek nyájas grátziája!
'S a' szív felolvad rajzod' bájain,
Békére hajtja a' gigász erőt
'S a' féktelenség józanná leszen:
Igy égető köny, megtörő keserv
Ölelni kisztvén a' természetet
Az elröpült vezérlők visszatérnek
'S mennyet mosolygnak a' kebelbe bé.

Még napjaimnak reggelén, mikor
Csak a' jelenre függesztém' szemem
És vágyam a' hogy kelt, már nyúgodott,
Elsőben is te édesítgetél,
Te gyönge érzés köztt nyiló virág!
Fellábbogó láng járt rajtam keresztül
Melyem feszűlve terjengett hevült,
'S én azt nem értém, merre és hová?
Az önmagokkal háborúra kelt
'S magokba néma érzések közül
Felszárnyalál 's egy uj világ' körét
Jártad be mint önalkotásodat.

A' pálya-vívott lelkek' sírjain
Előttem egy szép csillag járdogált
'S komoly dicsőség' elyzéuma
Lengvén keresztül szent magányomat,
Istensedésnek nimbuszában állva
Bámultam azt a' fényletőt, hová
Felvívja létét a' pornak fija.

Késő nyomokra áltható Napok!
Ti vagytok a' lángifju' Ősei,
Kit intve visztek lakhelytek felé,
Osztozni abból a' mit birtatok
'S a' Szépet a' Jót szent nyomdéktokon
Mint hív öröktök híven míveli.

Ah! mennyetekben mért zudít zavart
A' földi élet' forgó szélvesze?
Mellynek sötéte jót, roszat sodor
'S halasztja zúzza a' fő czélokat.
Ott vívod akkor a' Szép- 's Nagy' csatáját
Te fenremegve járdalt 's megtörött szív!
Ott omlanak le dőlve váraid
'S füstben gomolyg a' fényes tördelék.
Magányosan állsz büszke könnyeidben
Mint győzedelmét vesztve Hannibál.

Ha feltalálál, sejtve szüntelen
A' millióknak változón zsibongó
Sergében egyet egy hozzád-rokont,
Ki visszazengi minden hangodat,
Mindent felejtve csüggsz annak melyén
'S csalatkozásid' fájdalmát sirod.

Majdan megedzi azt a' férjfi kéz,
Ha a' szelíden fejlett bízalom
Magasbra lépett elpuhult panasznál,
'S az ömledett szív még nyiltan marad,
De már magának olly paizst vivott,
Mellyet, kitüzvén a' csafart gonosznak,
Ő csendesen marad Nagy a' pulyák'
Irtózatos rab századában is.

Te ingerelted e' csatás tüzét
Te gyönge érzés köztt nyiló virág!
'S belé ragadván, játszva elhagyád
'S felette tünder arcczal röpdezél.
Hogy ő magától légyen csendesebb
'S nyomosb erővel hasson alkotása.
Te andalítni tudsz csak 's nem vezetni
'S a' szenderegve néző ifju ész
Hamar fogollyá hajlik lépiden.

DÖBRENTEI.

SZELLŐCSE.

Zengj kedves szellőcse! leánykám küld ide téged,
'S általad ambroziás csókjait adja nekem.
Engemet ő nem lát, és én nem ölelhetem őtet,
A' kit néma falak' zárai rejtenek-el.
Ah! az epedt szeretőnek jól esik, érzeni elzárt
Isteni szép Jegyese' égi lehelleteit.

PONORI THEWREWK JÓZSEF.

VALLÁSHOZ.

Mennyei Te! Jóknak alkotója!
Szent oltárodhoz omlok; ha te nem
Vezetsz, remény nélkül kell tengenem.
Légy szívem' 's érzetim' kormányozója!

Ha e' világ' 's a' sors' irígy hatalma
Arany feltételim' letördelik,
'S kisírt szemembül több köny nem telik,
Te légy bus keblem' biztató nyugalma!

Sohajtásimra bár némán felelnek
Az emberek 's ír e' szorult kebelnek
Nem jut: vigasztalóm léssz 's mindenem.
Zászlód alatt boldogság küzdenem!
Reményfokodban így készen talál
Akármikor jövend a' mord halál.

Gr. RÁDAI GEDEON.

SZILÁGYI MIHÁLY'

SZABADULÁSA.

(Hazai Drama.)

Személyek:

Mátyás Király.
Szilágyi Mihály, Kormányzó.
Bátori Margit, ennek Hitvese.
Lábatlan Gergely, Világosvári Kapitány.
Porkoláb Világosvárott.
Ambrus, Udvarnok.
Pongrácz, Szilágyi' Szakácsa.
Tamás, Szilágyi' szolgája.
Szolga Világosvárott.
Udvarnokok. Katonák. Városi nép.
(A' dolog történik Világosvárott.)

(A' Kapitány' szobája. Lábatlan és Pongrácz.)

Lábatlan. Hasztalan! nem bocsátalak el, 's ha tovább is makacskodol, találok módot kínszerítni maradásra. Pongrácz! így hálálod Urad' kegyelmét? nemesb szívet gondolék abban, kit Szilágyi balsorsa' gyámolának választa.

Pongrácz. Ez mind szép Uram! csak én is illy fennyen tudnám érezni; de mi tagadás? már meg is untam e' kőhalom közt sinlődő életet, hol az ember már boldog, ha a' nap süt reá.

Lábatlan. Pór lélek! ez ád okot a' zugolódásra?

Szolga (jő.) Az Udvartól követ érkezett.

Lábatlan. Vezesd előmbe! (szolga el.)

Pongrácz. Ha oka nincs az embernek örülni, méltán zugolódik. (Ámbrus lép be.) Hogy főznék örömest? mikor szabad vagyok, de ki nem járhatok; csekély bérem van, de azt se költhetem el. Se szerelem, se játék —

Lábatlan (hevülten.) Elég! — nyomorult! Uradnak köszönd, hogy tüstént békóba veretve, legmélyebb tömlöczbe nem vettetlek.

Pongrácz. Legalább néhány napra bocsáss ki a' várból — egy kedves tárgy —

Lábatlan. Nem! 's óvakodj, hogy több panaszt ne halljak, különben megérzed haragom' sulyát. Takarodj szemem elől.

Pongrácz. Csak ne volna a' bástya olly magas, azonnal hanyatthomlok ugranék le. (zugolódva el.)

Lábatlan. Hálátlan világ! illy példa minden jótéthez elfásítja szivünket.

Ámbrus. Igy felháborodva?

Lábatlan. Ki ne gyúladna méltán lángra, midőn kénytelen, tanúja lenni illy romlottságnak? Ezt az embert Szilágyi nevelte; fogságba esvén, arra kért: ne szakasszam el tőle egyetlen hű cselédjét; 's most e' nyomorult szolga idegen jótevője iránt 's el akarja hagyni.

Ámbrus. Hivatalod látom nem kellemes.

Lábatlan. Mi jót hozol?

Ámbrus. Ezen levél felszabadít tisztedtől. (Levelet ád neki.)

Lábatlan. Tehát Szilágyi szabad! (hirtelen olvas és elkomorodik.) Mit? a' Kormányzót én titkon ölessem meg?

Ámbrus. Fel kell áldozni őt az ország' egységének, mellyet ő zavarni ügyekszik.

Lábatlan. Személyesen adá neked a' Király ezen levelet?

Ámbrus. Az ő parancsolatjára jövök — teljesítsd mentől előbb 's én kegyelmét hirdetem.

Lábatlan. Szomorú kegyelem! ha illy nemes vér által lehet azt megszerezni! Szilágyi nagy ember! 's én titkon ölessem meg őt? ki olly nyilván élt a' Király- 's Haza' javára.

Ámbrus. Ne eszmélj a' multon, a' jelen' ölében rejtezik a' szerencse. Légy kard az erős' kezében, vágj a' merre fordít 's azon egy sujtással magadnak is arass; 's engedd számolni azt, ki tégedet használt.

Lábatlan. Illy bölcskélkedésen nem épűl nyugalmam; belső biróm más irányt sugal lelkemnek.

Ámbrus. Hűségedre bizta Mátyás Király foglyát ki őt szabad röptében fékezi; ezen tett által érdemítsd magad bizodalmára.

Lábatlan. Őt megőrzeni esküdtem csak, 's míg Világosvár' falai állnak, tisztemnek megfelelek; de hóhérnak nem szegődtem. (hirtelen csönget.) Ha büntetésre méltó: itélje meg a' törvény, 's én a' vétkest akkor általadom; de sötétben gyilkolni nem fogok. (a' belépő szol-

gához.) A' Porkoláb tüstént jöjön hozzám. A' Várnagy és az őr tisztek gyüljenek öszve a' piarczon, és leggyorsabb paripámat nyergelje meg a' lovász. (szolga el.)

Ámbrus. Mi a' szándékod Uram?

Lábatlan. Egyenest Temesvárra megyek a' Királyhoz, tőle megérteni a' valót.

Ámbrus. Ott hasztalan keresed; a' Tisza' partjainál mulat.

Lábatlan. Ott is fellelem.

Ámbrus. Vidd halála' hirét, hogy az Udvarnál szivesen fogadtassál.

Lábatlan. Tudom, sokan megköszönnék, ha a' gyülöltnek, ki annyiszor keresztűlvága feltételeiken, vesztét hallhatnák; de kétlem hogy Mátyás, a' nagy Hunyadi' Fija, Anyabátyját 's pártfogóját, ki neki a' koronát megszerzé, így jutalmazza 's általa nyert hatalmát illy méltatlan czélra kölcsönözze.

Porkoláb (jő.) Parancsolál —

Lábatlan. Rövid időre elhagyom e' várat; vigyázz addig, hogy senki a' rendelt szolgákon kivül ne közelítsen a' Kormányzóhoz. Élteddel adózol, ha távollétem alatt Ő Nagyságát legkisebb baj érendi.

Porkoláb. Bátran indulhatsz! őt védeni 's megőrzeni bizzad szorgalmamra. (el.)

Ámbrus. Nem javallom tettedet; vak engedelmesség illik a' hív szolgához.

Lábatlan. Karom 's éltem a' Királyé; de illy kétes dologban, hol dicsősége forog fenn, tisztább forrást keresek.

Ámbrus. Ha így van, én se késem; visszasza sietek.

Lábatlan. Már engedj meg; de míg útamat eljárom, itt maradsz, nehogy tiszta czélomat a' visszás indulat balra magyarázza.

Ámbrus (sérlékenyen.) Uram! gondold meg —

Lábatlan. Csendesedj — mind ezért én fogok számolni. Bátor hiedelemmel lépek az ifju Hős elébe, 's a' görbedező sereg közt is tüzlelkéhez szólok, melly sokkal nagyobb, mintsem szárnyat fűzön magának bérlett gyilok által. — Nyugodj meg! 's használd kényedre, a' mit házom adhat! (el.)

Ámbrus (utána szólván.) Az erőnek fejet hajtok — (magában.) Átkozott kétkedő! minden fáradságunk leperdül ingatlan szivéről. Ki gondolhatta, hogy hitelt nem ád a' Királyi irásnak? melly ismérhetetlen' vagyon utánazva. —

(gondolkodik.) A' szakács el vágy innen — magam hallám szavait — ő hálátlan — tőle sok kitelhet — ételő nedvet hoztam — mi hátrál? Az esdeklő Hitves a' Király' nyakán — próbálni szabad, szintúgy tagadni ha ő nem akarna. — Gara! falud enyím — 's utóbb Mátyás is megköszöni, hogy kiadtunk a' kelletlen Vezetőn — (el.)

(Pongrácz' szobája a' konyha mellett.)

Pongrácz (egyedűl mélyen gondolkodva jő.) Hasztalan! ez úton sem én, se jó Uram nem szabadulhatunk; hijában jár künn az eszem, lekötve a' nyelv, melly mindent tehetne.

Tamás (jő.) A' Kapitány titkos rendeléseket tevén, lóra ült, 's kivágtatott a' kapun.

Pongrácz. Mi benn rekedtünk. Már nem tudom, mint adjunk hirt Urunk' Barátinak, hogy, bár melly kis sereggel is bévehetnék a' várat. Nemes Kapitányunk nem bocsájt ki, sőt szinlett kedvetlenségemért jól lehordott, 's utóbb békóval fenyített.

Tamás. Kár! pedig az öreg katonák, kik Hunyadi alatt szolgáltak 's Urunkat becsülik, mind részünkre állanának.

Pongrácz. Félek valami uj történendőtől, mert mikor a' Kapitánynál valék, az Udvartól épen akkor érkezett egy követ — 's ha jól láttam, Gara' biztosa.

Tamás. Mentsen Isten! akkor nincs messze a' halál. Emlékezz Hunyadi Lászlóra! ott is Gara volt a' mester. Pongrácz! mint bánhat így Mátyás Urunkkal, holott ez Pesten annyit fáradozott érte?

Pongrácz. Ollyan a' nagy világ! csak ki alantan áll, annak nincs irígye.

Tamás. Hallgass! valaki lappang a' konyhán keresztűl. —

Pongrácz. Tetessük magunkat. (fentebb hangon.) Nem! akármit tesznek velem, én itt nem maradok! addig török rontok mindent, míg magok úznek el.

Ámbrus (jő.) Mindenütt békétlenség! ne félj barátom!

Pongrácz. Nem is félek én Uram! nem vagyok én közönséges szakács; engem a' sors nagyra alkotott, 's most itt kell tespednem.

Ámbrus. Mint értém, te Szilágyinak hív embere valál?

Pongrácz. Míg az embernek haszna van addig hív; különben az Uram, a' ki többet ád.

Ámbrus. Kár itt raboskodnod! illy ember világba való — én tudnék — (elhallgat 's kétkedőleg tekintget Tamásra.)

Pongrácz (titkolódva.) Mit tudsz Uram? vagy pajtásomtól tartasz? (Tamásnak int.)

Tamás (félre.) Közel maradok (el.)

Pongrácz. Mit parancsolsz? velem meghitten szólhatsz, már én sokan áltestem, még a' rosztúl sem pirúlok el egy könnyen.

Ámbrus. Semmi roszat — sőt ha kedved volna Hazádnak és Királyodnak szolgálni —

Pongrácz. Szívesen! ha különben zsebemnek használ 's innen megszabadít.

Ámbrus. Mind szabadság, mind arany lészen béred (erszényt vesz elő.) Ebből ötven körmöczit mingyárt leolvasok, ha magadra vállalnád —

Pongrácz. 'S ez mind az enyém? szólj! mutass útat!

Ámbrus. Egy ember él a' Király' terhére, ki csekély bár dicsőségre, de nagy a' nép előtt, mert régolta ismeri — főméltósága miatt nyilván őt elveszteni nehéz, azért csendesen kellene elaltatni — míg a' Kapitány oda jár, mi okosan elvégezhetnők.

Pongrácz. 'S ki az? a' dolog könnyü bár; de a' következés csiklándós.

Ámbrus. Szilágyi Mihály ez — ő már elaggult, az ifju Király mellett, se élte se halála sok lármát nem üt; de neked jutalmas.

Pongrácz. Kicsinylem a' fizetést — Szilágyi még is többet ér ötven aranynál.

Ámbrus. Ötven meg ötven az száz. —

Pongrácz. Meg száz a' kétszáz; minthogy ő tevé Mátyást Királlyá annyit csak adhat. Ha tetszik az alku, csapj kezet.

Ámbrus. Legyen tehát! ha elvégzed —

Pongrácz. Nem úgy Uram! a' hűségért utóbb fizetnek, a' gyilkosnak előre.

Ámbrus. Te értesz a' dologhoz.

Pongrácz. Illy mester előtt mért tetetném magamat?

Ámbrus. Itt az erszény; itt ezen cseppek, keverd étel közzé — elég lesz.

Pongrácz. 'S mikor gondolnád?

Ámbrus. Ma estve fűszerezd ezzel a' vacsorát — azután jer hozzám, egy kötéllajtorja lesegít a' bástyán — (félre) jól megy! én magam eltűnök, 's a' vétek' sulya gyilkos dijával e' hitetlent éri.

Tamás (hirtelen jő 's félre vonja Pongráczot.) A' nyugati erdő' nyilásain lovagok szállonganak, — ha ők Szilágyi' emberei lennének —

Pongrácz. Hah! egy gondolat villan fejembe — az idő rövid, a' veszedelem nagy — Törökök legyenek azok (titkon beszéll Tamással.)

Ámbrus. Min tanakodnak? nem reményłem hogy azt is a' titokba avassa — Pongrácz!

Pongrácz. (Ámbrushoz szorong.) Uram! hogy készségemről meggyőződj, magadon végy példát (megragadják.) Gyilkos!

Ámbrus. Hah latrok! segítség!

Pongrácz. Egy szót sem! különben szörnyet halsz. A' páholyba vele! (bevonják a' mellék ajtón.)

Tamás (belől.) Itt várd el Urunk' ítéletét.

Pongrácz (belől.) Zárjuk reá az ajtót. (kijőnek, 's az ajtót Ámbrusra zárják.) Most barátom! ezen vérajándékot oszd fel biztos katonák közt; én azalatt lármát ütök hogy a' Törökök jőnek, 's ha majd a' zsoldosok kitakarodnak a' külső bástyákra, kizárom őket. (Tamás el.) Szerencse légy velem! adj hiteld szavamnak, azután üldözhetsz! (el az ajtón kiáltozva.) Törökök jőnek! Fel, fel a' ki Magyar! rajta Vitézek! (elhangzik zajgása.)

(Tömlöcz.)

Szilágyi (egyedűl.) Az ifju tűz fentebb erőtül izgatva kényén szeret csapongani; a' hidegebb tapasztalást gunyolja a' kezdő, kit a' dicsőség' fényalakja előre vonzogat, 's gondatlan tiporja le a' gátot, melly többszer védfoka a' pártosság' dúló habjai közt — ez készíte láncz-dijt őszülő koromnak 's eloltá a' hála- 's rokonság' érzetét. Így ostorozza magát az önkényes tett, ha erejét nem birhatván, visszacsapódik a' felhuzott kötél, és szabadon de veszélyes szirtekbe ütközik a' védetlen hajó. Így most, kit fegyveres karral magasra vívtam fel, rajtam edzi hatalma' legelső fulánkját, és ragyogó éltemet közrabság' éjébe süllyeszti. Nem! ez nem Mátyás' tette! a' szerető szív kész mentegetni kedveltjét, kinek ifjonti habjait a' régi kajánság' felém zudítá, 's elméje képtelen a' gonoszság szövevényein általtörni. Az irígység használta korát 's a' csalárd hizelkedés, melly dicsőt hazud alacsony ösvényen. Még is — e' lánczcsörgés felrivasztja a' hajlékony szivet; —

felhevült percznek dölyfeit békén lehet türni, sőt többszer világot nyujt 's frigyet köt a' távozó feleknél; de így felejtni fénye' szerzőjét, illy sokáig táplálni a' boszu' vad lángját — ez egy váltig elfordult szivnek tette lehet csak, ez — ez szomorít leginkább. (tompa zugás hallatik.) Milly zugás hat e' magányban, hol az élet elnémultan szenderg? (távol kiáltás hallik.) Mi ez? Nevemet hallom hangzani a' távolban — vagy csak ébren álmodok régi nagyságomról! ugy van! Szilágyi' neve akkor elhunyt már, midőn ezredei' ajkain Mátyást lebegteté — lépteket hallok — a' vasajtó zörren — mi történik —

Pongrácz (néhány katonával a' tömlöczajtót betöri, 's kardot tartván kezében Szilágyi' lábaihoz omol.) Szabadság és Szilágyi a' jelszó! Uram! kedves Uram! a' hálátlanság lánczra füzött, a' hűség szét töri azt — (feloldja lánczait.) Itt e' kard — Világosvár neked hódul — védjed azt!

Szilágyi. Hol a' Kapitány? ki merzendülést támasztani?

Pongrácz. Mindent megértesz, csak jer híveidhez; látásod ébressze szívöket. Ne késs Uram! gyilkos kerülget, méreg és tőr készen áll vesztedre.

Szilágyi (hevülten.) Gyilkost mondál? Mátyás! ez nem a' te munkád! Gyilkos — ebben ismérem meg a' régi fondorlókat, kik vért szíva Hazánk' sebéből titkon szórják villámikat, 's a' legszentebb érzeményt vak dühre forralják! (kardját felemelve.) Éles vas, te villogsz ismét kezembe! uj élet sarjad bennem, 's e' néma tömlöczben is szabadságot érzek. Zúgj! halált riadozva a' halvány gonoszok felett, hogy a' porba rettegjék a' megbántottnak felléptét. Ki — ki a' szabadba! (el mindnyájan.)

(Várpiacz. Katonaság rendben áll és városi népség.)

Pongrácz (Szilágyival jő.) Így történt Uram! A' Kapitány már előbb elhagyá a' várat, a' többiek a' képzelt Törökökre rohantak 's tőlünk kizárattak; én indítám a' hamis lármát, lovagokat látván a' távol erdőszélen. A' bennmaradtak, a' vár' lakosival együtt téged védelmeznek. Tamás hiv szolgád őrzi a' kaput.

Porkoláb (jő.) Kegyelmet Uram!

Szilágyi. Kötelességedet tevéd.

Egy katona (sietve jő.) Uram a' lovagok, kiket látánk a' Király' emberei voltak. — A' Kapitány visszatért, 's bejövetelt kér.

Szilágyi. Nyiss kaput 's ereszd bé az őrizetet, az érdemes Kapitánnyal együtt — (katona el.)

Pongrácz. Uram! mit mivelsz?

Szilágyi. Vitézek! engem' a' Király fogságra ítélt, én mint Kormányzó 's ő Felségének legelső szolgája tisztelem parancsát, és a' törvénynek hódolni tartozom. A' bűnös' kétsége ragadjon fegyvert, tisztának egyedül igazság paizsa, melly nekem is meglészen. Köszönöm részvevő hűségteket, de nem fogadhatom el — (zugás a' katonák közt.) Ki lenne az elfajúlt, ki hazai vér által kivánna szabadságot? — Ti hallgattok? 's én mint Vezértek legyek? hitszegő — Nem úgy Vitézek! habár a' fellázadt vér kard után ég is, a' józanabb eszmélet simítsa vissza azt illő korlátba — én fogoly maradok.

Lábatlan (több katonákkal fellép, ezek közűl egyik Mátyás Király, közkatonai ál köntösben.) Kormányzó Uram! irántad való tiszteletem készített alkalmat illy gyors változásra; alig értem le a' völgybe a' hiszékeny őrizet kirohan 's te magadat Világosvár' uráva teszed.

Szilágyi. Megóvni akarám magamat a' gyilkostól, kit e' várban hagyál — éltemet méltóbb halálra itélvén, hogy sem méreg által hunyjon el. —

Pongrácz. Elzárva tartom az allattomos incselkedőt, ki arannyal akart megvesztegetni. Uram' tudta nélkűl történt a' zendülés, 's ha ez bűn, kevély vagyok reá, 's nem rettegem a' Király' itéletét — Balsorsban tűnik ki a' szolga' hűsége, 's mind az a' mit neheztelve felőlem hallál, színezés vala, melly jótevőm' mentségére czélzott. Most engedd színed elé vezetni foglyomat (el.)

Szilágyi. Kapitány! vedd ismét e' kardot, melly csak a' szabadnak oldalán ragyoghat, most se markoltam én azt rokon vért ontani. Folytasd tisztedet, védő kezed alatt bátorságos éltem — csak arra kérlek, légy a' Királynál szószólló hiv szolgáim iránt, kiket nemes érzés csatolt hozzám. Ti pedig bajtársaim! kiket harczmezőkön tanultam tisztelni, oltsátok el a' pártosság' lángjáit, 's azon nemes vért, mellyet nekem szántatok, szenteljétek a' Haza' javára. Hunyadi' magzatja Királytok, ő szebb dicsőségre vezetend bennetek! én a' tömlöczbe megyek — (el akar menni, akkor Mátyás Király levetve köntösét előlép.)

Mátyás. Jer ezen szivhez! melly naggyá lenni tőled tanúl most — (karjába omlik.) Bocsánatot Bátyám!

Szilágyi (tartózkodva.) Király!

Mátyás (int, a' körülállók hátra vonulnak.) Bocsáss meg öcsédnek, mit a' környülménytől terhelt Királlynak tennie kellett.

Szilágyi. Dicső Atyád győzött minden környülményen; győztem én is, midőn azok' akaratja ellen, kiknek szavára engem' tömlöczbe vetettél, Királlyá tevélek. Kinőttnek képzelgéd magadat az öreg' kezéből, 's elzáratád őt, hogy álnok csudálóidnak útat nyiss vesztedet eszközleni.

Mátyás (büszkén.) A' jótéttel egyszersmind nehéz terhet is fordítál reám 's nem hálátlanság, hanem az egész alkotmány' rende, mellyet félszegü vélemény soha nem alapít, intézte tettemet. Megfontolt erővel léptem a' mezőre, egybe fűzni a' visszás tagokat, 's az ifjúnak tiszteletet szerezni. Te, ki hosszu vizsgálaton a' kedvező perczet elmulasztád, mint Kormányzó elsőben érzéd hatalmamat, melly nem következetlen fekszik a' világ előtt. Te mindenben veszélyt gondolál, hol én sikert láttam, így a' Királynak szükségtelen 's jobbágynak szük-

séges példa' áldozatjává levél; de a' hála 's tisztelet dönthetetlen álla öcsédnél. Mint tapasztalt Vezért, mint Hazafit becsűl Királyod —

Szilágyi. 'S tömlöczbe felejtve ellenségi' tőrének martalékúl hagyá.

Mátyás. 'S megbünteti őket. Várkonyhoz birókat rendelék, azok itéljék meg ügyünket.

Pongrácz. (Ámbrust vezeti elő.) Itt a' csábító — itt a' méreg, mellyett adott.

Ámbrus. Felséges Uram!

Mátyás. Vigyétek Várkonyba, ott a' birószék előtt vegye bérét társaival. (Ámbrus elvezettetik.) Te hív szolga! ki megelőzted Királyodat Urad' szabadításában, állj ezentúl Nemeseim' sorában.

Szilágyi. Bizd reám jutalmokat. Pongrácz! Tamás! ti éltemnek hív sorsosi, legyetek ezentúl is Barátim! —

Mátyás. Bátyám! érzést látok szemedben! nyujts kezet örökös békére — (int, Lábatlan el.)

Szilágyi. Boszút nem ismerek! még akkor, midőn az alkalomtul elragadtatva lánczczal terhelél, sem szünt meg irántad szeretetem; sötét házamból is hozzád röpítém áldásimat, hogy Atyád' nagy lelke hintse reád sugárait. (karjába dől.) Megbocsátok.

Mátyás. Hogy nem felejtélek el, bizonyítsa egy kedves szív, kivel épen Temesvárról szabadításodra indulék — az ő jelenése erősítse e' napnak szép frigyét.

(Muzsika zeng. Margit, Lábatlan 's több Udvarnokok jőnek.)

Margit. (Szilágyi' keblére röpül.) Kedves Férjem!

Szilágyi. Ennyi örömet egyszerre! Illy drága léleknek kell jőni, hogy a' multnak keserveit egy édes pillantat örök felejtésbe süllyessze.

Mátyás. Szilágyi! kedves Bátyánk! vedd ezen kardot Királyodtúl, és védjed ezzel mint Fővezér alsó Magyarországunkat a' Török ellen. Neked Lábatlan Gergely! ki bizakodva királyi szivünkbe a' gyilkos levélnek hitelt nem adál, a' törvény alá esett gonoszok' birtoka legyen béred, és szálljon ált maradékaidra.

Mindnyájan. Éljen Mátyás Király! (Mátyás Szilágyit és annak Hitvesét áltöleli. A'. karpit legördül.)

KISFALUDY KÁROLY.

TISZTÚLÁS' INNEPE. AZ UNGNÁL.

(8 8 6.)

A' SEREG.

Érettünk küzd, érttünk csatáz
A' harcz' nagy Istene;
Segéli az elnyomottakat,
'S elnyomja az elnyomót!

A' JÓSOK.

Bízzál te benne, hű sereg,
Rád néki gondja van;
Segéli az elnyomottakat,
'S elnyomja az elnyomót!

EGYÜTT.

Érettünk küzd, érttünk csatáz
A' harcz' nagy Istene;
Segéli az elnyomottakat,
'S elnyomja az elnyomót!

AZ OLTÁR' SZÜZE.

Az agg erdőben aludtam-el,
Eggy lombos tölgynek alatta;
Zaj támada az agg tölgy' lombjai közti,
'S elverte szememről álmomat.

Idegen raj űlte-meg a' magas
Tölgy' gallyait, eggy tömött gerezd:
'S a' régi lakók kirohantak
Elűzni szelíd vendégeiket.

Dühösen folyt a' küzdők között
A' vér' csatája; hulltak sergeik.
De most szeretetté vála tusájok,
'S a' két raj eggy rajjá leve.

A' FŐ JÓS.

Tisztúljatok-meg! vár az Ung,
Új honnotoknak szép folyamja.
Nem lél segélyt a' szennyezett;
Nem, a' ki a' más tulajdonát,
Hölgyét, cselédit, barmait,

Orúl vagy nyilt arcczal, rabolja.
Nem, a' ki csal; nem, a' ki jobbját,
Felének avvagy ellenének,
Mosolygva nyujtja, 's másfelől
Mérges nyilat fúr oldalába.
Nem, a' ki jámbor szenvedőnek
Enyhítni rest gyötrelmeit,
'S elfagyva látja folyni könnyét.
A' szenvedő az Istené,
'S ez bosszút áll a' szenvedőért,
A' bántón bosszút. Tisztuljatok-meg!

A' FEGYVERNEK.

Ártatlan vére Balambert, Csaratont és Ödönt
És téged, dicső Etelyénk, soha meg nem fertőze.
A' hős nem fenevad: védi szabadjait,
'S másnak szabadját tiszteli.

Etely így fut, a' bérczek' kevély fija,
Szelíden 's áldást hozva medreiben.
De ha szirtek gátlják a' szelíd' futását,
Kicsap a' mederből, ront, pusztít haragja.

Arpád! a' pálcza tiéd, tied a' kard és az ércz paizs;
Szabad Nép adta, 's önkénytt, azt kezedbe.
Viseld, feje 's atyja neki, 's azt a' szép örökbe,
Etelyénk, a' mi Etelyénk! hagyá reánk, te légy
Vezére.

EGGYÜTT.

Érettünk küzd, érttünk csatáz
A' harcz' nagy Istene!
Ránk gondja volt, ránk gondja lesz,
'S elnyomja az elnyomót!

KAZINCZY FERENCZ.

EPIGRAMMÁK.

1.

A' ki müvészpályát óhajt, tövisit ne tekintse,
Bátran törjön elő 's tünnek az éji ködök.
Síkos az út 's meredek, szük az élet, szökni tanulj; mert
Gyors az idő, megelőz: 's hasztalan áldozatod.

2.

A' késő szerelem kétes láng, téli virágként
Védő kézre szorúl, 's fázik az a' ki szedi.

3.

Zúg, morog a' zivatar, zajog a' zord éjszaki szélvész;
Néz a' lyánka, remeg, 's félve karomba omol.
Vívjatok égi tüzek! nem retteg tőletek a' hív,
Sőt vadon árjaitok partra segítik utóbb!
Így szólék; azalatt kiderűl, a' lyánka elillan:
Fény lepi a' berket, szívemet éji vihar.

4.

A' tudományt szereted, hírt lángolsz általa nyerni?
Kis jutalom, nagy erő, annak alapja; vigyázz!

5

Kis dolog is gyakran nagy czélt okoz a' sokaságnál,
Mellyet utóbb tetté érlel az eggyes erő.
Kezdeni többnek kell; de valódira hatni csak egy tud,
Ebbe vegyűl a' sok, 's általa mindenik él.

6.

A' boldog szerelem hallgat, 's titkon szedi bérét;
Szép szavak' árjai közt néma halálra siet.

7.

Ah! az idő rövid; így sóhajt fel számtalan ember,
'S mint ölhesse el azt, többnyire arra ügyel;
Elme-szorultságát hány ember leplezi azzal,
Kit gőgfénye gyötör, bár feje 's keble üres.
Gyors röptét egyedül maga érezi zsenge szerelmünk;
Mert kéjpillanatit búba meríti korán.

8.

Ah 's oh fő nyereség a' versben mint szerelemben;
Itt érzést jelel, ott tiszta metrumra segít.
A' Bölcs, szót ha felejt, bátran folyamodjon ezekhez,
És ha az ah nem elég, bizza az ohra ügyét.
Büszke tudósokat is gyakran pártúl veszik, és mint
Gondolatok szöknek, a' csuda semmi közé.
A' lobogó Szerető, szintúgy ki szeretni megúnt már
Keblök' ürességét általok elfedezik.
Hangúl szolgálnak bú - fájdalom - álom - örömnek,
Minden szép 's nagy előtt, 's félszegü versek után.

9.

Kis hang a' szerelem, ha kiejted, milliomozva
Zengedez élted' víg hajnali álma körűl.

10.

Kétes harczok után az az ember' fő nyeresége,
Hogy szük léte' körén türni 's felejtni tanul.

11.

A' szerelem' titkába nehéz béhatni; mi okból?
Távoz eszünktől, 's vak hitre simítja szivünk'.

12.

Csendes unalmat szül mindennek többszeri nézte;
Untalan édes alak! téged' imádni öröm.

13.

Többé nem szeretek; minek a' sok néma vesződés?
Mit tegyek? a' kegyes int: élni szeretni csak egy.

14.

Férjfiba' több az erő, lágy érzés asszonyi birtok,
Ez jó szívre, amaz bátor eszére kevély.
Így külön ösvényen változnak létök' irányi:
Míg a' tölt erszény frígyes igára füzi.

15.

Változat' átka alatt nyög minden földi teremtmény;
Lassu szokás egyedül ellene védpaizsunk.

16.

Milly szép 's tiszta öröm nyájas szemeidbe tekintnem,
Menny, föld 's önmagam is bájgyürüjökbe vegyül;
Kéjökön életerőm gyöngéd hullámban özönlik,
Bennök halnia kész, általok élni buzog.

17.

Ámor számkivetett, még is szabadonta tilosban
Édes kínos adót lopva szed és — mosolyog.

18.

Pislog az éjjeli mécs, eszmélve tünődik az ember,
Partra miként szálljon, mint alapítsa ügyét;
Hajnalt vágy, 's örvend a' sejtett békesugárnak:
Feltün ez ah! 's hidegen néma porára ragyog.

19.

Büszke Vitéz' hamvát márvány fedi tettí jutalmul,
A' Hív' sírja felett dalt rebeg a' szerelem,
'S messze időkön míg gyöngéd érzelme elárad,
Hány szobrot letipor vak diadalmi erő?

20.

Multra jövőre tekints, ha magas bért nyerni törekszel,
A' jelen' áldásit lágy kebel érzi maga.

21.

Törpe nagyot nem lépsz, ne erőlködj, kár az időért:
Fenn csügg a' koszorú, nagyra nagy elme mehet.

22.

Hány ezer évek előtt irtak már a' szerelemről,
'S mindenik annyi gyönyört bájola 's hinte reá;
Én nem! sőt makacsúl tagadom jótéte' malasztit.
Mert tüze' lángjaitól reszket az életerő.

23.

Küzd az erős, de halad; gyöngébb őt lesve nyomozza,
És ha nem érheti el, régi szokásra kevély.
Az, ki akar 's nem tud, kész mindég gunnyal itélni;
A' tehetős hallgat, tette mutassa mit ér.

24.

Nem szólál: 's bájos szemeidnek rabja levék már;
Szólál: hív rabod én, 's rab magad istenülénk.

25.

Álmod az ifju meleg karjával ölelve világát,
'S a' szent lelkesülés' szárnyain égbe röpűl.
Tiszti bilincsben utóbb csalfénye nem önti sugárit,
Élte' szükén küzdell a' hideg élet után.

26.

Messze halad ki tanul, messzébb jut mézes ajakkal,
Legmesszébb ki örök görnyedezésre szokott.

27.

A' ki sokat kívân, az többnyire csak keveset nyer,
Játszi szerencse vakon szokta eladni javát.
O ne esengj kincsért, fényes gond annak az ára;
Hogy ha szegény vagy is élsz szebb örömekre találsz.
A' szerelem' kelyhén 's őszinte baráti kebelben,
Mint a' Dúzs, ki penészlepte aranynak örűl.
Hogy ha Hivem karomon csügg 's szép szeme rám lövi lángját
És dagadó keblén szívem is ujra hevűl,
O te szegény gazdag! számlálgasd pénzedet akkor,
Édes öröm közt én édeni bérre jutok.

28.

Tudni kivánod, mért Epigrammám' tárgya szerelmes?
Hát maga a' szerelem, mért epigrammi tünet?

KISFALUDY KÁROLY.

FOGLALAT.

Ajánlás. (Kultsár István.) Lap.

Rezek' Magyarázatja.

Sz. Mihályhegyi Remete Rege. (Kisfaludy Sándor) 1

Örömének. (Guzmics Izidór.) .. .. 26.

Julia. (Makáry.) .. .. 32.

A' Jövendő. (Szatthmáry.) .. .. 33.

Honvágy. (Kisfaludy Károly) .. .. 35.

Első Lajos' Nápolyi hadviselései. (Gr. Teleki Jós.) 39.

A' Lantos' Szerelme. (Kisfaludy Károly.) .. 71.

A' Szem' hatalma. Triolet. (M. F.) .. .. .. 74.

Az Élet. (Zordy.) .. .. 74.

Az Ideálok. Schiller után. (Helmeczy.) .. .. 75.

Csatadal (Gr. Teleki Ferencz Erdélyben.) .. 79.

A' Féltékeny. (F-Y.) .. .. 81.

Panasz. (Makáry.) .. .. 88.

A' Tyrann Poéta. (Kisfaludy Sándor.) .. .. 89.

Szépemhez. (Pri. Szentmiklósy Aloíz.) .. .. 93.

Barátomnak. Sonett. (Vándorfy.) .. .. .. 94.

Az idő eljár. (Super. Kis János.) .. .. .. 95.

Ohajtásom. (Pri. Szentmiklósy Aloíz.) .. .. 96.

Barátság és Szerelem. (Kisfaludy Károly.) .. 97.

Lap.
Gritti Lajos. (Horvát Endre.) .. .. 135.
Zöld, Veres, és Fejér. (Ü-né szül. F. B. N. J.) 149.
Barátnémnak. Sonett. (Vándorfy.) .. .. .. 152.
A' szerelmes Pásztor. (Pri. Szentmiklósy Aloíz. 153.
Bakony. (Töltényi.) .. .. 155.
Csalatás. (Pri. Szentmiklósy Aloíz.) 159
Irói Tanács. (Zordy.) .. .. 160.
Az Egészséghez. (Makáry.) .. .. 161.
Izóra. Monolog. (Kisfaludy Károly.) .. .. 163.
Hattyu-Ének. (Gr. Teleki Ferencz Erdélyben.) 165.
Életöröm. (Zordy.) .. .. 166.
A' Patakmelletti Ifju. Schiller után. (Helmeczy.) 167.
A' Szegény Útas. (Gr. Majláth János.) .. .. 169.
A' Vérpohár. Novella. (B. K.) .. .. 171.
Nandor-Fejérvár. (Döbrentei Gábor.) .. .. 191.
Gnomák. (Zordy.) .. .. 236.
Harczszózat. (Helmeczy.) .. .. 240.
Szerelmes kivánás. (Vitkovics.) .. .. .. 241.
Habozás. Sonett. (Kovácsóczy.) .. .. 242.
Esthajnal. (Bajza.) .. .. 243.
Tollagi Jónás' viszontagságai. (Szalai Benjamín.) 245.
Veszteség. (Döbrentei Gábor.) .. .. 289.
Halni 's élni a' Hazáért. (Kis Lajos.) .. .. 291.

Lap.
Remény és Jövendő. (Makáry.) .. .. .. 292.
A' Magány. (H. K.) .. .. 293.
Laura. (Ponori Thewrewk József.) .. .. .. 294.
Ábrándozás. (Pri. Szentmiklósy Aloíz.) .. .. 295.
Mimihez. (Super. Kis János.) .. .. 296.
Amália. Schiller után. (Szentilonay.) .. .. 297.
Hortensia. (Szeder Fábián.) .. .. .. 298.
Barátság és Szerelem' ideje. (Kisfaludy Sándor.) 299.
Stuart Mária. (Schedel.) .. .. 300.
Dencsi' halálára. (Ponori Thewrewk József.) .. 300.
Pálma és Cziprusz. Allegoria. (Kisfaludi Károly.) 301.
Egy elutazott Széphez. (Szatthmáry.) .. .. 308.
Dal a' Távolból. Matthisson után. (Helmeczy.) 309.
Inpromptu. (Szeder Fábián.) .. .. 310.
A' Reménytelen. Sonett. (Balla.) .. .. .. 311.
Phantasia. (Döbrentei Gábor.) .. .. 312.
Szellőcse. (Ponori Thewrewk József.) .. .. 317.
Valláshoz. (Gr. Rádai Gedeon.) .. .. .. 318.
Szilágyi Mihály' Szabadulása. Dráma. (Kisfaludy Károly.) .. .. 319.
Tisztulás' Innepe az Ungnál. (Kazinczy Fer.) 339.
Epigrammák. (Kisfaludy Károly.) .. .. .. 343.
Muzsika.

BUDÁN,
a' Királyi Magyar Universitás' betűivel.

MTA AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

M a g y a r.

(Ongarese.)

Kisfaludy Sándor.

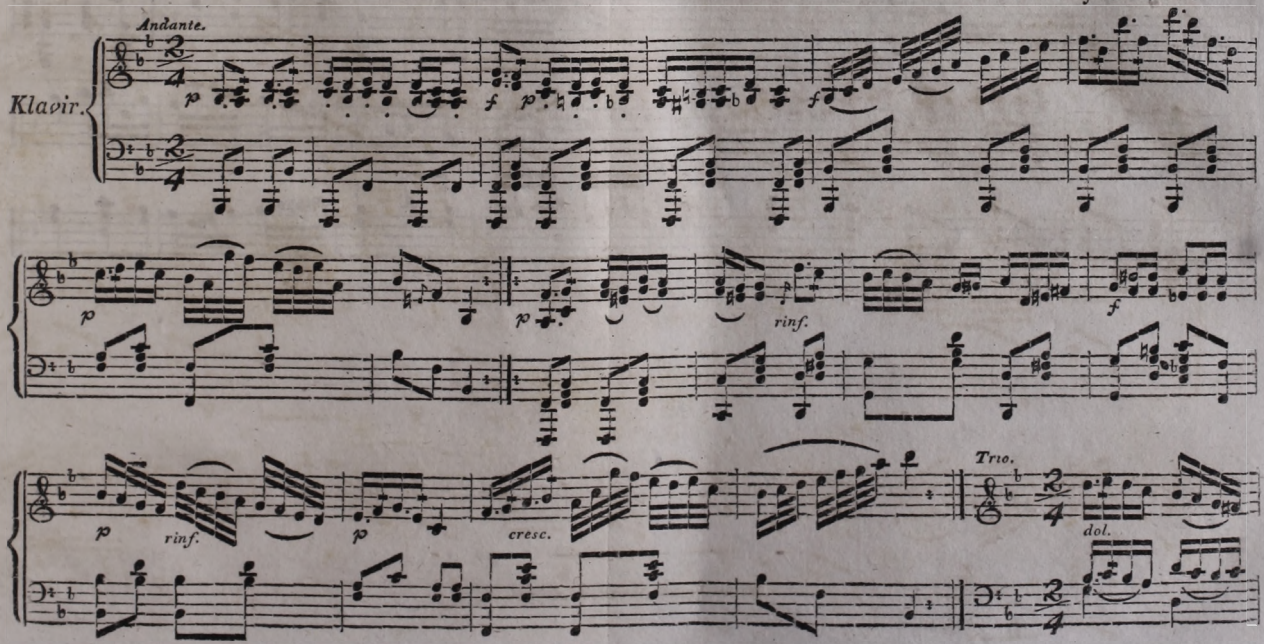

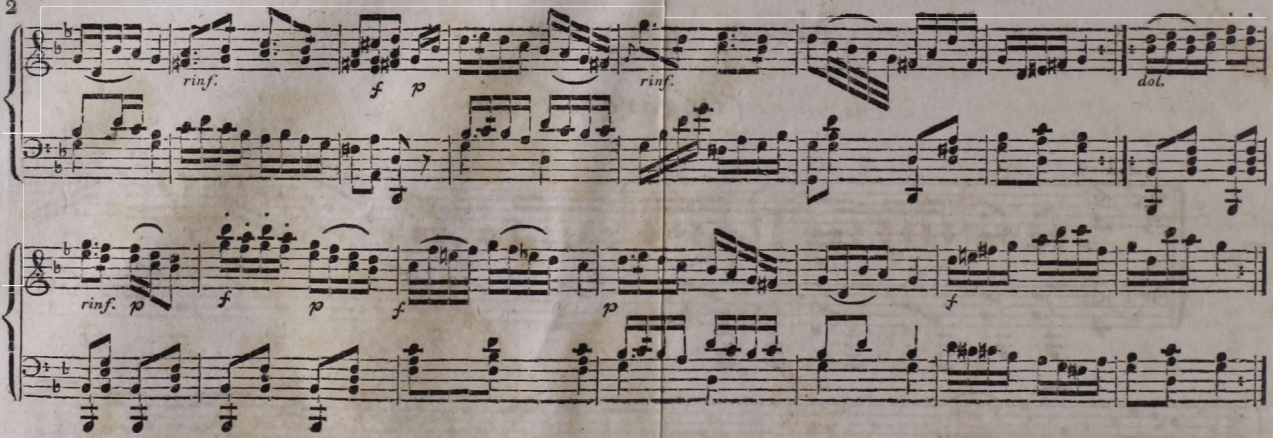

Nyomtatta Strausz Antál.

H o n v á g y.

Spech János.

Andantino.

Ének-szó.

1. Sö - tét o - laj - fák' il - la - tos hü sé - - ben
2. Az es - - - ti szel - lö honnyel - vét sú - gall - - ja,
3. Szü - lö föl - dé - ig ter - jed lát - ha - tá - - ra,

Klavir.

sempre p.

Ül a' bus Ván - dor, köny ra - gyog sze - mé - - ben,
Sze - ret - ti' nyá - jas nyá - jas üd - vez - lé - sit hall - - ja, A'
'S bé - kén mo - solyg - va, csen - des al - ko - nyá - - ra,

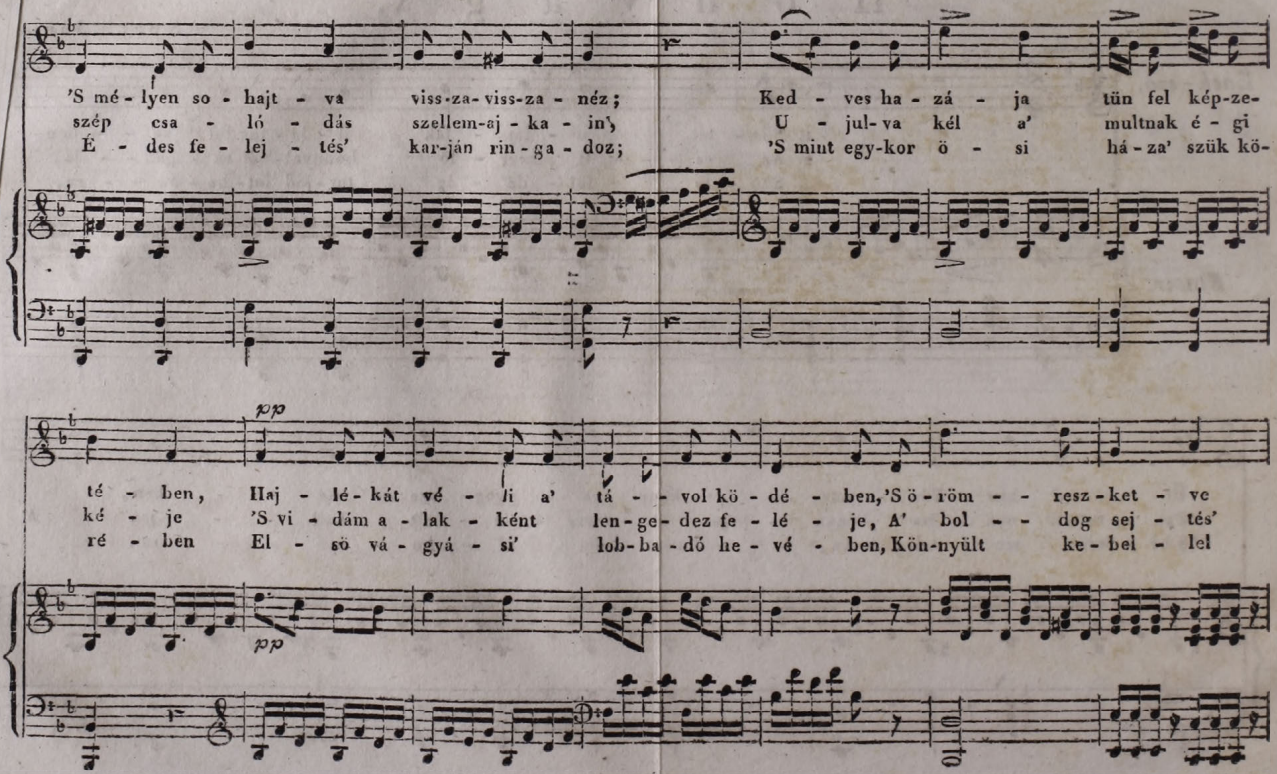
'S mé-lyen so-hajt-va viss-za-viss-za-néz;
szép csa-ló-dás szellem-aj-ka-in',
É-des fe-lej-tés' kar-ján rin-ga-doz;
Ked-ves ha-zá-ja tün fel kép-ze-
U-jul-va kél a' multnak é-gi
'S mint egy-kor ö-si há-za' szük kö-
pp
té-ben, Haj-lé-kát vé-li a' tá-vol kö-dé-ben,'S ö-röm-resz-ket-ve
ké-je 'S vi-dám a-lak-ként len-ge-dez fe-lé-je, A' bol-dog sej-tés'
ré-ben El-sö vá-gyá-si' lob-ba-dó he-vé-ben, Kön-nyült ke-bel-lel
pp

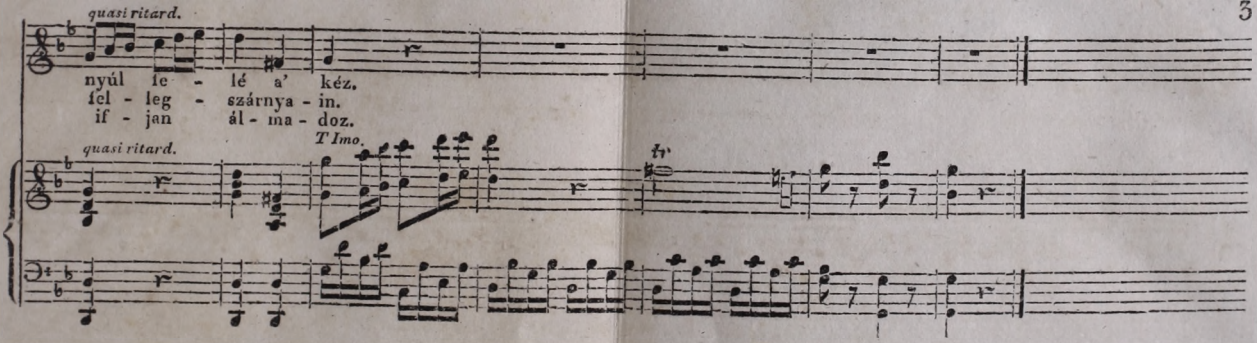
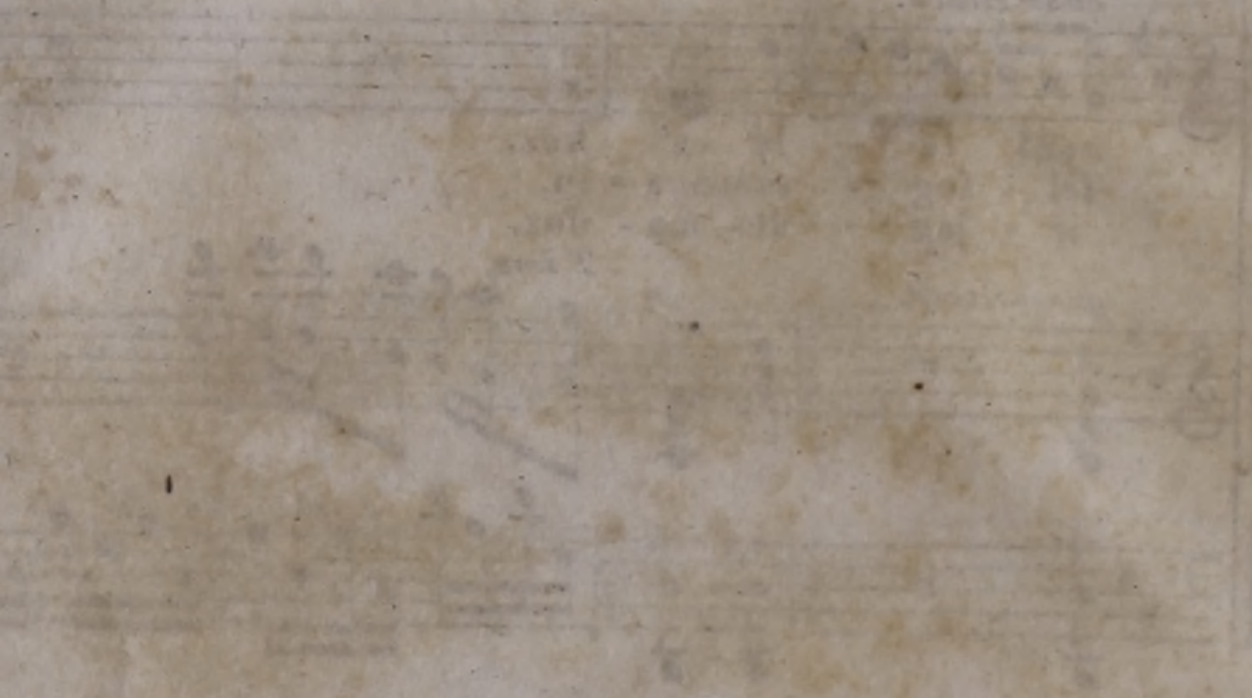
Nyomtatta Strausz Antál.